

dr. sc. Zlatko Česić

TRGOVAČKO PRAVO

(nastavni tekst)

I. UVOD

1. GRAĐANSKO PRAVO

Pitanja:

1. Što je građansko pravo i kako se dijeli?

Povijesni razvoj

Dugo vremena poistovjećivano s ukupnim pravnim poretkom

Podjela prava na javno i privatno

U posebnu granu prava izdvajaju se: građansko, trgovačko, radno, obiteljsko, upravno pravo itd.

Građansko pravo

Grana prava koja sadrži skup pravnih pravila koja uređuju one imovinske odnose u koje ljudi stupaju povodom stvari, činidaba ili imovine.

Sustav građanskog prava u RH

1.	Opći dio građanskog prava	Obraduju se temeljni pojmovi cjelokupnog građanskog prava.
2.	Stvarno pravo	Uređuju se odnosi u koje ljudi stupaju povodom stvari .
3.	Obvezno pravo	Uređuju se odnosi u kojima je jedna stranka (vjerovnik) ovlaštena od druge (dužnik) zahtijevati neku činidbu (tražbinu), a ona je obvezna tu činidbu izvršiti (dug).
4.	Nasljedno pravo	Uređuje se prijelaz imovine umrlog na njegove nasljednike.

2. ODNOS GRAĐANSKOG I TRGOVAČKOG UGOVORNOG PRAVA

Pitanja:

1. U čemu se ogleda odnos građanskog i trgovačkog ugovornog prava?

Trgovački ugovori

Ugovori što ih sklapaju trgovci među sobom u obavljanju djelatnosti koje čine predmet poslovanja barem jednoga od njih ili su u vezi s obavljanjem tih djelatnosti.

Odredbe ZOO što se odnose na ugovore primjenjuju se na sve vrste ugovora, osim ako za trgovačke ugovore nije izrijekom drukčije određeno.

Objekt ugovorne obveze je činidba (kao i obveznog prava), temeljni pravni izvor (ali ne i jedini) trgovačkog ugovornog prava je ZOO (NN 35/05).

2 koncepcije

Dualistička

Sastoji se u potpunom odvajanju trgovačkog od građanskog prava (u Njemačkoj, Francuskoj, Češkoj)

Monistička

Zadržava jedinstvenost građanskog i trgovačkog prava s eventualnim odstupanjem za subjekte trgovačkog prava i trgovačke ugovore (u Italiji, Švicarskoj, u nas)

3. IZVORI TRGOVAČKOG PRAVA

Pitanja:

1. Nabrojite izvore trgovačkog prava? U čemu je razlika između prisilnih i dispozitivnih zakonskih odredaba? Za što služe podzakonski akti i navedite neke od njih?
2. Što su uzance? Što su opći uvjeti poslovanja? Po čemu se razlikuju tipski i adhezijski ugovori? Koji su najpoznatiji trgovački termini i tko ih donosi?

Pojam izvora	Različiti oblici u kojima se pojavljuju pravila trgovačkog prava
--------------	--

1.	Propisi	1)	Ustav	Pravilo najveće pravne snage.		
		2)	Zakoni	Mogu sadržavati prisilne (kogentne) i dispozitivne odredbe.		
		3)	Podzakonski akti	Donose se radi provedbe zakona ili uređenja odnosa za koje nije potreban zakonski rang reguliranja (uredbe, naredbe, pravilnici, odluke i sl.)		
2.	Autonomno trgovačko pravo	1)	Trgovački običaji i praksa	Predstavljaju praksu koja je toliko raširena da se očekuje postupanje sukladno takvoj praksi, te praksu koju su trgovci međusobno razvili.		
		2)	Uzance	Kodificirani poslovni običaji. Postoje Opće uzance za promet robom i posebne uzance (u ugostiteljstvu, u građevinarstvu).		
		3)	Formularno pravo	a.	Opći uvjeti poslovanja	Popis ugovornih odredaba kojim se suugovaratelji mogu koristiti na način da se u ugovoru pozovu na sve ili neke od njih
				b.	Tipski ugovori	Unaprijed pripremljen nacrt ugovora od čijih je odredaba moguće odstupiti
				c.	Adhezijski ugovori	Unaprijed pripremljen nacrt ugovora od čijih je odredaba nije moguće odstupiti
d.	Trgovački termini			Izrađuju ih udruženja trgovaca (npr. INCOTERMS)		
3.	Sudska (arbitražna) praksa		Neizravan izvor prava.			
4.	Pravna znanost		Neizravan izvor prava (članci, knjige, komentari i sl.).			
5.	Akti pojedinih nezakonodavnih tijela		Npr. HGK, HFP, HOK i sl. za područja koja još nisu zakonski regulirana, gdje postoje pravne praznine, gdje praksa ustanovi nove odnose itd.			
6.	Statut i društveni ugovor		Nije opći izvor, ali uređuje unutarnje odnose.			

II. OPĆI DIO OBVEZNOG PRAVA

1. POJAM OBVEZNOG PRAVA

Pitanja:

1. Što je obvezno pravo? Koja su obilježja obveznog odnosa?
2. Što je činidba? U čemu se može sastojati činidba? Kako se dijele stvari?

Obvezno pravo	Dio građanskog prava kojim se uređuju odnosi u kojima je jedna stranka (vjerovnik) ovlaštena od druge (dužnik) zahtijevati neku činidbu (tražbinu), a ona je obvezna tu činidbu ispuniti (dug).
----------------------	---

Obilježja obveznog odnosa	
1.	Objekt je činidba
2.	Relativni su – djeluju samo između stranaka u obveznom odnosu
3.	Interes je u što bržem ispunjenju
4.	Dispozitivni su
5.	Temeljni izvor nastanka je ugovor, no mogu nastati i na temelju drugih činjenica (izvanugovorni odnosi)

Činidba		
Pojam činidbe	Svaka pozitivna ili negativna ljudska radnja koju je dužnik u obveznom odnosu dužan ispuniti vjerovniku.	
Činidba mora biti	1.	Ljudska radnja
	2.	Imati imovinski karakter – imovina je jedinstvena i ima svoj identitet
	3.	Objektivno moguća
	4.	Pravno dopuštena – nije suprotan Ustavu, prisilnim propisima ili moralu društva
	5.	Određena ili određiva
Činidba se može sastojati u	1.	Davanju stvari
	2.	Činjenju
	3.	Propuštanju
	4.	Trpljenju

Podjela stvari	U prometu, izvan prometa i ograničeno u prometu	
	Pokretne i nepokretne	
	Zamjenjive i nezamjenjive	
	Potrošne i nepotrošne	
	Djeljive i nedjeljive	
	Sadašnje i buduće	

2. SISTEMATIZACIJA ZOO

1.	Opći dio	1)	Temeljna načela
		2)	Sudionici obveznih odnosa
		3)	Nastanak obveza
		4)	Vrste obveza
		5)	Učinci obveza
		6)	Promjene u obveznom odnosu
		7)	Prestanak obveza
2.	Posebni dio	1)	Ugovorni obvezni odnosi
		2)	Izvanugovorni obvezni odnosi
3.	Prijelazne i završne odredbe		

3. TEMELJNA NAČELA OBVEZNOG PRAVA

Pitanja:

1. Što znači pažnja dobrog domaćina i pažnja dobrog gospodarstvenika u ispunjavanju obveza? Što znači primjena običaja i prakse?

1.	Sloboda uređenja obveznih odnosa
2.	Ravnopravnost sudionika u obveznom odnosu
3.	Načelo savjesnosti i poštenja
4.	Dužnost suradnje
5.	Zabrana zlouporabe prava
6.	Načelo jednake vrijednosti činidaba (načelo ekvivalentnosti)
7.	Zabrana prouzročenja štete
8.	Dužnost ispunjenja obveze
9.	Ponašanje s odgovarajućom pažnjom u ispunjavanju obveza i ostvarivanju prava (pažnja dobrog gospodarstvenika odnosno pažnja dobrog domaćina)
10.	Dispozitivni karakter odredaba zakona
11.	Primjena običaja i prakse
12.	Postupanje pravne osobe u skladu sa internim aktima
13.	Zaštita prava

4. SUDIONICI OBVEZNIH ODNOSA

Pitanja:

- Što je pravna, a što poslovna sposobnost? Kada fizička osoba stječe pravnu i poslovnu sposobnost? Kada pravna osoba stječe pravnu i poslovnu sposobnost?
- Koja su tri stupnja poslovne sposobnosti fizičke osobe? Što je šepavi pravni posao? Na koji način pravna osoba očituje poslovnu sposobnost?
- Nabrojite neka prava osobnosti? Koja je svrha i oblik zahtjeva?

Sudionici obveznih odnosa	1.	Fizičke osobe
	2.	Pravne osobe

Temeljna svojstva sudionika obveznih odnosa				
1.	Pravna sposobnost	Svojstvo biti nositeljem prava i obveza.		
		Fizička osoba	Stjecanje	Rođenjem i začecem (kada se radi o njegovim probicima)
			Prestanak	Smrću i proglašenjem umrlim
		Pravna osoba	Stječe pravnu sposobnost danom nastanka, a gubi danom prestanka.	
2.	Poslovna sposobnost	Svojstvo vlastitim očitovanjima volje stvarati pravne učinke.		
		Fizička osoba	Stjecanje	punoljetnošću ili ranije zaključenjem braka.
			Poslovna nesposobnost	Maloljetnici i duševni bolesnici. Umjesto njih očitovat će volju njihov zakonski zastupnik ili skrbnik.
			Ograničena	Mogu očitovati volju, ali to ima učinak tek po odobrenju njihovog zakonskog zastupnika (šepavi pravni posao).

		Pravna osoba	Poslovnu sposobnost očituju njezina tijela (u pravilu uža).
3.	Prava osobnosti	Pravo na život, tjelesno i duševno zdravlje, ugled, čast, dostojanstvo, slobodu, privatnost osobnog i obiteljskog života, ime (tvrtku), poslovnu tajnu, slobodu privređivanja i dr.	

3.1. Subjektivno pravo sudionika obveznih odnosa

Pojam	Skup ovlaštenja koja sudionicima obveznog odnosa priznaju pravila obveznog prava.
--------------	---

Zahtjev	Služi za prisilno ostvarenje subjektivnog prava sudionika obveznih odnosa.
Oblik	Tužba i prigovor

Subjektivno pravo i zahtjev	
Zahtjev nije identičan sa subjektivnim pravom, nego služi za njegovo ostvarenje. Zahtjev može zastarjeti, a da subjektivno pravo ostaje i dalje. <i>Npr. zastarjeli dug se može dragovoljno platiti, ali se dužnik ne može tužbom prisiliti da takav dug plati.</i>	

4. NASTANAK OBVEZA

Pitanja: <i>1. Temeljem kojih činjenica nastaju obveze?</i>

Obveze nastaju na temelju:	
1.	Pravnih poslova – jednostranih i dvostranih (ugovora)
2.	Prouzročenjem štete
3.	Stjecanjem bez osnove
4.	Poslovodstvom bez naloga
5.	Javnim obećanjem nagrade
6.	Izdavanjem vrijednosni papira
7.	Odluke suda ili druge javne vlasti

5. POTPUNE I NEPOTPUNE OBVEZE

Pitanja: <i>1. Što su potpune obveze? U čemu je razlika između naturalnih obveza i obveza sa ograničenom odgovornošću?</i>

Potpune obveze (trebaju postojati 4 elementa)	
Tražbina = subjektivno pravo + zahtjev na ispunjenje	Dugovanje = dug + odgovornost

Nepotpune obveze		
Naturalne ili prirodne obveze	Dug postoji, ali se ne može protiv volje dužnika tužbom ostvariti (<i>npr. zastarjele obveze</i>).	
Obveze s ograničenom odgovornošću	1.	Sustav abandona Napuštanje stvari, osobito poznat u pomorskom pravu.
	2.	Ovršni ili pekulijarni sustav Dužnik ne odgovara čitavom svojom imovinom nego samo njezinim određenim dijelom. <i>Npr. vjerovnici ostavitelja mogu se namiriti samo iz ostavine (ne i nasljednikove imovine).</i>

	3.	Sustav kvantitativno ograničene odgovornosti	Dužnik odgovara čitavom imovnom ali samo do određenog iznosa. <i>Npr. ograničenje odgovornosti broдача za štetu na teretu koji prevozi.</i>
--	-----------	---	---

6. POSEBNE VRSTE OBVEZA

1.	Novčane obveze
2.	Obveze s više činidaba
3.	Obveze s više dužnika i vjerovnika

6.1. Novčane obveze

Pitanja:

1. Što znače izrazi: valuta obveze, indeksna klauzula, klizna skala? Kako se određuje stopa ugovornih kamata?

Valuta obveze	Dopuštena je odredba ugovora prema kojoj se vrijednost ugovorne obveze u valuti RH izračunava na temelju cijene zlata ili tečaja valute RH u odnosu prema stranoj valuti.
Indeksna klauzula	Dopuštena je odredba ugovora kojom se iznos novčane obveze u domaćem novcu veže za promjene cijena dobara, robe i usluga izraženih indeksom cijena utvrđenim od ovlaštene osobe.
Klizna skala	U ugovorima u kojima se jedna strana obvezuje izraditi i isporučiti određene predmete dopušteno je ugovoriti da će cijena ovisiti o cijeni materijala, rada i drugih čimbenika koji utječu na visinu troškova proizvodnje, u određeno vrijeme na određenom tržištu.

Ugovorne kamate	
Najviša dopuštena stopa ugovornih kamata	Ne može biti viša od stope zakonskih zateznih kamata, a između trgovaca odnosno trgovaca i osobe javnog prava može biti uvećana za polovicu te svote.
U ugovoru nije određena kamatna stopa	$\frac{3}{4}$ zakonskih zateznih kamata, a između trgovaca $\frac{1}{2}$ zakonskih zateznih kamata.

6.2. Obveze s više činidaba

Pitanja:

1. Što su alternativne obveze, a što fakultativne obveze i fakultativne tražbine? Kome pripada pravo izbora u alternativnoj obvezi ako nije drukčije ugovoreno?

1.	Alternativne obveze	Obveze koja ima dvije ili više činidaba, ali se dužnik oslobađa obveze kada ispunji jednu od njih.
2.	Fakultativne obveze i fakultativne tražbine	Obveza ima samo jednu činidbu, ali se dužnik može osloboditi obveze ispunjenjem neke druge određene činidbe Obveza ima samo jednu činidbu, ali vjerovnik može zahtijevati od dužnika ispunjenje neke druge određene činidbe

Alternativne obveze	
Pravo izbora	Ako nije drukčije ugovoreno pripada dužniku. Ako pripada vjerovniku, a on se ne očituje o izboru u roku, dužnik ga može pozvati da se očituje i za to mu dati primjeren rok.

Ako je jedna činidba postala nemoguća krivnjom dužnika	Pravo izbora pripada dužniku		Obveza se ograničuje na drugu činidbu
	Pravo izbora pripada vjerovniku		Vjerovnik može po svom izboru zahtijevati preostalu činidbu ili naknadu štete
Ako je jedna činidba postala nemoguća krivnjom vjerovnika	Pravo izbora pripada dužniku	1) obveza prestaje, ili 2) može ispuniti obvezu drugom činidbom i zahtijevati naknadu štete	
	Pravo izbora pripada vjerovniku	1) obveza prestaje, ili 2) može dati naknadu štete i zahtijevati preostalu činidbu	

Fakultativne obveze	
Vjerovnik može tražiti samo dugovanu činidbu.	
Ako je dugovana činidba postala nemoguća krivnjom dužnika	Vjerovnik može zahtijevati samo naknadu štete, a dužnik se može osloboditi odgovornosti ispunjenjem druge činidbe

6.3. Obveze s više dužnika i vjerovnika (pluralističke obveze)

Pitanja:
<i>1. Kakva je odgovornost dužnika u djeljivim, solidarnim i nedjeljivim obvezama? Što je aktivna, a što pasivna solidarnost?</i>

1.	Djeljive obveze	Nastaje kad je činidba djeljiva.	
		Svaki dužnik odgovara za svoj dio duga, svaki vjerovnik može zahtijevati samo svoj dio tražbine.	
		U trgovačkim ugovorima predmnjeva se solidarnosti dužnika.	
2.	Solidarne obveze	Svaki dužnik odgovara vjerovniku za cijeli dug i vjerovnik može tražiti ispunjenje od koga hoće, iako je činidba djeljiva.	
		Aktivna solidarnost (više vjerovnika)	Dužnik može ispuniti dug vjerovniku kojega sam izabere, sve dok neki vjerovnik ne zatraži ispunjenje.
		Pasivna solidarnost (više dužnika)	Otpust duga jednom dužniku oslobađa obveze i ostale (osim ako je bio cilj osloboditi samo toga dužnika). Interni odnosi dužnika rješavaju se temeljem regresa.
3.	Nedjeljive obveze	Nastaje kad je činidba nedjeljiva. Primjenjuju se propisi o solidarnim obvezama.	

7. VJEROVNIKOVA PRAVA U POSEBNIM SLUČAJEVIMA

Kad se činidba sastoji u davanju zamjenjivih stvari	Ako dužnik dođe u zakašnjenje, vjerovnik nakon što je obavijestio dužnika može: 1) pribaviti drugu stvar + naknadu cijene + naknadu štete ili 2) zahtijevati vrijednost dugovanih stvari + naknadu štete
Kad se činidba sastoji u činjenju	Ako dužnik na vrijeme ne ispuni, vjerovnik nakon što je obavijestio dužnika može: sam uraditi o trošku dužnika + naknadu štete
Kad se činidba sastoji u propuštanju	Vjerovnik ima pravo na naknadu štete zbog postupanja dužnika protivno obvezi (i uklanjanje zapreke ako je nešto sagrađeno protivno obvezi).
Pravo zahtijevati naknadu umjesto dosuđenog	Ako dužnik ne ispuni obvezu u roku koji mu je određen pravomoćnom odlukom, vjerovnik ga može pozvati da je ispuni u naknadnom primjerenom roku i izjaviti da nakon tog roka neće primiti ispunjenje nego će zahtijevati naknadu štete.

8. PROMJENE U OBVEZNOM ODNOSU

Pitanja:

1. Nabrojite promjene u obveznom odnosu.

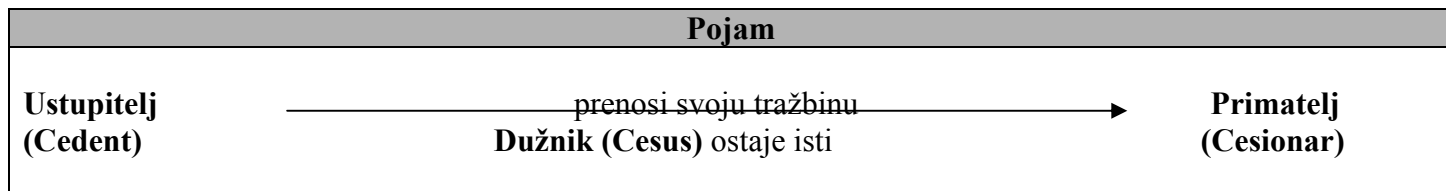
Promjene u obveznom odnosu	1.	Promjene na strani subjekata	1)	Cesija (ustup tražbine)
			2)	Subrogacija
			3)	Preuzimanje duga
			4)	Pristupanje dugu
			5)	Preuzimanje ispunjenja
			6)	Jamstvo
			7)	Prijenos ugovora
			8)	Uputa (asignacija)
	2.	Promjene sadržaja	1)	Obnova (novacija)
			2)	Nagodba

8.1. PROMJENE NA STRANI SUBJEKATA

8.1.1. Cesija (ustup tražbine)

Pitanja:

- Što je ustup tražbine (cesija)? Traži li se dužnikov pristanak i koja je obveza ustupitelja prema dužniku?
- Kakav je međusobni odnos između primatelja i dužnika u slučaju ustupa tražbine (cesije)? Za što ustupitelj odgovara primatelju? Kome pripada tražbina ako je ustupitelj ustupio tražbinu raznim osobama?

Odnosi između subjekata cesije	
Ustupitelj – Dužnik	Dužan je obavijestiti dužnika, ali se ne traži dužnikov pristanak.
Primatelj – Dužnik	Primatelj ima ista prava koja je imao ustupitelj, a dužnik može istaknuti sve prigovore koje je mogao istaknuti ustupitelju.
Ustupitelj - Primatelj	Ustupitelj odgovara za veritet i bonitet tražbine.
	Ako je vjerovnik ustupio istu tražbinu raznim osobama, tražbina pripada primatelju koji se prvi javio dužniku.

8.1.2. Subrogacija

Pitanja:

1. Što je subrogacija? Koji može biti pravni osnov subrogacije?

Pojam
Prijelaz vjerovnikove tražbine na osobu koja ju je ispunila (ispunitelj) umjesto dužnika.

Pravni osnov subrogacije				
1.	Ugovorna subrogacija	1	Ugovor: vjerovnik – ispunitelj	Može biti sklopljen prije ispunjenja ili pri ispunjenju.
		2	Ugovor: dužnik - ispunitelj	Mora biti sklopljen prije ispunjenja.
2.	Zakonska subrogacija	Kad obvezu ispuni osoba koja ima neki pravni interes u tome, na nju po samom zakonu prelazi vjerovnikova tražbina.		

8.1.3. Preuzimanje duga

Pojam
Dužnik sklapa ugovor s preuzimateljem, uz pristanak vjerovnika (preuzimatelj stupa na mjesto dužnika, a dužnik se oslobađa obveze).

8.1.4. Pristupanje dugu

Pojam
Vjerovnik sklapa ugovor s trećim, koji se obvezuje da će ispuniti dužnikovu obvezu (treći stupa u obvezu pored dužnika).

8.1.5. Preuzimanje ispunjenja

Pojam
Dužnik sklapa ugovor s trećim, koji se obvezuje ispuniti njegovu obvezu (odgovara dužniku ako pravodobno ne ispuni obvezu, vjerovnik nema nikakvo pravo prema njemu).

8.1.6. Jamstvo

Pitanja:

- Što je jamstvo? Koja su obilježja jamstva?
- Koje su vrste jamstva i po čemu se razlikuju (posebno pojasniti izraz “jamac platac”)?

Pojam
Ugovor kojim se jamac obvezuje prema vjerovniku da će ispuniti valjanu i dospjelu obvezu dužnika, ako to ovaj ne učini.

Obilježja	
Pisani oblik	
Akcesornost	Pretpostavlja postojanje glavne obveze i dijeli njezinu sudbinu.
Opseg jamčeve odgovornosti	Može jamčiti za ispunjenje dijela ili cijele obveze.
Subrogacija	Na jamca koji je ispunio obvezu dužnika, po zakonu prelaze tražbina sa svim sporednim pravima.
Regres	Jamac koji je ispunio obvezu vjerovniku, može zahtijevati od dužnika dam u nadoknadi sve što je isplatio za njegov račun kao i kamate od dana isplate.

Vrste jamstva		
1.	Supsidijarno jamstvo	Od jamca se može tražiti ispunjenje obveze tek pošto je glavni dužnik ne podmiri u roku određenom u pisanom pozivu (osim ako je očito da se iz sredstava glavnog dužnika ne može ostvariti njezino ispunjenje ili ako je glavni dužnik pao pod stečaj).
2.	Solidarno jamstvo	Ako se jamac obvezao kao jamac platac , odgovara vjerovniku kao glavni dužnik za cijelu obvezu i vjerovnik može zahtijevati njezino ispunjenje bilo od glavnog dužnika, bilo od jamca ili od obojice u isto vrijeme (u trgovačkim ugovorima, ako nije drukčije

		ugovoreno).
3.	Podjamstvo	Kada se jamstvo daje i za obvezu nekog drugog jamca (jamčev jamac).

8.1.7. Prijenos ugovora

Pitanja:

1. Što je prijenos ugovora? U kojem se obliku daje pristanak a prijenos ugovora?

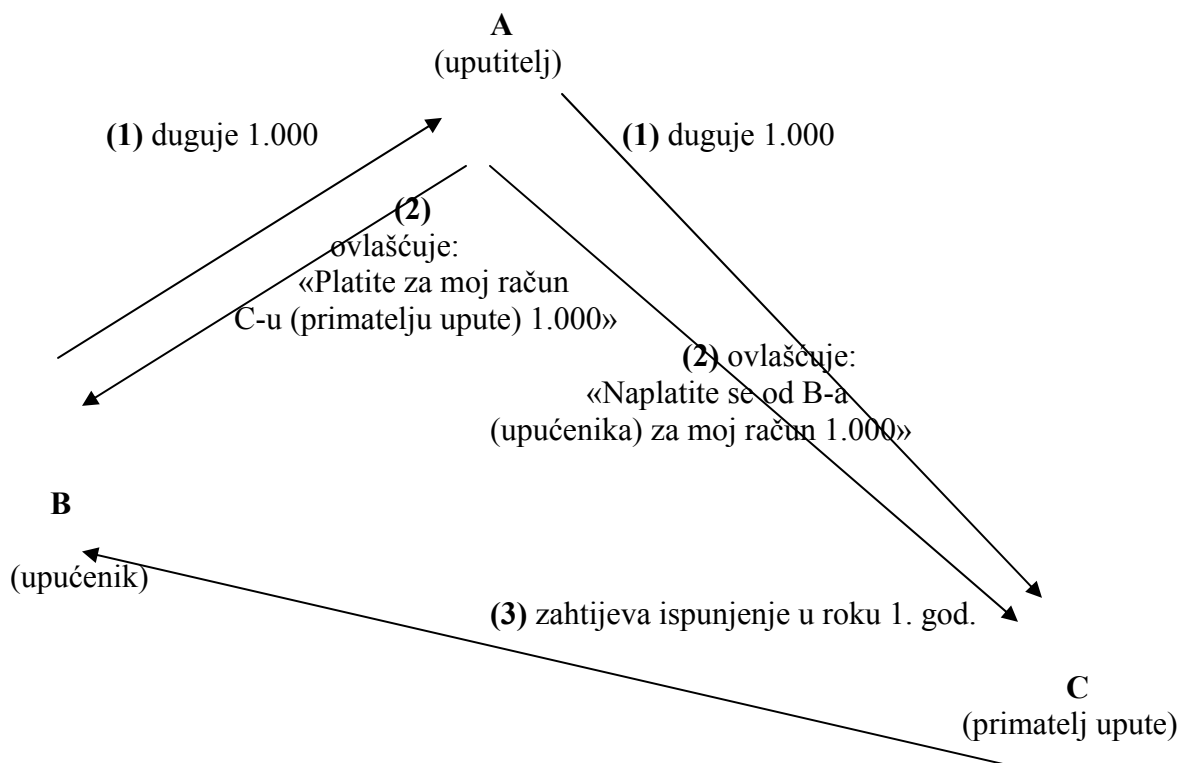
Pojam
Svaka ugovorna strana može, ako na to pristane druga strana, prenijeti ugovor na neku treću osobu koja time postaje nositelj svih njezinih prava i obveza iz tog ugovora.
Pristanak na prijenos je valjan samo ako je dan u propisanom ili ugovorenom obliku za valjanost prenesenog ugovora, može se dati unaprijed.

8.1.8. Uputa (asignacija)

Pitanja:

1. Što je uputa (asignacija)? Kada je nastaje? U kojem roku zastarjeva pravo primatelja upute da zahtijeva ispunjenje od upućenika?

Pojam
Uputitelj (asignant)
Ovlašćuje upućenika (asignata) da za njegov račun ispuni nešto primatelju upute
Ovlašćuje primatelja upute (asignatar) da to ispunjenje primi u svoje ime

- Assignacija je nastala tek kada upućenik prihvatiti izvršiti činidbu primatelju upute.
- Tek od tada primatelj upute stječe pravo postaviti zahtjev za ispunjenjem činidbe.

8.2. PROMJENE SADRŽAJA

8.2.1. Obnova (novacija)

Pitanja:

1. Što je obnova? Navedite primjere.

Pojam

Obnova nastaje kada se postojeća obveza zamijeni novom (nova obveza ima **različitu glavnu činidbu ili pravnu osnovu**).

Primjeri

Promjena glavne činidbe	Npr. stranke se sporazumiju o obvezi predaje automobila umjesto brodice.
Promjena pravne osnove	Npr. stranke se sporazumiju da se stvar koja je bila u zakupu proda zakupniku.

8.2.2. Nagodba

Pojam

Ugovor kojim stranke uzajamnim popuštanjima otklanjaju sporna i dvojbeni prava i obveze.

9. PRESTANAK OBVEZA

Pitanja:

1. U kojim slučajevima prestaju obveze?

9.1. Ispunjenje

Pitanja:

1. Tko može ispuniti obvezu vjerovniku? Je li vjerovnik dužan primiti djelomično ispunjenje? Što je predaja radi prodaje?
2. U kojem je roku dužnik dužan ispuniti obvezu? U kojem je roku dužnik dužan ispuniti novčanu obvezu kod trgovačkih ugovora? Ima li dužnik pravo ispuniti obvezu prije roka?
3. U kojem se mjestu mora ispuniti obveza?

Tko može ispuniti obvezu

Obvezu može ispuniti ne samo **dužnik** nego i **treća osoba** (osim kada prema ugovoru ili naravi obveze ovu treba ispuniti dužnik osobno).

Vjerovnik je dužan primiti ispunjenje od svake osobe koja ima neki pravni interes da obveza bude ispunjena, čak i kada se dužnik protivi tom ispunjenju.

Predmet ispunjenja	
Ako su stvari određene samo po rodu	Dužnik je dužan dati stvari barem srednje kakvoće, a ako mu je bila poznata namjena stvari odgovarajuće kakvoće
Djelomično ispunjenje	<p>Vjerovnik nije dužan primiti djelomični ispunjenje, osim ako narav obveze drukčije ne nalaže.</p> <p>Vjerovnik je dužan primiti djelomično ispunjenje novčane obveze, osim ako ima poseban interes da ga odbije.</p>
Predaja radi prodaje	Ako je dužnik predao vjerovniku stvar ili koje drugo pravo da ih proda i da iz postignutog iznosa naplati svoju tražbinu, a ostatak mu preda – obveza prestaje tek kad se vjerovnik naplati iz postignutog iznosa.

Vrijeme ispunjenja	
Određivanje roka	Dužnik je dužan ispuniti obvezu u ugovorenom roku, zakonskom roku ili odmah na zahtjev vjerovnika (ako narav obveze i ostale okolnosti ne zahtijevaju stanoviti rok za ispunjenje).
Novčana obveza kod trgovačkih ugovora	Ako nije predviđen rok, u roku 30 dana .
Pravo na ispunjenje prije roka	Ako je rok ugovoren u interesu dužnika, osim u nevrijeme (prethodno mora obavijestiti vjerovnika).
Kad je određivanje roka ostavljeno jednoj strani	Druga strana može, ako ovlaštenik ne odredi rok ni poslije opomene, zahtijevati od suda da odredi primjeren rok za ispunjenje.

Mjesto ispunjenja	
Opće pravilo	1) u mjestu određenom pravnim poslom ili zakonom, 2) prema cilju posla i ostalim okolnostima, 3) u mjestu sjedišta (prebivališta, boravišta) dužnika u vrijeme nastanka obveze.
Novčane obveze	U mjestu u kojem vjerovnik ima sjedišta (prebivalište, boravište)

Priznanica	Tko ispunji obvezu potpuno ili djelomično, ima pravo zahtijevati da mu se o tome izda priznanica.
Obveznica	Kad ispunji obvezu, dužnik može, pored priznanice, zahtijevati od vjerovnika da mu vrati obveznicu (odnosno da se djelomično ispunjenje zabilježi na obveznici).

9.2. Zakašnjenje

Pitanja:

1. Kada je dužnik u zakašnjenju, a kada vjerovnik? Koje su posljedice zakašnjenja vjerovnika?

Zakašnjenje dužnika
Ako dužnik ne ispunji obvezu u roku određenom za ispunjanje.

Zakašnjenje vjerovnika	
Ako vjerovnik bez osnovanog razloga odbije primiti ispunjenje ili ga svojim ponašanjem spriječi.	
Posljedice	1) Rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari prelazi na vjerovnika
	2) Prestaju teći kamate
	3) Vjerovnik je dužan nadoknaditi štetu dužniku, te troškove oko daljnjeg čuvanja stvari
	4) Dužnik se može osloboditi obveze polaganjem stvari kod suda ili javnom skladištu (kod trgovačkih ugovora), o čemu treba obavijestiti vjerovnika. Ako troškovi čuvanja ne budu isplaćeni u razumnom roku, sud će na zahtjev čuvara narediti da se stvar proda i odrediti način prodaje. Ako stvar nije prikladna za čuvanje, dužnik je može prodati na javnoj prodaji, a postignuti

	iznos (nakon odbitka troškova prodaje) položiti kod suda. Ako je stvar male vrijednosti ili je kvarljiva, dužnik je može prodati iz slobodne ruke.
--	---

9.3. Prijeboj (kompensacija)

Pitanja:

1. U kojim se slučajevima protutražbina može prebiti s tražbinom? Kada obveza prestaje otpustom duga? Oslobađa li glavnog dužnika otpust duga jamcu?

Pojam
Prestanak obveze obračunavanjem protutražbine s tražbinom, ako obje tražbine glase na novac ili druge zamjenjive stvari i iste kakvoće i ako su obje dospjele.

9.4. Otpust duga

Pitanja:

1. Kada obveza prestaje otpustom duga? Oslobađa li jamca (glavnog dužnika)?

Pojam
Obveza prestaje kad vjerovnik izjavi dužniku da neće zahtijevati njezino ispunjenje, a dužnik se s tim suglasi.
Otpust duga glavnom dužniku oslobađa obveze i jamca, dok otpust duga jamcu ne oslobađa glavnog dužnika.

9.5. Sjedinjenje

Pojam
Obveza prestaje kad jedna ista osoba postane i vjerovnik i dužnik.
Kad jamac postane vjerovnik, obveza glavnog dužnika ne prestaje.

9.6. Nemogućnost ispunjenja

Pitanje:

1. Kada se obveza gasi zbog nemogućnosti ispunjenja, a kada ne gasi?

Pojam
Obveza prestaje kad njezino ispunjenje postane nemoguće zbog okolnosti za koje dužnik ne odgovara (koje su nastale poslije sklapanja ugovora; u pravilu događaji koji imaju značenje više sile, ali i događaji koji izazivaju pravnu nemogućnost ispunjenja).

Iznimka
Ako su objekt obveze stvari određene po rodu, obveza ne prestaje čak i kada propadne zbog okolnosti za koje dužnik ne odgovara.

9.7. Protek vremena i otkaz

Pitanja:

1. Što je otkaz? Što je otkazni rok? Prestaje li obveza smrću dužnika ili vjerovnika?

Protek vremena
Obvezni odnos s određenim rokom trajanja (na određeno vrijeme), prestaje kad taj rok istekne, osim kad je

ugovoreno ili zakonom određeno da se poslije isteka roka obvezni odnos produljuje za neodređeno vrijeme ako ne bude pravodobno otkazan.

Otkaz

Ako trajanje obveznog odnosa nije određeno (**na neodređeno vrijeme**), svaka ga strana može okončati otkazom (otkaz se može dati u svako doba, samo ne u nevrijeme).

Otkazni rok Može biti određen ugovorom, zakonom, običajem ili primjeren rok.

9.8. Smrt

Smrću dužnika ili vjerovnika prestaje obveza samo **ako je nastala s obzirom na osobna svojstva** koje od ugovornih strana ili osobne sposobnosti dužnika.

9.9. Zastara

Pitanja:

1. *Koji su pravni učinci zastare? Koje su pretpostavke nastupanja zastare? Je li moguća promjena roka zastare i odricanje od zastare?*
2. *Navedite neke primjere zastarnog roka! Što je prekluzivni rok?*
3. *Što je zastoje, a što prekid zastarnog roka? Koje okolnosti dovode do zastoja i prekida zastarnog roka?*

Pravni učinak zastare

Zastarom prestaje pravo zahtijevati ispunjenje obveze, no sud se neće obazirati na zastaru ako se dužnik nije na nju pozvao.

Ako dužnik ispunji zastarjelu obvezu, nema pravo zahtijevati da mu se vrati ono što je dao, čak i ako nije znao da je obveza zastarjela.

Pretpostavke zastare

1. Nepodignuće tužbe
2. Protek zastarnog roka

Zabranjena je promjene roka zastare (od vremena određenog zakonom) i **odricanje od zastare** prije nego protekne vrijeme određeno za zastaru.

Rok zastare

5 god.	Opći zastarni rok (ako zakonom nije određen neki drugi rok zastare)
3 god.	Povremene tražbine (npr. tražbina kamata, uzdržavanja itd.) Međusobne tražbine iz ugovora o prometu robe i usluga Tražbina zakupnine i najamnine Tražbine ugovaratelja osiguranja iz ugovora o osiguranju (osim iz ugovora o osiguranju života – 5 god) i osiguratelja
1 god.	Tražbina naplate za isporučenu električnu i toplinsku energiju, plin, vodu, održavanje čistoće za potrebe kućanstva, pošte, telegrafa, telefona i sl.
10 god.	Tražbine utvrđene pravomoćnom sudskom odlukom, nagodbom pred sudom, javnobilježničkim aktom
Naknada štete	3 god. (subjektivni rok), 5 god. objektivni rok Tražbina naknade štete nastale povodom ugovorne obveze zastarjeva za vrijeme određeno za zastaru te obveze

Zastoj zastare

Pojam

Nastup takvih okolnosti zbog kojih zastara ne teče, dok te

Prekid zastare

Pojam

Nastup takvih okolnosti zbog kojih zastara

okolnosti otpadnu (tada se zastara nastavlja a proteklo vrijeme do trenutka zastoja se uračunava).	prestaje teći, a proteklo vrijeme se ne uračunava (zastara može samo iznova započeti).
Okolnosti	Okolnosti
<ul style="list-style-type: none"> - između bračnih drugova, roditelja i djece, štićenika i njegova skrbnika, osoba koje žive u izvanbračnoj zajednici,; - za vrijeme mobilizacije ili rata za tražbine osoba na vojnoj dužnosti, za tražbine osobe zaposlene u tuđem kućanstvu prema poslodavcu ili članovima njegove obitelji 	<ul style="list-style-type: none"> - kad dužnik prizna dug, - podnošenjem tužbe (ako tužba ne bude odbijena)

Prekluzivni rok
Zakonom određen protek vremena istekom kojeg prestaje samo subjektivno pravo (nema zastoja niti prekida, na njih sud pazi po službenoj dužnosti).

III. UGOVORNI OBVEZNI ODNOSI

1. UGOVOR I PRAVNI POSAO

Pitanja:

1. Objasnite odnos između pravnog posla i ugovora.

Odnos pravni posao - ugovor

Viši rodni pojam od ugovora, svaki ugovor jest pravni posao ali svaki pravni posao nije ugovor.

Ugovor je samo dvostrani pravni posao koji nastaje suglasnim očitovanjem volje najmanje dviju strana.

2. SASTOJCI UGOVORA

Pitanja:

1. Koja je razlika između bitnih i prirodnih sastojaka ugovora? Kako dijelimo uvjete i rokove i u čemu je razlika između uvjeta i rokova?

1.	Bitni	Bez kojih ugovor ne može biti sklopljen (npr. predmet i cijena za ugovor o prodaji).
2.	Prirodni	Koji se podrazumijevaju, te ih ne treba izričito unijeti u ugovor (npr. odgovornost prodavatelja za materijalne nedostatke prodane stvari).
		Ako ih žele isključiti, stranke to moraju izričito ugovoriti.
3.	Uzgredni	Vrijede samo ako ih stranke izričito ugovore.

3. VRSTE UGOVORA

Pitanja:

1. Navedite razliku između jednostrano i dvostrano obveznih, te naplatnih i besplatnih ugovora. U čemu se realni ugovori razlikuju od konsenzualnih? Što su glavni i sporedni ugovori?
2. Kakvi su to kauzalni, a kakvi apstraktni ugovori? Što znači načelo neformalnosti obveznog prava? Štovani i neimenovani ugovori?

1.	Jednostrano obvezni i dvostrano obvezni	Jedna strana je samo dužnik, a druga samo vjerovnik (stvara se obveza samo za jednu stranu). Npr. ugovor o darovanju, ugovor o bankovnoj garanciji i dr.
		Svaka strana je istodobno i vjerovnik i dužnik. Npr. ugovor o kupoprodaji, zajmu, zakupu itd.
2.	Naplatni i besplatni	Za činidbu se traži protučinidba (redovito dvostrano obvezni).
		Za činidbu se ne traži protučinidba (redovito jednostrano obvezni).
3.	Konsenzualni i realni	Nastaju u trenutku sporazuma stranaka o bitnim sastojcima ugovora.
		Osim stranačke suglasnosti potrebna je i predaja stvari (npr. kapara).
4.	Glavni i sporedni	Predstavljaju glavnu obvezu (npr. kupoprodaja).
		Nadovezuju se na glavnu obvezu (npr. jamstvo, zalog i dr.).
5.	Imenovani i neimenovani	Često se pojavljuju u prometu, pa su se tipizirali i dobili posebni naziv.
		Rjeđe se sklapaju, nisu se tipizirali, a često nemaju posebnog naziva.
6.	Kauzalni i apstraktni	Kauza (gospodarska svrha ugovora) vidljiva je i naznačena kao bitan sastojak ugovora. Npr. ugovor o kupoprodaji, zakupu, najmu, itd..
		Kod kojega pravni temelj nije vidljiv niti se navodi u ugovoru. Npr. kod mjenice se ne vidi temelj obvezivanja odnosno mjenični dužnik može dugovati mjeničnu svotu po različitim temeljima (zajam, kupnja, darovanje i sl.).
7.	Formalni i neformalni	Za valjanost kojeg je utvrđen oblik (zakonski ili ugovorni). Npr. ugovor o darovanju nekretnine, ugovor o najmu nekretnine, ugovor o građenju, ugovor o alotmanu, ugovor o licenci mora biti sklopljen u pisano obliku.
		U obveznom pravu po pravilu za sklapanje ugovora nije propisan pisani oblik.
8.	Trenutačni i trajni	Činidba se ispunjava odjednom.
		Činidba se ispunjava sukcesivno (npr. prodaja na obroke, vraćanje zajma u obrocima i dr.).

4. SKLAPANJE UGOVORA

4.1. Izjava volje

Pitanja:

1. Na koje se načine može izjaviti volja za sklapanje ugovora?

Oblik izjave volje za sklapanje ugovora		
1.	Riječima	
2.	Uobičajenim znakovima	Npr. kimanjem glave, rukovanjem i sl.
3.	Drugim ponašanjem iz kojeg se može zaključiti o postojanju volje	Npr. u određenim slučajevima šutnja, jedna strana u svoje ime i za svoj račun raspolaže robom koju je primila
4.	Pomoću različitih komunikacijskih sredstava	

4.2. Pregovori

Pitanja:

1. Obvezuju li pregovori i kada postoji predugovorna odgovornost za štetu?

Opće pravilo
Pregovori koje prethode sklapanju ugovora ne obvezuju . Ali strana koja je pregovarala ili prekinula pregovore suprotno načelu savjesnosti i poštenja (bez prave namjere da sklopi ugovor) odgovorna je za štetu koja je time prouzročena drugoj strani.

Dužnost čuvanja povjerljivih obavijesti bez obzira je li naknadno ugovor sklopljen
Posljedica povrede: naknada štete + predaja oštećeniku koristi koju je štetnik tom prilikom ostvario

4.3. Ponuda i prihvrat

Pitanja:

- Što je ponuda, a što opća ponuda? Smatra li se slanje kataloga i oglasa ponudom? Do kada se ponuda može opozvati? U kojem se obliku upućuje ponuda? Do kada ponuda obvezuje ponuditelja?
- Kada je ponuda prihvaćena? Smatra li se prihvatom ponude prihvrat s prijedlogom izmjene i zakašnjenjeli prihvrat? Smatra li se šutnja ponuđenika prihvatom?

Ponuda	
Pojam	Prijedlog za sklapanje ugovora učinjen određenoj osobi koji sadrži sve bitne sastojke ugovora.
Opća ponuda	Prijedlog za sklapanje ugovora upućen neodređenom broju osoba koji sadrži bitne sastojke ugovora, vrijedi kao ponuda (<i>npr. izlaganje robe s naznakom cijene</i>).
Slanje kataloga i oglasa	Ne smatraju se ponudom, nego samo pozivom da se učini ponuda pod objavljenim uvjetima (ali će pošiljatelj takvih poziva odgovarati za štetu koju bi pretrpio ponuditelj ako bez osnovanog razloga nije prihvatio njegovu ponudu)
Povlačenje ponude	Samo ako je ponuđenik primio izjavu o povlačenju prije primitka ponude ili istodobno s njom.
Oblik ponude	Ponuda ugovora za čije sklapanje zakon zahtijeva poseban oblik obvezuje ponuditelja samo ako je učinjena u tom obliku (isto i prihvrat).
Potvrda ponude učinjene telefonom ili brzojavom	Ponuditelj mora ponudu danu telefonom ili brzojavom potvrditi ponuđeniku preporučenim pismom najkasnije sljedećeg radnog dana (strana koja nije dala potvrdu odgovara drugoj strani za time nanесenu štetu).

Prihvat ponude			
Kad je ponuda prihvaćena	Ponuda je prihvaćena kad ponuditelj primi izjavu ponuđenika da prihvaća ponudu, te kad pošalje stvar ili plati cijenu te kad učini neku drugu radnju koja se može smatrati izjavom o prihvatu.		
Prihvat ponude s prijedlogom da se izmijeni	Smatra se da je ponuđenik ponudu odbio i da je sa svoje strane stavio novu ponudu svome prijašnjem ponuditelju.		
Šutnja ponuđenika	Ne znači prihvat ponude		
	2 iznimke	1.	kad ponuđenik stoji u stalnoj poslovnoj vezi s ponuditeljem glede određene robe
		2.	osoba koja se ponudila drugom da izvršava njegove naloge za obavljanje određenih poslova, a i osoba u čiju poslovnu djelatnost spada obavljanje takvih naloga
Zakašnjeli prihvat	Smatra se novom ponudom .		

4.4. Predugovor

Pitanja:

1. Što je predugovor i u kojem se roku može zahtijevati sklapanje glavnog ugovora? Kada predugovor ne obvezuje?

Pojam	Ugovor kojim se preuzima obveza da se kasnije sklopi drugi, glavni ugovor.
Rok za sklapanje glavnog ugovora	Sklapanje glavnog ugovora može se zahtijevati u roku od šest mjeseci od isteka roka predviđenog za njegovo sklapanje, a ako taj rok nije predviđen, onda od dana kad je prema naravi posla i okolnostima ugovor trebao biti sklopljen.
Kada predugovor ne obvezuje	Ako su se okolnosti od njegova sklapanja toliko izmijenile da ne bi bio ni sklopljen da su takve okolnosti postojale u to vrijeme.

4.5. Vrijeme i mjesto sklapanja ugovora

Pitanja:

1. Koji je trenutak perfekcije ugovora? Koje se mjesto smatra mjestom sklapanja ugovora?

Trenutak sklapanja ugovora (perfekcija ugovora)	
Kad ponuditelj primi izjavu ponuđenika da prihvaća ponudu.	
Mjesto sklapanja ugovora	
Smatra se mjesto u kojem je ponuditelj imao svoje sjedište (prebivalište) u trenutku davanja ponude.	

5. ČINIDBA – OBJEKT UGOVORNE OBVEZE

Pitanja:

1. Što je činidba? Kakva činidba mora biti? U čemu se činidba može sastojati?

Pojam činidbe	Svaka pozitivna ili negativna ljudska radnja koju je dužnik u obveznom odnosu dužan ispuniti vjerovniku.		
Činidba mora biti (inače je ugovor ništetan)	1.	Ljudska radnja	
	2.	Imati imovinski karakter – imovina je jedinstvena i ima svoj identitet	
	3.	Objektivno moguća	
	4.	Pravno dopuštena	Da nije protivna Ustavu RH, prisilnim propisima i moralu društva.
	5.	Određena ili određiva	

Činidba se može sastojati u	1.	Davanju stvari
	2.	Činjenju
	3.	Propuštanju
	4.	Trpljenju

6. POBUDE ZA SKLAPANJE UGOVORA

Pitanja:

1. Utječe li pobuda iz koje je ugovor sklopljen na njegovu valjanost?

Temeljno pravilo	Pobude iz kojih je ugovor sklopljen ne utječu na njegovu valjanost.
Ništavost ugovora	Ako je nedopuštena pobuda bitno utjecala na odluku jednog ugovaratelja da sklopi ugovor i ako je to drugi ugovaratelj znao ili morao znati, ugovor će biti bez učinka.

7. SPOSOBNOST ZA SKLAPANJE UGOVORA

Pitanja:

1. Koje je pravo druge osobe kada zastupnik pravne osobe može sklopiti ugovor samo uz suglasnost?
2. Koje ugovore može sklapati ograničeno poslovno sposobna osoba? Kakvi su ugovori koje sklopi ograničeno poslovno sposobna osoba bez odobrenja zakonskog zastupnika?
3. Koja su prava suugovaratelja poslovno nesposobne osobe?

Suglasnost za sklapanje ugovora pravne osobe

Kad je statutom, društvenim ugovorom ili pravilima pravne osobe određeno i u registru u kojemu se pravna osoba vodi upisano da njezin zastupnik može sklopiti određeni ugovor **samo uz suglasnost** nekog njezina tijela, suglasnost se može dati prethodno, istodobno ili naknadno, ako što drugo nije upisano u registar.

Druga strana ima pravo pozvati pravnu osobu da se njezino ovlašteno tijelo u primjerenom roku očituje daje li suglasnost, pa ako to ono ne učini, smatrat će se da suglasnost nije dana.

Ako suglasnost nije dana, smatrat će se da ugovor nije sklopljen.

Ugovor ograničeno poslovno nesposobne osobe

Može bez odobrenja svoga zakonskog zastupnika sklapati samo one ugovore čije joj je sklapanje zakonom dopušteno, odnosno sve ugovore čije sklapanje odlukom suda o djelomičnom lišenju poslovne sposobnosti nije zabranjeno.

Ostali ugovori tih osoba ako su sklopljeni bez odobrenja zakonskog zastupnika **pobojni su, ali mogu biti osnaženi** njegovim naknadnim odobrenjem.

Pravo suugovaratelja poslovno nesposobne osobe

Ako nije znao za njezinu poslovnu nesposobnost (ili ga je prevarila da ima odobrenje zakonskog zastupnika) može raskinuti ugovor što ga je sklopio s njom bez odobrenja njezina zakonskog zastupnika

Ovo se pravo gasi nakon isteka trideset dana od saznanja za poslovnu nesposobnost druge strane, odnosno za odsutnost odobrenja zakonskog zastupnika.

Može pozvati zakonskog zastupnika da se očituje odobrava li taj ugovor.

Ako se zakonski zastupnik ne očituje u roku od trideset dana od toga poziva da ugovor odobrava, smatrat će se da je odbio dati odobrenje.

8. OBLIK UGOVORA

Pitanja:

1. U kojim se slučajevima ugovor mora sklopiti u određenom obliku? Na koji se način može zahtijevati pisana potvrda usmeno sklopljenog ugovora? Koja je posljedica nepoštivanja obvezatnosti oblika i može li se osnažiti ugovor kojem nedostaje potreban oblik?

Neobvezatnost oblika	Ugovor se može sklopiti u bilo kojem obliku , osim ako je zakonom drukčije određeno .	
	Zahtjev zakona da ugovor bude sklopljen u određenom obliku važi i za sve kasnije izmjene i dopune ugovora (osim sporednih točaka).	
	Ugovori propisanog oblika mogu se raskinuti sporazumom u bilo kojem obliku , osim ako je za određeni slučaj zakonom predviđeno što drugo.	
Pisana potvrda usmeno sklopljenog ugovora	Može se zahtijevati sve dok druga strana ne ispuní obvezu iz ugovora (dostavit će drugoj najmanje dva primjerka potpisanog ugovora s pozivom da joj vrati primjerak pošto ga potpiše).	
	Ako druga strana to ne učini u roku od 8 dana, može zahtijevati da sud utvrdi postojanje ugovora i naknadu štete pretrpljene zbog toga što nije izdana pisana potvrda.	
Ugovoreni oblik	Ugovorne strane mogu se sporazumjeti da poseban oblik bude pretpostavka nastanka i valjanosti njihova ugovora (ili da osiguraju dokaz svoga ugovora).	
	Može se raskinuti, dopuniti ili na drugi način izmijeniti sporazumom u bilo kojem obliku.	
Posljedice nepoštivanja obvezatnosti oblika	Ugovor koji nije sklopljen u propisanom ili ugovorenom obliku nema pravni učinak .	
Osnaženje ugovora kojem nedostaje potreban oblik	Ako su ugovorne strane ispunile, u cijelosti ili u pretežitom dijelu, obveze koje iz njega nastaju.	

9. UVJET, ROK I NAMET

Pitanja:

1. Što je uvjet i koje su vrste uvjeta? Kada je ugovor sklopljen pod uvjetom ništetan?
2. Što je rok i koje su vrste rokova?
3. Što je namet i koja su prava druge strane ako primatelj koristi ne ispuní namet?

Uvjet		
Pojam	Ako nastanak ili prestanak učinaka ugovora zavisi od buduće i neizvjesne činjenice .	
Vrste	1.	Odgodni
	2.	Raskidni
Uzima se da je uvjet ispunjen ako njegovo ispunjenje spriječi strana, protivno načelu savjesnosti i poštenja.		
Ništetnost ugovora	Ako je sklopljen pod nedopuštenim (protivan Ustavu RH, prisilnim propisima ili moralu društva) ili nemogućim uvjetom.	

Rok		
Pojam	Odredba ugovora kojim se učinak ugovora vremenski ograničuje.	
Vrste	1. Početni	Čijim nastupanjem započinje učinak ugovora (npr. od 1. listopada)
	2. Završni	Čijim nastupanjem prestaje učinak ugovora (npr. do 1. listopada)

Namet	
Pojam	Odredba u besplatnom ugovoru, kojom se primatelju koristi nameće neka dužnost.
Učinak	Ako primatelj koristi ne ispuní namet, druga strana može zahtijevati ispunjenje nameta ili raskid

10. ZASTUPANJE

Pitanja:

1. *Tko je zastupnik? Na temelju čega se sve može temeljiti ovlast za zastupanje? Kakav je pravni učinak ugovora što ga sklopi zastupnik?*
2. *Može li zastupnik prenijeti svoja ovlaštenja na drugog? Koje su posljedice prekoračenja granica ovlaštenja zastupnika? Koje su posljedice neovlaštenog zastupanja?*
3. *Što je punomoć za zastupanje? U kojem se obliku daje? Kakva može biti punomoć prema opsegu ovlaštenja? Kakav učinak prema trećoj osobi ima opoziv i sužavanje punomoći?*

Pojam	Ugovor kao i drugi pravni posao može se sklopiti, odnosno poduzeti i preko zastupnika. Zastupnik je osoba koja vlastitim očitovanjem volje sklapa ugovor (poduzima pravni posao) za zastupanog .
Ovlaštenje za zastupanje temelji se na	1. Zakonu
	2. Statutu, društvenom ugovoru ili pravilima pravne osobe
	3. Aktu nadležnog državnog tijela
	4. Punomoći , tj. očitovanju volje zastupanog
Učinci	Ugovor što ga sklopi zastupnik u ime zastupane osobe i u granicama svojih ovlaštenja obvezuje neposredno zastupanog i drugu ugovornu stranu .
Prenošenje ovlaštenja	Zastupnik ne može prenijeti svoja ovlaštenja na drugog, osim kad mu je to dopušteno zakonom ili ugovorom (osim iznimno u interesu zastupanog, kada je spriječen osobno a posao je neodgodiv).
Prekoračenje granica ovlaštenja	Kad zastupnik prekorači granice ovlaštenja, zastupani je u obvezi samo ako odobri prekoračenje. Ako zastupani odbije odobrenje , zastupnik i zastupani su solidarno odgovorni za štetu koju je druga strana pretrpjela (ako ona nije znala niti je morala znati za prekoračenje ovlaštenja).
Neovlašteno zastupanje	Ugovor što ga neka osoba sklopi kao opunomoćenik u ime drugoga bez njegova ovlaštenja obvezuje neovlašteno zastupanog samo ako on ugovor naknadno odobri. Strana s kojom je ugovor sklopljen može od osobe koja je kao opunomoćenik bez ovlaštenja sklopila ugovor tražiti naknadu štete (ako u trenutku sklapanja ugovora nije znala niti je morala znati da ta osoba nije imala ovlaštenje za sklapanje ugovora).

Punomoć		
Pojam	Ovlaštenje za zastupanje što ga opunomoćitelj pravnim poslom daje opunomoćeniku .	
Oblik punomoći	Oblik propisan zakonom za neki ugovor ili koji drugi pravni posao odnosi se i na punomoć za sklapanje toga ugovora, odnosno za poduzimanje toga posla.	
Opseg ovlaštenja	1. Opća punomoć	Opunomoćenik može poduzimati samo pravne poslove koji ulaze u redovito poslovanje.
	2. Posebna punomoć	Za poslove koji ne ulaze u redovito poslovanje (opunomoćenik ne može bez posebnog ovlaštenja za svaki pojedini slučaj preuzeti mjeničnu obvezu, sklopiti ugovor o jamstvu, o nagodbi, a ni odreći se nekog prava bez naknade).
Opoziv i sužavanje punomoći	Opunomoćitelj može po svojoj volji suziti ili opozvati punomoć, iako se ugovorom odrekao toga prava (opunomoćenik ima pravo na naknadu time nastale štete). Nema učinak prema trećoj osobi koja je sklopila ugovor s opunomoćenikom ili obavila drugi pravni posao, a nije znala niti je morala znati da je punomoć opozvana, odnosno sužena (opunomoćitelj ima pravo zahtijevati od opunomoćenika naknadu nastale štete).	

11. SREDSTVA ZA POJAČANJE UGOVORA

11. 1. Ugovorna kazna (penal)

Pitanja:

1. Što je ugovorna kazna? U kojoj se visini može ugovoriti? Može li se ugovoriti za novčane obveze?
2. Koja su prava vjerovnika u slučaju neispunjenja i zakašnjenja u ispunjenju glavne obveze? Koje je pravo vjerovnika u slučaju veće pretrpljene štete od iznosa ugovorne kazne?

Pojam

ugovorom određena **novčana svota ili druga imovinska korist** koju plaća ako ne ispuni svoju obvezu iz glavnog ugovora ili zakasni s njezinim ispunjenjem

Dužnik

Vjerovnik

Obilježja

Oblik	Mora biti ugovorena u onom obliku koji je propisan za glavni ugovor.
Akcesornost	Pretpostavlja postojanje glavne obveze i dijeli njezinu sudbinu.
Perfekcija	Obveza nastaje u trenutku sporazuma stranaka.
Visina	Stranke slobodno odlučuju (<i>npr. u ukupnom iznosu 10.00 kn, ili 5% od iznosa, ili 5% od vrijednosti glavne obveze za svaki dan zakašnjenja</i>).
Nenovčane činidbe	Ne može biti ugovorena za novčane obveze (jer je za njih predviđena kamata).

Prava vjerovnika

U slučaju neispunjenja	Može tražiti ili ispunjenje glavne obveze ili ugovornu kaznu.
U slučaju zakašnjenja	Može tražiti i ispunjenje glavne obveze i ugovornu kaznu.

Veća šteta od ugovorne kazne

Vjerovnik može tražiti ili naknadu štete ili ugovornu kaznu razliku do potpune naknade štete.

11.2. Kapara i odustanina

Pitanja:

1. Što je kapara? Kada je ugovor u režimu kapare sklopljen?
2. Koja su prava druge strane pri neispunjenju ugovora sklopljenog u režimu kapare?
3. Što je odustanina i kada se daje? Kada se kapara smatra odustaninom i koja su prava druge strane u slučaju odustanka?

Kapara

Pojam	Novčana svota ili neka druga zamjenjiva stvar koju jedna strana daje drugoj kao znak da je ugovor sklopljen i kao sigurnost da će se ugovorne obveze ispuniti (ne ovlašćuje na odustanak od ugovora).
Realni ugovor	Ugovor je sklopljen kad je kapara dana, ako nije ugovoreno nešto drugo.
Sudbina kapare pri ispunjenju ugovora	Mora se vratiti ili uračunati u ispunjenje obveze.

Prava druge strane pri neispunjenju ugovora			
Ako je odgovorna strana koja je dala kaparu		Ako je odgovorna strana koja je primila kaparu	
1.	Zahtijevati ispunjenje ugovora (ako je to moguće) i naknadu štete zbog zakašnjenja ili	1.	Zahtijevati ispunjenje ugovora (ako je to moguće) i naknadu štete zbog zakašnjenja ili
2.	Tražiti naknadu štete (a kaparu uračunati ili vratiti) ili	2.	Tražiti naknadu štete i vraćanje kapare ili
3.	Zadovoljiti se primljenom kaparom	3.	Tražiti vraćanje dvostruke kapare.

Odustanina	
Pojam	Sporazumom ugovornih strana može se ovlastiti jedna ili svaka strana da odustanu od ugovora davanjem odustatnine.
Kada se daje	Odustanina se daje istodobno s izjavom o odustajanju .

Kapara kao odustanina	
Pojam	Kad je uz kaparu ugovoreno pravo da se odustane od ugovora, onda se kapara smatra odustatninom i svaka strana može odustati od ugovora.
Pravo druge strane u slučaju odustanka	Ako odustane strana koja je dala kaparu, gubi je, a ako odustane strana koja je kaparu primila, vraća je u dvostrukom iznosu.

11.3. Založno pravo

Pitanja:

1. Što može biti predmet zaloga i koja je njegova svrha? Na koji se način može steći založno pravo?

Pojam	
obvezuje se da će predati vjerovniku određenu pokretnu stvar u zalog, ili će mu dopustiti da svoje založno pravo upiše u knjigu, ili će mu prenijeti neko pravo (kako bi se prije ostalih vjerovnika mogao naplatiti iz njezine vrijednosti ako mu potraživanje ne bude isplaćeno o dospelosti)	
Zalogodavatelj	Zalogoprimatelj
obvezuje se da će čuvati pokretni zalog i vratiti ga nakon prestanka potraživanja, učiniti sve što je potrebno za brisanje zaloga iz javne knjige, ili natrag prenijeti pravo	

Založiti se može	
1.	Nekretnine , brodovi i zrakoplovi (hipoteka) – mora biti u pisanom obliku
2.	Pokretna stvar (pingus)
3.	Pravo

Založno pravo se može steći	
1.	Dobrovoljno ugovorom ili oporukom
2.	Prisilno sudskom odlukom
3.	Zakonski <i>npr. založno pravo prijevoznika na stvarima danim na prijevoz radi naplate naknade za prijevoz</i>

Prednost pri namirenju	
Tražbina osigurana zalogom ima prednost nad svim ostalim tražbinama.	

11.4. Pravo zadržanja

Pitanja:

1. Što je pravo zadržanja i koje su razlike odnosi na založno pravo?

Pojam

Ovlaštenje vjerovnika u čijim se rukama nalazi neka dužnikova stvar zadrži je, dok mu ne bude ispunjena dospjela tražbina (ako je dužnik postao nesposoban za plaćanje vjerovnik ima pravo zadržanja iako njegova tražbina nije dospjela).

Razlike u odnosu na založno pravo

1.	Prestaje gubitkom faktične vlasti na stvari
2.	Neprenosivo je
3.	Nastaje ex lege
4.	Vjerovnik se ima pravo naplatiti tek nakon što je pravodobno obavijestio dužnika

11.5. Pobijanje dužnikovih pravnih radnji

Pitanja:

1. Koji su razlozi zbog kojih vjerovnik može pobijati dužnikove pravne radnje? U kojem roku vjerovnik može pobijati dužnikove pravne radnje? Koji je učinak pobijanja?

Razlog zbog kojeg vjerovnik može pobijati dužnikove pravne radnje

Da bi vjerovnik namirio dospjelu tražbinu, kako dužnik ne bi poduzeo pravnu radnju na njegovu štetu:

- 1) ako zbog takve radnje dužnik ne bi imao dovoljno sredstava za ispunjenje vjerovnikove tražbine ili
- 2) ako bi dužnik propustio radnju zbog čega bi izgubio kakvo materijalno pravo ili bi za njega nastala kakva materijalna obveza.

Pretpostavke pobijanja

Naplatno raspolaganje (rok 1 god.)

Ako je u dužnik znao ili mogao znati da poduzetim raspolaganjem nanosi štetu svojim vjerovnicima i ako je trećoj osobi s kojom je ili u čiju je korist pravna radnja poduzeta to bilo poznato ili je moralo biti poznato.

Besplatno raspolaganje (rok 3 god.)

Smatra se da je dužnik znao da poduzetim raspolaganjem nanosi štetu vjerovniku, ne zahtijeva se da je trećoj osobi to bilo poznato ili je moralo biti poznato.

Učinak pobijanja

Ako sud usvoji tužbeni zahtjev, pravna radnja gubi učinak samo prema tužitelju i samo koliko je potrebno za namirenje njegovih tražbina.

11.6. Zatezne kamate

Pitanja:

1. Što je zatezna kamata i u čemu se razlikuje od ugovorne kazne? Koje pravo ima vjerovnik ako je nastala šteta veća od ugovorne kazne?
2. Kako se određuje stopa zatezne kamate? Mogu li se zahtijevati kamate na kamate?

Pojam

Novčana svota koju (osim glavnice) duguje ako zakasni s ispunjenjem novčane obveze.

Dužnik

→ Vjerovnik

Veća šteta od zatezne kamate

Vjerovnik može tražiti i razliku do potpune naknade štete.

Određivanje stope zatezne kamate

Određuje se za svako polugodište, uvećanjem eskontne stope HNB (koja je vrijedila zadnjeg dana polugodišta koje je prethodilo tekućem polugodištu) za 8 postotnih poena (za odnose trgovaca i osobe javnog prava) odnosno 5 postotnih poena (u ostalim odnosima).

Ako je stopa ugovornih kamata viša od stope zateznih kamata, one teku i poslije dužnikovog zakašnjenja.

Stopa zateznih kamata odnosi se na razdoblje od jedne godine.

HNB dužna je svakog 1. siječnja i 1. srpnja objaviti eskontnu stopu u NN.

Kamate na kamate

Na dospjele a neisplaćene zatezne kamate ne teku zatezne kamate, osim kad je to zakonom određeno.

Na iznos neisplaćenih kamata mogu se zahtijevati zatezne kamate samo od dana kad je sudu podnesen zahtjev za njihovu isplatu.

12. NEVALJANOST UGOVORA (NIŠTETNI I POBOJNI UGOVORI)

Pitanja:

1. Nabrojite razlike između ništetnih i pobojskih ugovora. Nabrojite neke od razloga ništetnosti i pobojskih ugovora. Što je djelomična ništetnost?

Ništetni ugovori	Pobojski ugovori
Ne proizvodi pravne učinke. Ne postaju valjani kad uzrok ništetnosti naknadno otpadne.	Proizvode pravne učinke, ako ih se u određenom roku ne poništi.
Nastupa <i>ex lege</i> , a na njih sud pazi po službenoj dužnosti (<i>ex offio</i>), odluka suda ima deklaratorno značenje.	Mora se podignuti tužba za pobijanje, odluka suda ima konstitutivno značenje.
Može se pozvati svaka zainteresirana osoba (i državni odvjetnik)	Mogu se pozivati ugovorne strane, a iznimno i neke treće osobe.
Pravo na isticanje ništetnosti se ne gasi.	Subjektivni rok – poništenje se može zahtijevati u roku 1 g. od saznanju za razlog pobojskih odnosno od prestanka prisile. Objektivni rok – krajnji rok 3 g. od dana sklapanja ugovora.
Imaju za posljedicu obvezu restitucije ako je ona moguća, a ako nije moguća, a ako nije moguća nastaje obveza naknade štete.	Imaju za posljedicu obvezu restitucije ako je ona moguća, a ako nije moguća, a ako nije moguća nastaje obveza naknade štete.
Posljedice nastupaju <i>ex tunc</i> (od samog trenutka sklapanja ugovora).	Posljedice nastupaju <i>ex tunc</i> (od samog trenutka sklapanja ugovora).

Razlozi ništetnosti	Razlozi pobojskih
Poslovna nesposobnost stranaka	Ograničena poslovna sposobnost
Školski primjer i šala	Prijetnja
Simulacija	Zabluda (bitna i neskrivljena)
Fikcija	Prijevara
Nesporazum	Povreda načela jednake vrijednosti činidaba
Nemogućnost, nedopuštenost, neodređenost ili neodredivost činidbe, itd.	Pravne radnje dužnika na štetu vjerovnika

Djelomična ništetnost

Ništetnost neke odredbe ugovora ne povlači za sobom ništetnost cijelog ugovora, ali samo u slučaju kad ugovor može opstati bez te ništetne odredbe, a ta odredba nije bila uvjet ugovora ni odlučujuća pobuda.

12.1. Konverzija i konvalidacija ugovora

Pitanja:

1. Što je konverzija? Što je konvalidacija? Mogu li ništavi i pobjni ugovori konvalidirati?

Konverzija (pretvaranje ništavog u valjani pravni posao)

Kad ništav ugovor udovoljava uvjetima za valjanost nekog drugog ugovora, onda će među ugovarateljima vrijediti taj drugi ugovor (ako je to u skladu s ciljem koji su imali na umu kad su ugovor sklopili i ako se može uzeti da bi oni sklopili taj ugovor da su znali za ništavost svoga ugovora) (najčešće zbog nepoznavanja pretpostavaka valjanosti).

Npr. stranke su htjele sklopiti mjenični zajam, ali nisu u mjenicu unijele sve bitne sastojke. Moguća je konverzija mjeničnog u obični zajam, a mjenica će služiti kao priznanica.

Konvalidacija (održavanje valjanosti ugovora)

Ništavi ugovori	Pobjni ugovori
U pravilu ne mogu konvalidirati. Iznimke su:	U pravilu mogu konvalidirati.
1) zabranjeni pravni posao ako je zabrana manjeg značaja i ako je posao izvršen,	<i>Npr. šepavi pravni posao, prekomjerno oštećenje</i>
2) zelenaški ugovor ako u roku od 5 g. od sklapanja ugovora oštećenik podnese zahtjev za da se njegova obveza smanji na pravičan iznos, a sud tome udovolji.	<i>Npr. u zakonskom se roku ne podnese zahtjev za poništenje ugovora.</i>

13. OPĆI UČINCI UGOVORA

Pitanja:

1. Prema kome sve ugovori mogu stvoriti pravni učinak? Koje su posljedice neispunjenja ili zakašnjenja s ispunjenjem obveze i kada se dužnik oslobađa od odgovornosti?
2. Može li se ugovorom unaprijed ograničiti i isključiti odgovornost dužnika? Koji je obujam naknade štete? Što znači odgovornost za materijalne i pravne nedostatke ispunjenja ugovora?

Stvaranje obveza za ugovaratelje

1.	Ugovor stvara prava i obveze za ugovorne strane.
2.	Ugovor ima učinak i za univerzalne pravne sljednike ugovornih strana, osim ako je što drugo ugovoreno ili što drugo proizlazi iz naravi samog ugovora.
3.	Ugovorom se može ustanoviti pravo u korist treće osobe.

Neispunjenje i zakašnjenje s ispunjenjem obveze

Posljedice neispunjenja obveze ili zakašnjenja s ispunjenjem	Vjerovnik ima pravo zahtijevati i popravljavanje štete koju je zbog toga pretrpio (dužnik se oslobađa odgovornosti za štetu ako dokaže da bi stvar koja je objekt činidbe slučajno propala i da je on svoju obvezu na vrijeme ispunio).
Oslobođenje dužnika od odgovornosti	Ako dokaže da nije mogao ispuniti svoju obvezu, odnosno da je zakasnio s ispunjenjem obveze zbog vanjskih, izvanrednih i nepredvidivih okolnosti nastalih poslije sklapanja ugovora koje nije mogao spriječiti, otkloniti ili izbjeći.

Ograničenje i isključenje odgovornosti	Odgovornost dužnika za namjeru ili krajnju nepažnju ne može se unaprijed ugovorom isključiti ni ograničiti
Obujam naknade	Obična šteta i izmakla korist te pravična naknada neimovinske štete.
Odgovornost zbog propuštanja obavijesti	Odgovara za štetu koju pretrpi druga strana zbog toga što nije bila na vrijeme obaviještena.
Primjena odredaba o izvanugovornoj šteti	Na naknadu ove štete na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ZOO o naknadi izvanugovorne štete.

Odgovornost za materijalne i pravne nedostatke ispunjenja	
Kod naplatnog ugovora svaki ugovaratelj odgovara za materijalne (kakvoća i količina) i pravne nedostatke svog ispunjenja (dužan je štititi drugu stranu od prava i zahtjeva trećih osoba kojima bi njezino pravo bilo isključeno ili suženo). Primjenjuju se odredbe ZOO o odgovornosti prodavatelja za materijalne i pravne nedostatke.	

Prigovor neispunjenja ugovora
U dvostranoobveznim ugovorima nijedna strana nije dužna ispuniti svoju obvezu ako druga strana ne ispuni ili nije spremna istodobno ispuniti svoju obvezu , osim ako je što drugo ugovoreno ili zakonom određeno, ili ako što drugo proistječe iz naravi posla.
Kad ispunjenje obveze jedne strane postane neizvjesno strana koja se obvezala prva ispuniti svoju obvezu može zahtijevati da joj se osiguranje dade u primjerenom roku , a poslije proteka toga roka bez rezultata, može raskinuti ugovor (osim kad su materijalne prilike druge strane bile u istoj mjeri teške još prije sklapanja ugovora, a njezin suugovaratelj je to znao ili je morao znati).

14. RASKID UGOVORA

14. 1. Raskid ugovora zbog neispunjenja

Pitanja:

1. Na koji se način raskida ugovor kada je ispunjenje u roku bitan sastojak ugovora i kada to nije? Kada se ugovor može raskinuti prije isteka roka?

Prava jedne strane kad druga strana ne ispuni svoju obvezu
Zahtijavati ispunjenje ugovora ili raskinuti ugovor jednostranom izjavom (ako raskid ugovora ne nastupa po samom zakonu) / + pravo na naknadu štete

Ispunjenje u roku bitan sastojak ugovora	Ugovor se raskida po samom zakonu
Ispunjenje u roku nije bitan sastojak ugovora	Vjerovnik koji želi raskinuti ugovor mora ostaviti dužniku primjeren naknadni rok za ispunjenje (osim ako iz dužnikova ponašanja proizlazi da on svoju obvezu neće ispuniti ni u naknadnom roku).
Raskid ugovora prije isteka roka	Kad je prije isteka roka očito da jedna strana neće ispuniti svoju obvezu iz ugovora.

14. 2. Izmjena ili raskid ugovora zbog promijenjenih okolnosti

Pitanja:

1. Što znači izmjena ili raskid ugovora zbog promijenjenih okolnosti? Kada se strana koja zahtijeva izmjenu ili raskid ugovora ne može se pozivati na promijenjene okolnosti? Može li druga strana održati ugovor kad jedna strana zahtijeva raskid ugovora zbog promijenjenih okolnosti?

Pretpostavke

Ako se promijenjene okolnosti **nisu mogle predvidjeti** u vrijeme sklapanja ugovora, a ispunjenje obveze za jednu ugovornu stranu postalo pretjerano otežano ili bi joj nanijelo pretjerano veliki gubitak, ona može zahtijevati da se ugovor izmijeni ili čak i raskine.

Strana koja zahtijeva izmjenu ili raskid ugovora **ne može se pozivati na promijenjene okolnosti koje su nastupile nakon isteka roka određenog za ispunjenje njezine obveze.**

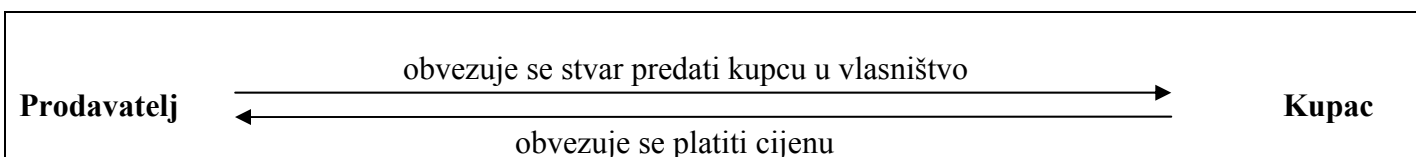
Kad jedna strana zahtijeva raskid ugovora, **ugovor se neće raskinuti ako druga strana ponudi ili pristane da se odgovarajuće odredbe ugovora pravično izmijene.**

IV. POSEBNI UGOVORI

UGOVOR O KUPOPRODAJI

Pitanja:

1. Što je ugovor o prodaji? U kojem se obliku sklapa? Kada rizik prelazi s prodavatelja na kupca? Koji su bitni sastojci ugovora o kupoprodaji?
2. Koje su obveze prodavatelja iz ugovora o kupoprodaji? Što se podrazumijeva pod predajom stvari? U kojem se mjestu stvar predaje kupcu? Koje su posljedice zakašnjenja prodavatelja?
3. Kako se dijele materijalni nedostaci na stvari? Koja su prava kupca u slučaju materijalnih nedostataka? Kada prodavatelj ne odgovara za materijalne nedostatke? Može li se ograničiti ili isključiti odgovornost prodavatelja za materijalne nedostatke?
4. Što je djelomična, a što potpuna evikcija i koja su prava kupca u takvim slučajevima?
5. Što je kupoprodaja s pravom prvootkupa i kako se dijeli? Što je nazadkupnja, a što nazadprodaja? Po čemu se Razlikuje kupnja na pokus s predajom i bez predaje stvari? Što je kupoprodaja s pridržajem prava vlasništva? Koja su obilježja kupoprodaje s obročnim otplatama cijene i kada prodavatelj može raskinuti ugovor?

Oblik ugovora o kupoprodaji nekretnine

Mora biti sklopljen u pisanom obliku.

Prijelaz rizika (za slučajnu propast ili oštećenje stvari)

1.	Predajom stvari kupcu
2.	Predajom stvari prijevozniku (kada je potrebno obaviti prijevoz)
3.	Sklapanjem ugovora (kada je stvar prodana tijekom prijevoza)
4.	Dolaskom kupca u zakašnjenje

Bitni sestojci ugovora o prodaji

1.	Stvar
2.	Cijena (određena ili odrediva)

Stvar

Stvar mora biti u prometu. Za prodaju stvari čiji je promet ograničen vrijede posebni propisi.

Kupoprodaja se može odnositi i na buduću stvar.

Cijena

Kad cijena nije određena niti odrediva	ugovor nema pravni učinak.
	Kod trgovačkih ugovora, kupac je dužan platiti cijenu koju je prodavatelj redovito naplaćivao u vrijeme sklapanja ugovora, a kad ove nema, razumnu cijenu (tekuća cijena u vrijeme sklapanja ugovora).
Propisana cijena	Kupacuguje samo iznos propisane cijene, a ako je već isplatio ugovorenu cijenu, ima pravo zahtijevati povrat razlike.

Obveze prodavatelja

1.	Predaja stvari
2.	Odgovornost za materialne nedostatke

3.	Odgovornost za pravne nedostatke
-----------	---

Predaja stvari	
Predaja stvari	Fizička predaja stvari, predaja stvari prijevozniku, predaja isprave kojom se stvar može preuzeti
Vrijeme predaje	Kad nadnevak predaje stvari nije određen, prodavatelj je dužan izvršiti predaju u razumnom roku nakon sklapanja ugovora, s obzirom na narav stvari i na ostale okolnosti.
Mjesto predaje	Kad nije određeno ugovorom, mjesto u kojem je prodavatelj u trenutku sklapanja ugovora imao svoje prebivalište (sjedište). Ali ako je u trenutku sklapanja ugovora ugovarateljima bilo poznato gdje se stvar nalazi, odnosno gdje treba biti izrađena, predaja se obavlja u tom mjestu.
Troškovi predaje	Troškove predaje, a i one koji joj prethode, snosi prodavatelj, a troškove odnošenja stvari i sve ostale troškove poslije predaje snosi kupac, ako nije što drugo ugovoreno.

Odgovornost za materijalne nedostatke	
Nedostaci za koje prodavatelj odgovara	Prodavatelj odgovara za materijalne nedostatke stvari koje je ona imala u trenutku prijelaza rizika na kupca, bez obzira je li mu to bilo poznato. Predmnijeva se da je nedostatak koji se pojavio u roku od šest mjeseci od prijelaza rizika postojao u vrijeme prijelaza rizika, osim ako prodavatelj ne dokaže suprotno ili suprotno proizlazi iz naravi stvari ili naravi nedostatka.
Nedostaci za koje prodavatelj ne odgovara	Prodavatelj ne odgovara za nedostatke ako su u trenutku sklapanja ugovora bili poznati kupcu ili mu nisu mogli ostati nepoznati. Međutim, i u tom slučaju odgovara za nedostatke koje je kupac mogao lako opaziti ako je izjavio da stvar nema nikakve nedostatke ili da stvar ima određena svojstva ili odlike.
Vidljivi nedostaci	Kupac je dužan primljenu stvar na uobičajeni način pregledati ili je dati na pregled, čim je to prema redovitom tijeku stvari moguće, i o vidljivim nedostacima obavijestiti prodavatelja u roku od osam dana, a kod trgovačkog ugovora bez odgađanja , inače gubi pravo koje mu po toj osnovi pripada (kad je pregled izvršen u nazočnosti obiju strana, kupac je dužan svoje primjedbe zbog vidljivih nedostataka priopćiti prodavatelju odmah, inače gubi pravo koje mu po toj osnovi pripada).
Skriveni nedostaci	Kupac je dužan obavijestiti prodavatelja u roku od dva mjeseca računajući od dana kad je nedostatak otkrio, a kod trgovačkog ugovora – bez odgađanja. Prodavatelj ne odgovara za nedostatke koji se pokažu pošto proteknu dvije godine od predaje stvari, a kod trgovačkog ugovora šest mjeseci.
Ograničenje i isključenje odgovornosti	Odredba ugovora o ograničenju ili isključenju odgovornosti za nedostatke stvari ništetna je ako je nedostatak bio poznat prodavatelju, a on o njemu nije obavijestio kupca, a i onda kad je prodavatelj nametnuo tu odredbu koristeći se svojim monopolskim položajem te ako se radi o potrošačkom ugovoru.
Prisilna javna prodaja	Odgovornost za materijalne nedostatke isključena je kod prisilne javne prodaje.
Prava kupca	<div> 1) zahtijevati od prodavatelja da nedostatak ukloni, ili 2) zahtijevati od prodavatelja da mu preda drugu stvar bez nedostatka, ili 3) zahtijevati sniženje cijene, ili 4) izjaviti da raskida ugovor. </div> <div> + naknadu štete </div> <p>(samo ako je dao primjeren naknadni rok za ispunjenje ugovora)</p>
Nedostaci u količini	Trgovačkim ugovorom o kupoprodaji, kad je prodavatelj stvari određenih po rodu dao kupcu veću količinu nego što je ugovoreno, a kupac u razumnom roku ne izjavi da višak odbija, smatra se da je primio i taj višak te je dužan platiti ga po istoj cijeni.

Odgovornost za pravne nedostatke		
Obavješćivanje prodavatelja	Kupac je dužan obavijestiti prodavatelja o tome, osim kad je to prodavatelju već poznato, i pozvati ga da u razumnom roku oslobodi stvar od prava ili zahtjeva trećega ili da mu, kad su objekt ugovora stvari određene po rodu, isporuči drugu stvar bez pravnog nedostatka (zaštita od evikcije).	
Prava kupca	U slučaju oduzimanja stvari od kupca, ugovor se raskida po samom zakonu, a u slučaju umanjenja ili ograničenja kupčeva prava, kupac može po svom izboru raskinuti ugovor ili zahtijevati razmjerno sniženje cijene.	+ naknada štete

Obveze kupca

1.	Isplata cijene
2.	Preuzimanje stvari

Posebne vrste kupoprodaje

Posebne vrste prodaje			
1.	Kupoprodaja s pravom prvootkupa	Pravo određenih osoba da vlasnik stvari u slučaju ponovne prodaje mora stvar namijenjenu prodaji ponuditi najprije njima po istim uvjetima i istoj cijeni .	
		Zakonska	Trajanje prava prvootkupa nije vremenski ograničeno , ovlaštene osobe moraju o nakanjenoj prodaji i uvjetima biti pisano obaviještene (<i>npr. drugi suvlasnici, arhivska građa i sl.</i>).
		Ugovorna	Prvobitni prodavatelj je dužan obavijestiti prvobitnog kupca obavijestiti hoće li se poslužiti svojim pravom prvootkupa u roku mjesec dana od primitka obavijesti o nakanjenoj prodaji.
			Trajanje prava prvootkupa 5 g. nakon sklapanja ugovora , ali strane mogu ugovoriti kraći rok (ne mogu duži).
2.	Nazadkupnja	Pravo prodavatelja nekretnine da je opet otkupi po unaprijed ugovorenoj cijeni.	
3.	Nazadprodaja	Pravo kupca nekretnine da od prodavatelja traži da ovaj opet kupi nekretninu po unaprijed ugovorenoj cijeni.	
4.	Kupnja na pokus	Bez predaje stvari	Ako kupac do isteka ugovorenog (primjerenog ili uobičajenog) roka ne obavijesti prodavatelja ostaje li pri ugovoru, smatra se da je odustao od ugovora .
		S predajom stvari	Ako kupac ne vrati stvar nakon isteka roka ili ne izjavi da odustaje od ugovora, smatra se da je ostao pri ugovoru .
5.	Kupoprodaja po uzorku ili modelu	Ako predana stvar nije jednaka uzroku ili modelu kupac može:	
		Trgovački ugovor	ispunjenje ugovora (da nedostatak uloni ili preda drugu stvar bez nedostataka) sniženje cijene raskid ugovora + naknadu štete
		Ugovor građanskog prava	ispunjenje ugovora raskid ugovora + naknadu štete
6.	Kupoprodaja sa specifikacijom	Ako je ugovorom zadržano pravo kupca da poslije odredi kakvoću, oblik, mjeru, ili koje druge pojedinosti stvari (utanačen samo predmet i količina).	
		Ako kupac ne obavi specifikaciju u roku, prodavatelj može: 1) izjaviti da raskida ugovor ili 2) sam obaviti specifikaciju (obavijestiti o tome kupca i dati mu razuman rok da sam izvrši specifikaciju).	

7.	Kupoprodaja s pridržajem prava vlasništva	Odnosi se samo na pokretne stvari, prodavatelj ostaje vlasnikom stvari sve dok kupac ne isplati cijenu u potpunosti a kupac snosi rizik za slučajnu propast ili oštećenje od trenutka predaje stvari. <i>Napomena: prema vjerovnicima kupca ima učinak samo ako je napravljena u obliku javno ovjerene isprave prije stečaja kupca ili pljenidbe stvari.</i>	
8.	Kupoprodaja s obročnim otplatama cijene	Obilježja	Potrebna pisana forma ugovora, odnosi se na pokretne stvari, kupac može biti samo fizička osoba, kupac uvijek može isplatiti odjednom ostatak dužne cijene, pravo vlasništva prelazi na kupca predajom stvari.
		Bitni elementi	Stvar, ukupan iznos svih obročnih isplata, iznos pojedinih isplata, njihov broj i rokovi.
		Prodavatelj može raskinuti ugovor	ako kupac kasni s početnom otplatom
			ako kasni s najmanje dvije uzastopne otplate koje predstavljaju najmanje 1/8 cijene
			ako kasni s jednom otplatom, ako ih nema više od četiri.

UGOVOR O ZAMJENI

Pitanja:

1. Što je ugovor o zamjeni? Koje su obveze ugovornih strana?

Pojam

Svaki ugovaratelj se obvezuje predati drugoj strani određenu stvar tako da ona stekne pravo vlasništva (predmet razmjene mogu biti i prenosiva prava).

Napomena: ako se zamjena vrši djelom u stvarima a djelom u novcu, vrijednost stvari mora biti veća od novčane vrijednosti (inače se smatra da je sklopljen ugovor o prodaji).

Obveze ugovornih strana

Kao prodavatelja iz ugovora o kupoprodaji.

UGOVOR O DAROVANJU

Pitanja:

1. Kada nastaje ugovor o darovanju? U kojem se obliku sklapa? Odgovara li darovatelj za materijalne i pravne nedostatke dara? U kojem obliku i kojem roku se može učiniti opoziv darovanja?

Nastanak

Kad se **darovatelj** obveže prepustiti obdareniku bez protučinidbe stvar ili imovinsko pravo, a **obdarenik** to prihvati (darovanjem se smatraju također oprost i isplata duga uz dužnikovu suglasnost)..

Predaja dara prije prihvata

Ako je pokretna stvar predana obdareniku prije nego se očitovao da prihvaća dar, smatrat će se da je dar prihvaćen, ako ga obdarenik nije otklonio u roku koji mu je ostavio darovatelj.

Oblik ugovora

Ugovor o darovanju nekretnine sklapa se u **pisanom obliku**.

Ugovor o darovanju bez prave predaje stvari i ugovor o darovanju za slučaj smrti mora biti sklopljen u obliku **javnobilježničkog akta ili ovjerovljene (solemnizirane) privatne isprave**.

Odgovornost darovatelja za materijalne i pravne nedostatke dara

Darovatelj ne odgovara za materijalne i pravne nedostatke dara, ali ako je namjerno prešutio nedostatak, dužan je obdareniku nadoknaditi štetu koja mu je odatle nastala.

Opoziv darovanja

Razlozi	Zbog osiromašenja davatelja, zbog nezahvalnosti i sl.
Oblik	Pisana izjava upućena obdareniku (potpis na izjavi mora biti ovjeren od javnog bilježnika)
Rok	Pravo na opoziv darovanja prestaje istekom godine dana od dana kad je osoba koja ima pravo na opoziv saznala za razlog opoziva.

UGOVOR O ZAJMU

Pitanja:

1. Što je ugovor o zajmu? Koje su ugovorne strane? Što je predmet ugovora o zajmu?
2. Nabrojite i objasnite vrste zajma.
3. Kada je zajmodavac dužan predati stvari? Kada zastarjeva zahtjev za predaju stvari? U kojem je roku zajmoprimac dužan vratiti zahtjev? Može li se zajam vratiti prije roka određenog za vraćanje?

Pojam

Zajmodavac	(1) obvezuje se <u>predati određeni iznos novca ili određenu količinu drugih zamjenjivih stvari</u> na kojima zajmoprimatelj stječe pravo vlasništva	Zajmoprimac
	(2) obvezuje se nakon određenog vremena <u>vratiti isti iznos novca odnosno istu količinu stvari iste vrste i kakvoće</u> (novčani i robni zajam).	

Vrste zajma

Novčani i robni	Novčani zajam može sadržavati valutnu ili indeksnu klauzulu.
Besplatni i naplatni	Naplatni zajam postoji u slučaju da se zajmoprimac obveže da osim glavnice duuguje i kamatu. U trgovačkim ugovorima zajmoprimac duuguje kamatu i kada ona nije ugovorena.
Nenamjenski i namjenski	Nenamjenski – može se koristiti u bilo koju svrhu. Namjenski – ugovorom se unaprijed određuje svrha u koju zajmoprimatelj mora uporabiti stvar ili novac (zajmodavatelj ima pravo provjeravati da li se zajam koristi u ugovorenu svrhu, a krajnja sankcija je raskid ugovora).

Predaja stvari

Zajmodavac je dužan predati stvari u ugovoreno vrijeme, a ako rok za predaju nije određen, onda kad to zajmoprimac zatraži.	
<u>Zastara zahtjeva za predaju stvari</u>	Tri mjeseca od dolaska zajmodavca u zakašnjenje, a u svakom slučaju za godinu dana od sklapanja ugovora.

Rok vraćanja zajma (ako ugovaratelji nisu odredili rok)

Nakon isteka primjerenog roka koji ne može biti kraći od 2 mjeseca računajući od zajmodavčeva zahtjeva.

Vraćanje zajma prije roka

Ako nije drukčije ugovoreno, zajmoprimac može vratiti zajam i prije roka određenog za vraćanje, ali je dužan obavijestiti zajmodavca unaprijed o svojoj namjeri i naknaditi mu štetu.

UGOVOR O POSUDBI

Pitanja:

1. Što je ugovor o posudbi? Po čemu se razlikuju ugovor o zajmu i ugovor o posudbi (gospodarska svrha, objekt ugovora)?
2. Tko snosi troškove održavanja posuđene stvari? Je li moguća potposudba? Kada posudovnik odgovara, a kada ne odgovara za oštećenje i propast stvari? Kada je posudovnik dužan vratiti stvar?
3. Odgovara li posuditelj za nedostatke na stvari? Kada posuditelj ima pravo raskinuti ugovor?

Nastanak

Kad posuditelj preda posudovniku određenu stvar na **besplatnu uporabu**, a ovaj se obveže vratiti je nakon uporabe.

Objekt posudbe

Nepotrošne stvari, a potrošne samo ako se ugovori povrat iste stvari.

Prava i obveze posudovnika

Troškovi održavanja	Redoviti	Snosi posudovnik.
	Izvanredni	Naknađuju se posudovniku prema odredbama posloводства bez naloga.
Potposudba	Nije moguća bez pristanka posuditelja.	
Odgovornost za oštećenje i propast stvari	Posudovnik odgovara: ako su nastali njegovom krivnjom, slučajem i ako je stvar dana u potposudbu bez pristanka posuditelja.	
	Ne odgovara za promjene i pogoršanja koja na posuđenoj stvari nastanu ugovorenim, odnosno uobičajenom uporabom.	
Obveza vraćanja stvari	Po isteku ugovorenog vremena. Ako vrijeme uporabe nije ugovoreno, ali je određena svrha uporabe, odmah nakon što ostvari ugovorenu svrhu ili kad protekne vrijeme u kojem je tu svrhu mogao ostvariti. Ako nije ugovoreno niti trajanje niti svrha uporabe (izmoljena posudba), čim to posuditelj zatraži.	
	Posudovnik nije dužan vratiti posuđenu stvar prije isteka utvrđenog vremena, osim ako bi stvar, zbog nepredviđenih okolnosti, bila hitno potrebna posuditelju.	

Obveze i prava posuditelja

Odgovornost za nedostatke	Ako ih prešuti, odgovara posudovniku za odatle nastalu štetu.
Pravo na raskid ugovora	Ako posudovnik rabi stvar protivno ugovoru ili je daje u potposudbu bez pristanka.

UGOVOR O DOŽIVOTNOM UZDRŽAVANJU

Pitanja:

1. Što je ugovor o doživotnom uzdržavanju? U kojem se obliku sastavlja? Odgovara li davatelj uzdržavanja za dugove umrlog primatelja uzdržavanja? U kojim se slučajevima može raskinuti ugovor o doživotnom uzdržavanju? Što se događa ako davatelj uzdržavanja umre prije primatelja uzdržavanja?

Davatelj uzdržavanja	obvezuje se uzdržavati ... do njegove smrti ← izjavljuje da ... daje svu ili dio svoje imovine, s tim da je <u>stjecanje stvari i prava odgođeno do trenutka njegove smrti</u>	►Primatelj uzdržavanja
-----------------------------	--	-------------------------------

Oblik ugovora
Mora biti sastavljen u pisanom obliku te ovjeren od suca nadležnog suda ili potvrđen (solemniziran) po javnom bilježniku ili sastavljen u obliku javnobilježničkog akta.

Odgovornost za dugove
Davatelj uzdržavanja ne odgovara poslije smrti primatelja uzdržavanja za njegove dugove (iako se može drukčije ugovoriti)

Raskid ugovora o doživotnom uzdržavanju
Ako prema ugovoru o doživotnom uzdržavanju strane žive zajedno, pa se njihovi odnosi toliko poremete da zajednički život postane nepodnošljiv, svaka strana može zahtijevati od suda da raskine ugovor.
Svaka strana može zahtijevati raskid ugovora ako druga strana ne ispunjava svoje obveze .

Utjecaj smrti davatelja uzdržavanja na ugovor
Umre li davatelj uzdržavanja prije primatelja uzdržavanja, njegova prava i obveze iz ugovora prelaze na njegova bračnog druga i njegove potomke , ako oni na to pristanu.
Ne pristanu li na produženje ugovora o doživotnom uzdržavanju , ugovor se raskida, a oni nemaju pravo zahtijevati naknadu za prije dano uzdržavanje.
Ako bračni drug i potomci davatelja uzdržavanja nisu u stanju preuzeti ugovorne obveze , imaju pravo zahtijevati od primatelja uzdržavanja naknadu za uzdržavanje.

UGOVOR O DOSMRTNOM UZDRŽAVANJU

Pitanja: <i>1. Po čemu se ugovor o dosmrtnom uzdržavanju razlikuje od ugovora o doživotnom uzdržavanju? Što se događa ako davatelj uzdržavanja umre prije primatelja uzdržavanja?</i>

Davatelj uzdržavanja	obvezuje se uzdržavati ... do njegove smrti ← obvezuje se da ... za života prenijeti svu ili dio svoje imovine	►Primatelj uzdržavanja
-----------------------------	---	-------------------------------

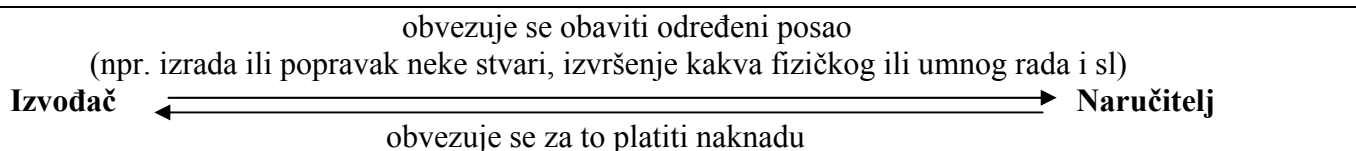
Utjecaj smrti davatelja uzdržavanja na ugovor
Umre li davatelj uzdržavanja prije primatelja uzdržavanja, njegova prava i obveze iz ugovora prelaze na njegove nasljednike , ako oni na to pristanu.
Ne pristanu li na produženje ugovora o dosmrtnom uzdržavanju , ugovor se raskida, a oni nemaju pravo zahtijevati naknadu za prije dano uzdržavanje, te su dužni vratiti primatelju uzdržavanja ono što je na temelju toga ugovora stekao davatelj uzdržavanja. Ako nasljednici davatelja uzdržavanja nisu u stanju vratiti ono što je na temelju ugovora stekao davatelj uzdržavanja, dužne su primatelju uzdržavanja naknaditi vrijednost stečenog.
Ako nasljednici davatelja uzdržavanja nisu u stanju preuzeti ugovorne obveze , oni imaju pravo zahtijevati naknadu za uzdržavanje koje je primatelj uzdržavanja dobio od davatelja uzdržavanja, no dužni su primatelju uzdržavanja vratiti ono što je davatelj uzdržavanja stekao na temelju ugovora o dosmrtnom uzdržavanju.

Na ovaj ugovor na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ZOO ugovora o doživotnom uzdržavanju.

UGOVOR O DJELU

Pitanja:

- Što je ugovor o djelu? Koja su prava naručitelja kada izvođač odstupi od ugovorenih uvjeta i kada postane očito da posao neće biti završen u roku? Može li izvođač prepustiti ugovor trećemu?
- Do kada se naručitelj može pozvati na vidljive i skrivene nedostatke? Koja prava naručitelj ima u slučaju nedostataka? Tko snosi rizik? Koje pravo ima izvođač radi naplate tražbina?

Obveze izvođača

Nadzor	Dužan omogućiti nadzor nad obavljanjem posla i primati upute kad to odgovara naravi posla
Nedostaci materijala i naloga	Upozoriti naručitelja na nedostatke materijala koji mu je naručitelj predao (koje je primijetio ili je morao primijetiti)
Obveza izvršenja djela	Ako odstupi od ugovorenih uvjeta, naručitelj može upozoriti izvođača na to i odrediti mu primjeren rok da svoj rad uskladi sa svojim obvezama (nakon toga može raskinuti ugovor i zahtijevati naknadu štete). Naručitelj može raskinuti ugovor i zahtijevati naknadu štete kada je očito da posao neće biti završen u roku.
Povjeravanje izvršenja posla trećemu	Izvođač i nadalje odgovara naručitelju za izvršenje posla i kad posao ne obavi osobno.

Odgovornost za nedostatke

Vidljivi nedostaci	Naručitelj je dužan pregledati izvršeno djelo čim je to po redovitom tijeku stvari moguće i o nađenim nedostacima bez odgađanja obavijestiti izvođača.
Skriveni nedostaci	Naručitelj se može pozvati najkasnije u roku od mjesec dana od njegovog otkrivanja. Istekom dviju godina od primitka obavljenog posla, naručitelj se više ne može pozvati na nedostatke.
Pravo naručitelja u slučaju većeg nedostatka	Raskid ugovora + naknada štete
Pravo naručitelja u slučaju manjeg nedostatka	Odrediti primjeren rok za uklanjanje nedostataka + naknada štete Ako izvođač ne ukloni nedostatke: 1) otkloniti nedostatak na račun izvođača ili 2) sniziti naknadu ili 3) raskinuti ugovor + naknada štete

Rizik

Kad je izvođač dao materijal	Kad je naručitelj dao materijal
Izvođač do predaje stvari naručitelju odnosno kada je naručitelj pao u zakašnjenje.	Naručitelj. U tom slučaju izvođač ima pravo na naknadu samo ako je stvar propala ili bila oštećena nakon dolaska naručitelja u zakašnjenje.

Pravo zadržanja

Ima izvođač radi naplate tražbina.

UGOVOR O GRAĐENJU

Pitanja:

1. Što je ugovor o građenju? Što se smatra građevinom? Može li se ugovorena cijena povećati (sniziti)? Po čemu je poseban ugovor o građenju s odredbom „ključ u ruke“?

obvezuje se prema određenom projektu u ugovorenom roku izraditi određenu građevinu (zgrade, brane, mostovi, tuneli, vodovodi, ceste i ostale građevine čija izrada zahtijeva veće i složenije radove)

Izvođač

obvezuje se za to isplatiti određenu cijenu

Naručitelj

Cijena radova

Može se odrediti po jedinici mjere ugovorenih radova (**jedinična cijena**) ili u ukupnom iznosu za cijelu građevinu (**ukupno ugovorena cijena**)

Pod određenim uvjetima cijena se može povećati (sniziti) ovisno o povećanju (snižanju) cijene elemenata na temelju kojih je određena cijena radova, pa i kada je ugovoreno da se cijena neće mijenjati.

Ako bi ugovorena cijena morala biti znatno povećana, naručitelj može raskinuti ugovor (dužan je isplatiti za dotada izvedene radove te pravičnu naknadu za učinjene nužne troškove)

Ugovor o građenju s odredbom „ključ u ruke“

U tom slučaju ugovorena cijena obuhvaća i vrijednost svih nepredviđenih radova i viškova radova, a isključuje utjecaj manjkova radova na ugovorenu cijenu.

Ako u ugovoru sudjeluje kao ugovorna strana više izvođača, njihova odgovornost je solidarna.

Odgovornost naručitelja

Ako nije drukčije određeno, na odgovornost za nedostatke građevine primjenjuju se odgovarajuće odredbe ugovora o djelu.

Izvođač odgovara za nedostatke građevine i zemljišta ako se ti nedostaci pokažu za vrijeme od deset godina od predaje i primitka radova (odgovornost se ne može ugovorom isključiti ni ograničiti).

UGOVOR O LICENCIJI

Pitanja:

1. Što je ugovor o licenci? Koji su oblici ugovora o licenci? U kojim slučajevima stjecatelj nema pravo sklopiti ugovor o podlicenciji?
2. Navedite obveze stjecatelja licenci. Što je prešutno obnavljanje ugovora o licenci? Kada se može otkazati ugovor o licenci?

obvezuje se ustupiti (u cijelosti ili djelomično) **pravo iskorištavanja** izuma, znanja i iskustva (tzv. *know-how*), žiga, uzorka ili modela

Davatelj licencije

Stjecatelj licencije

obvezuje se platiti naknadu

Oblik

Mora biti sklopljen u pisanom obliku.

Oblici ugovora o licenci

1.	Isključiva i	Ovisno o tome ima li stjecatelj licencije isključivo pravo iskorištavanja predmeta

	neisključiva	licencije (ako nije posebno ugovoreno smatra se da je neisključiva).
2.	Prostorno ograničena i neograničena	(ako nije posebno ugovoreno predmnjeva se da je prostorno neograničena)
3.	Podlicencija	Ugovor kojim stjecatelj licence može svoje pravo iskorištavanja licencije ustupiti drugome (samo uz dopuštenje davatelja licencije , stjecatelju isključive licencije dopuštenje se može odbiti samo iz ozbiljnih razloga).
		Posljedica nedopuštene licencije: otkaz ugovora bez otkaznog roka.

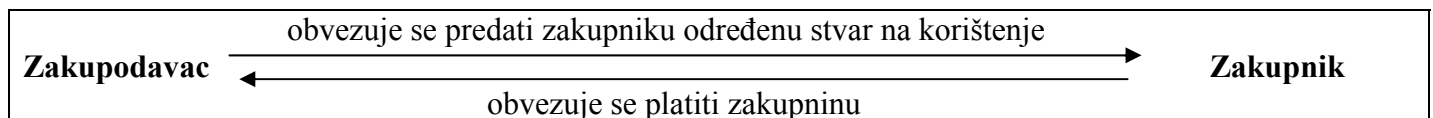
Obveze stjecatelja licencije	
Iskorištavati predmet licencije kako je ugovoreno.	
Robu obilježiti oznakom o proizvodnji po licenciji.	
Ako je uz licenciju za proizvodnju ustupljena i licencija za uporabu žiga, stjecatelj licencije može stavljati u promet robu s tim žigom samo ako je njezina kakvoća ista kao što je kakvoća robe koju proizvodi davatelj licencije.	
Ako se naknada određuje u zavisnosti od opsega iskorištavanja predmeta licencije, dužan je podnijeti davatelju licencije izvješće o opsegu iskorištavanja i obračunati naknadu svake godine, ako ugovorom nije za to određen kraći rok.	

Prestanak ugovora	
Protek vremena	Nije potrebno da bude otkazan. Ako stjecatelj licencije nastavi iskorištavati predmet licencije, a davatelj licencije se tome ne usprotivi, smatra se da je sklopljen nov ugovor o licenciji neodređenog trajanja, pod istim uvjetima kao i prijašnji (prešutno obnavljanje licencije).
Otkaz	Ugovor o licenciji čije trajanje nije određeno. Ako ugovorom nije određen, otkazni rok iznosi šest mjeseci.
Smrt i stečaj	Davatelj licencije može raskinuti ugovor (ili se nastavlja s nasljednicima).

UGOVOR O ZAKUPU

Pitanja:

1. Što je ugovor o zakupu? Koji se propisi primjenjuju na ugovor o zakupu? Koje su obveze zakupodavca i zakupnika u vezi održavanja i popravke stvari?
2. Kakva je odgovornost prodavatelja za materijalne i pravne nedostatke?
3. Kada zakupodavac može dati otkaz zakupniku zbog korištenja stvari protivno ugovoru? Kada se plaća zakupnina i može li se ugovor o zakupu otkazati zbog neplaćanja zakupnine? U kakvom je stanju zakupnik dužan vratiti stvar?
4. Kada zakupnik može zakupljenu stvar dati u podzakup i na koji način odgovara u tom slučaju? Što znači prešutno obnavljanje zakupa?

Primjena posebnih propisa
Odredbe ZOO o zakupu ne primjenjuju se na zakupe uređene posebnim zakonom, osim podredno (Zakon o zakupu poslovnoga prostora, Zakon o zakupu poljoprivrednoga zemljišta, Pomorski zakonik itd.)

Obveze zakupodavca

Predaja stvari	U ispravnom stanju, zajedno s pripadcima.		
Održavanje stvari	Dužan održavati stvar u ispravnom stanju za trajanja zakupa i radi toga obavljati potrebne popravke na njoj. O potrebi popravka zakupnik je dužan obavijestiti zakupodavca. Troškovi sitnih popravaka izazvanih redovitim korištenjem stvari, kao i troškovi samog korištenja, padaju na teret zakupnika.		
Raskid ugovora i sniženje zakupnine zbog popravaka	Ako potrebni popravci zakupljene stvari ometaju njezino korištenje u <u>znatnoj mjeri i za dulje vrijeme</u> , zakupnik može raskinuti ugovor . On ima pravo na sniženje zakupnine razmjerno ograničenju korištenja stvari zbog tih popravaka.		
Odgovornost za materijalne nedostatke	Odgovara zakupniku za sve nedostatke zakupljene stvari koji smetaju njezinu ugovorenom ili redovitom korištenju, osim neznatnih nedostataka i onih koji su u času sklapanja ugovora bili poznati zakupniku ili mu nisu mogli ostati nepoznati.		
Prava zakupnika kad stvar ima neki nedostatak	Otklonjiv nedostatak	otklanjanje nedostataka u primjerenom roku / (raskid ugovora) / + naknada štete ili sniženje zakupnine	
	Neotklonjiv nedostatak	raskinuti ugovor / + naknada štete ili zahtijevati sniženje zakupnine	
Odgovornost za pravne nedostatke	Djelomična evikcija	raskid ugovora ili sniženje zakupnine / + naknada štete	
	Potpuna evikcija	Raskid ugovora (po samom zakonu) + naknada štete	

Obveze zakupnika			
Korištenje stvari prema ugovoru	Ako zakupnik i nakon opomene zakupodavca koristi stvar protivno ugovoru, ovaj može otkazati ugovor bez davanja otkaznog roka.		
Plaćanje zakupnine	Ako nije drukčije ugovoreno ili u mjestu predaje stvari uobičajeno, zakupnina se plaća polugodišnje kad je stvar dana u zakup za jednu ili više godina, a ako je dana za kraće vrijeme, onda nakon isteka toga vremena.		
Otkaz zbog neplaćanja zakupnine	Ako zakupnik ne plati zakupninu ni u roku 15 dana pošto ga je zakupodavac pozvao na plaćanje.		
Vraćanje zakupljene stvari	Zakupnik ne odgovara za istrošenost stvari koja nastaje njezinim redovitim korištenjem, a ni za oštećenja koja potječu od njezine dotrajalosti.		

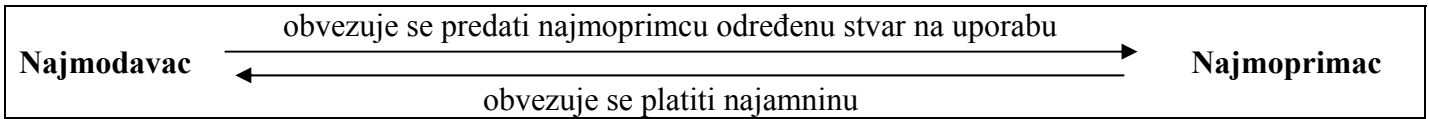
Podzakup	
Ako nije drukčije ugovoreno, zakupnik može zakupljenu stvar dati u podzakup, ali samo ako se time ne nanosi šteta zakupodavcu (u protivnom zakupodavac može otkazati ugovor).	
Zakupnik jamči zakupodavcu da će podzakupnik koristiti stvar prema ugovoru o zakupu.	

Prestanak zakupa	
Protok određenog vremena.	
Prešutno obnavljanje zakupa na neodređeno nakon proteka vremena za koje je ugovor sklopljen (ako zakupnik nastavi koristiti stvar, a zakupodavac se tomu ne usprotivi).	
Otkaz	Ako duljina otkaznog roka nije određena ugovorom ili zakonom ili mjesnim običajima, ona iznosi osam dana, s tim da otkaz ne može biti dan u nevrijeme.
Propast stvari zbog više sile	
Smrt	Zakup se nastavlja s nasljednicima zakupnika ili zakupodavca.

UGOVOR O NAJMU

Pitanja:

1. Po čemu se ugovor o najmu razlikuje od ugovora o zakupu? Koji se propisi primjenjuju na ugovor o najmu? U kojem se obliku sklapa ugovor o najmu? Može li se otkazati ugovor zbog neplaćanja najamnine? Koje pravo ima najmodavac radi osiguranja naplate svojih tražbina?

Primjena posebnih propisa

Odredbe ZOO o najmu ne primjenjuju se na najam uređene posebnim zakonom, osim podredno (Zakon o najmu stana itd.)

Oblik

Ugovor o najmu nekretnine sklapa se u pisanom obliku.

Plaćanje najamnine

Najmodavac može otkazati ugovor o najmu bez pridržavanja otkaznog roka ako je najmoprimac dva uzastopna roka u zakašnjenju s plaćanjem najamnine ili znatnog dijela najamnine.

Založno pravo i pravo zadržanja

Najmodavac nekretnine ima za dužnu najmninu i ostale tražbine iz ugovora o najmu založno pravo na unesenim stvarima najmoprimca, koje mogu biti predmet ovrhe, te ih može zadržati do namirenja tih tražbina.

Ostale odredbe ZOO kojima se uređuje ugovor o najmu slične su odredbama kojima se uređuje ugovor o zakupu.

LEASING**Pitanja:**

1. Što je ugovor o leasingu? Koje su vrste leasinga i što znače?

Pojam

Ugovor pri kojem se **davatelj leasinga** obvezuje financirati predmet ugovora (tako da ga izradi sam ili ga kupi ili dade izraditi kod trećeg) po narudžbi primatelja i predati mu ga, a **primatelj** će plaćanjem leasing naknade u cjelosti ili djelomično nadoknaditi investicijske troškove davatelja. Nakon isteka ugovorenog roka primatelj ima pravo **otkupiti predmet ugovora, vratiti ga ili nastaviti s njegovim korištenjem**.

Operativni i financijski leasing

Operativni leasing	<p>Ugovor o leasingu koji stranke mogu otkazati u svako vrijeme, pa je trajanje ugovora redovito kraće od gospodarskog vijeka trajanja predmeta ugovora.</p> <p>Ukupno uzevši, leasing naknada manja je od vrijednosti predmeta ugovora, pa davatelj leasinga ne može iz leasing-ugovora amortizirati svoje investicijske troškove.</p> <p>Davatelj leasinga snosi sav rizik zastarjelosti i gubitka predmeta ugovora, plaća osigurninu, takse, itd.</p>
Financijski leasing	<p>Ugovor o leasingu kojim stranke utvrđuju najmanji rok korištenja predmeta ugovora u kojem nijedna stranka ne može otkazati ugovor (trajanje se redovito ugovara tako da ono odgovara redovitom vremenu gospodarskog iskorištenja predmeta ugovora, pa davatelj</p>

	amortizira svoje investicijske troškove).
	Korisnik leasinga snosi sve troškove i rizike vezane za preuzimanje i korištenje predmeta ugovora.

Izravni i neizravni leasing	
Izravni leasing	U kojem sudjeluju samo dvije stranke : davatelj leasinga i primatelj leasinga
Neizravni leasing	U kojem sudjeluju barem tri subjekta : proizvođač ili isporučitelj predmeta ugovora, davatelj leasinga i primatelj leasinga.

TIMESHARING – ugovor o davanju turističkog objekta na vremensko korištenje

Pitanja:

1. Što je timesharing? Što je timeshare?

Pojam
Davatelj se obvezuje predati na korištenje turistički objekt i održavati ga, a korisnik je ovlašten primljeni objekt koristiti u skladu s njegovom namjenom određeni broj godina u određenom razdoblju tijekom godine, vratiti ga i cijeli iznos zakupnine platiti unaprijed.

Timeshare
Vremenska jedinica mjerena najčešće u tjednima , rezervirana u nekom ljetovalištu stalno ili za razdoblje od nekoliko godina. Ugovor se sklapa za posebnu sobu, apartman, vilu i sl. za određeni tjedan ili tjedne korištenja svake godine.

UGOVOR O FRANCHISINGU

Pitanja:

1. Što je ugovor o franchisingu? Što su master franchise?

Pojam
Ugovor kojim se davatelj obvezuje davati određenu robu i/ili pružati određenu uslugu uz uporabu trgovačkog imena, trgovačkog žiga, dizajna, patenta ili drugih prava intelektualnog vlasništva, kao i tehničko, tehnološko i organizacijsko znanje, davati savjete i obuku, a primatelj se obvezuje isplaćivati naknadu, te se u svom poslu pridržavati preuzetih obveza.

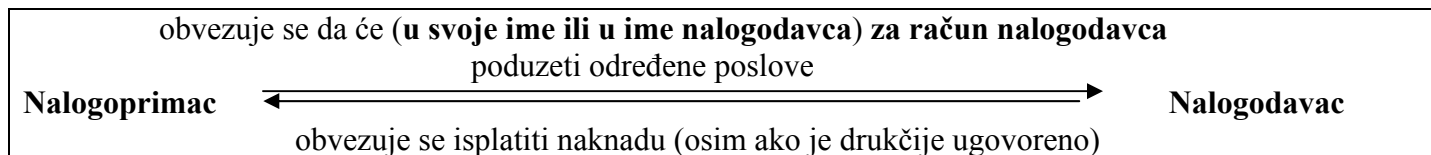
Master franchise
Podružnice davatelja sa sjedištem u inozemstvu, čija je svrha da u toj državi sklapa ugovore s primateljima i nadzire njihov rad.

UGOVOR O NALOGU

Pitanja:

1. Navedite razliku u pravnoj prirodi ugovora o nalogu i ugovora o djelu. Može li nalogodavac povjeriti ispunjenje nekom drugom i za što odgovara u tom slučaju?

2. Kada nalogodavac može odustati od ugovora i koje obveze u tom slučaju ima prema nalogoprimcu? Kada nalogoprimac može otkazati ugovor i koje obveze u tom slučaju ima prema nalogodavcu? Jesu li smrt nalogodavca i nalogoprimca razlog za prestanak ugovora?

Razlike u odnosu na srodne ugovore	
Ugovor o djelu	Izvođač se obvezuje da će za drugoga obaviti neki posao, ali ne prema trećem.

Obveze nalogoprimca	
1.	Ispuniti nalog prema primljenim uputama, u granicama naloga i s pozornošću dobrog gospodarstvenika odnosno dobrog domaćina u skladu s interesima nalogodavca. U pravilu je obavezan osobno ispuniti nalog . Samo ako mu je to nalogodavac dopustio ili je na to primoran okolnostima može povjeriti ispunjenje nekome drugom (odgovara samo za izbor i upute koje je dao). Ako je angažiran veći broj nalogoprimaca , oni odgovaraju solidarno .
2.	Podnijeti izvješće i položiti račun.

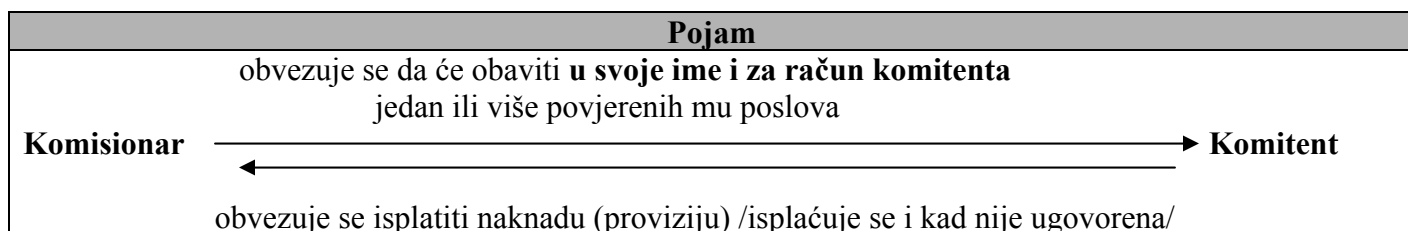
Obveze nalogodavca	
1.	Na zahtjev nalogoprimca predujmiti mu stanoviti iznos novca za predviđene izdatke..
2.	Platiti naknadu i troškove.
3.	Nadoknaditi štetu nalogoprimcu do koje je došlo bez njegove krivnje .

Prestanak naloga		
1.	Odustanak nalogodavca	U svako vrijeme iz opravdanih razloga. U suprotnom dužan je platiti dio naknade razmjernom uloženom trudu nalogoprimca, učinjene troškove i eventualnu štetu.
2.	Otkaz nalogoprimca	Isto. U suprotnom dužan je nadoknaditi štetu.
3.	Smrt nalogodavca	Ako je tako ugovoreno ili se radi o nalogu s obzirom na osobne odnose.
4.	Smrt nalogoprimatelja	
5.	Stečaj	

UGOVOR O KOMISIJI

Pitanja:

- Navedite razlike ugovora o komisiji i ugovora o nalogu. Što je del credere komisija?
- Koje obveze ima komisionar koji je sklopio posao uz nepovoljnije ili povoljnije uvjete? Navedite obveze komitenta.

Napomena: treći ne mora ni znati za komitenta.

Ugovor o komisiji je **posebna vrsta ugovora o nalogu** (kao interni odnos komisionara i komitenta), pa se ako nema posebnih odredbi primjenjuju pravila o nalogu.

Delkredere komisija

Ako komisionar jamči da će njegov suugovaratelj ispuniti svoje obveze, on odgovara solidarno s njim. Tada ima pravo na **posebnu nagradu (delkredere provizija)**.

Obveze komisionara

1.	Pridržavati se naloga komitenta. Ako je sklopio posao uz nepovoljnije uvjete od onih određenih nalogom dužan je nadoknaditi razliku i možebitnu štetu (<i>npr. dobio nalog da kupi robu po 100 kn po komadu, a kupio je po 120 kn</i>) Ako je sklopio posao uz povoljnije uvjete , sva tako postignuta korist pripada komitentu.
2.	Čuvati povjerenu mu robu pozornošću dobrog gospodarstvenika . Ako je prema nalogu bio dužan osigurati robu odgovara i za slučajnu propast ili oštećenje robe.
3.	Priopćiti komitentu s kojom je osobom sklopio posao (osim kod prodaje pokretne stvari putem komisijskih prodavaonica) i položiti račun o obavljenom poslu.
4.	Predati komitentu sve što je primio na temelju posla za račun komitenta (kao i sva potraživanja i ostala prava koja je stekao prema trećemu).

Obveze komitenta

1.	Isplatiti komisionaru naknadu (proviziju) , odnosno odgovarajuću naknadu za trud (ako se posao ne obavi zbog uzroka za koji niti jedan od njih ne odgovara).
2.	Nadoknaditi komisionaru troškove koji su bili potrebni za obavljanje naloga (s kamatama).

UGOVOR O TRGOVINSKOM ZASTUPANJU

Pitanja:

1. Što je ugovor o zastupanju? Koji su pravni oblici zastupanja? U kojem obliku može biti sklopljen ugovor o trgovačkom zastupanju? Što je ovlast (punomoć) u trgovačkom zastupanju?
2. Što je delkredere provizija u ugovoru o trgovinskom zastupanju? U čemu se sastoji obveza nalogodavca o isplaćivanju provizije kada zastupnik ima isključivo pravo zastupanja? Po čemu se razlikuje prestanak ugovora o trgovačkom zastupanju istekom vremena, otkazom i raskidom?

Pravni oblici zastupanja

1.	Zastupanje što ga obavljaju određeni organi, odnosno zaposleni u društvu	kojim se očituje poslovna sposobnost društva
2.	Trgovinsko zastupanje	koje zastupnik obavlja kao svoju gospodarsku djelatnost temeljem posebnog ugovora sa zastupanim

Pojam

obvezuje da će za vrijeme trajanja ugovora pregovarati s trećim osobama o sklapanju ugovora u ime i za račun nalogodavca te da će, ako je tako ugovoreno, i sklapati ugovore s trećim osobama u ime i za račun nalogodavca	
Zastupnik	Nalogodavac
obvezuje se za svaki ugovor kojega je on sklopio ili koji je sklopljen njegovim djelovanjem isplatiti naknadu (proviziju)	

Oblik
Mora biti sklopljen u pisanom obliku

Ovlast (punomoć)	
Ugovor o zastupanju sam po sebi ne ovlašćuje zastupnika na sklapanje ugovora, nego je za to potrebna i ovlast (punomoć).	
Opća	Po kojoj može poduzimati samo pravne poslove koji pripadaju u redovito poslovanje
Posebna	Samo ako je posebno ovlašten za obavljanje jednog ili više poslova koji prelaze okvire redovitog poslovanja.

Obveze zastupnika	
1.	Brinuti o interesima nalogodavca i u poslovima koje poduzima postupati s pozornošću dobrog gospodarstvenika
2.	Držati se uputa nalogodavca i davati mu sve potrebne obavijesti o stanju na tržištu
3.	Čuvati poslovne tajne nalogodavca koje je doznao u svezi s povjerenim poslom
4.	Nakon prestanka ugovora vratiti nalogodavcu sve stvari koje mu je on dao na uporabu za vrijeme trajanja ugovora
5.	Ne raditi za drugog nalogodavca na istom području za istu vrstu poslova
6.	Odgovara nalogodavcu za ispunjenje obveze iz ugovora u čijem je sklapanju posredovao ili koji je po ovlaštenju nalogodavca on sklopio u ime nalogodavca, samo ako je za to pisano jamčio (u tom slučaju ima pravo na posebnu proviziju – delkredere provizija)

Obveze nalogodavca	
1.	Isplatiti (isplaćivati) zastupniku naknadu (proviziju). Ako zastupnik ima isključivo pravo zastupanja na određenom području ili s određenom skupinom klijenata ima pravo na proviziju i za one ugovore koje je nalogodavac sklopio na tom području ili s tim klijentima bez posredovanja zastupnika.
2.	Isplaćivati posebnu naknadu po prestanku ugovora ako je nalogodavcu našao nove stranke ili mu je značajno povećao opseg poslovanja.

Prestanak ugovora o zastupanju		
1.	Istek vremena	Kada je sklopljen na određeno vrijeme (ako se prešutno produži smatra se dalje sklopljenim na neodređeno vrijeme)
2.	Otkaz	Kada je sklopljen na određeno vrijeme, otkaz mora biti pravodoban. Strane mogu ugovoriti rokove otkaza i prestanka ugovora
3.	Raskid	Bez otkaznog roka, ali se moraju navesti ozbiljni razlozi za raskid (ako je izjava o raskidu učinjena bez ozbiljnih uzroka, smatra se otkazom s redovitim otkaznim rokom).

UGOVOR O POSREDOVANJU

Pitanja:

1. U kojim se slučajevima na ugovor o posredovanju primjenjuju odredbe ugovora o djelu i ugovora o nalogu? Po čemu se posrednik razlikuje od komisionara i zastupnika? Na koji način posrednik bilježi bitne podatke o ugovoru koji je sklopljen njegovim posredovanjem? Kada posrednik ima pravo na naknadu?

Pojam
obvezuje se nastojati naći i dovesti u vezu s nalogodavateljem treću osobu kako bi nalogodavatelj i treća osoba pregovarali o sklapanju određenog ugovora

Posrednik	←	→	Nalogodavatelj
obvezuje se isplatiti određenu naknadu ako ugovor bude sklopljen			

Ugovor o posredovanju – ugovor o djelu i ugovor o nalogu
Ako se ugovori pravo posrednika na naknadu neovisno o rezultatu, primjenjuju se odredbe ugovora o djelu .
Ugovor o nalogu temelj je ovog ugovora, te ako nema posebnih odredaba primjenjuju se odredbe ugovora o nalogu .

Razlika posrednika - od komisionara i zastupnika
Posrednik ne sklapa ugovor s trećom osobom.

Posrednički dnevnik i posrednički list
Posrednik je dužan voditi posrednički dnevnik i izdati posrednički list o sklopljenom ugovoru (kao dokaz da je ugovor sklopljen posredovanjem posrednika)

Pravo na proviziju
Posrednik ima pravo na proviziju u trenutku sklapanja ugovora za koji je posredovao, ako što drugo nije ugovoreno.

UGOVOR O OSTAVI (DEPOZITU)

<u>Pitanja:</u>
1. Što je ugovor o ostavi? Što može biti objekt ostave? Na koji je način ostavoprimac dužan čuvati stvar i može li je predati drugom na čuvanje? Gdje je ostavoprimac dužan čuvati stvar? Koja su prava ostavoprimca u svezi naknade?
2. Što je neprava ostava i ostava u nuždi? Mora li ugostitelj primiti stvar na čuvanje? Koje pravo ima ostavoprimac radi naknade tražbina? Zbog čega gost treba prijaviti nestanak ili oštećenje stvari?

Pojam
obvezuje se da će primiti pokretnu stvar, čuvati je i vratiti na zahtjev
Ostavoprimac → Ostavodavac

Objekt ostave
<u>Pokretne stvari</u>

Obveze ostavoprimca		
2.	Čuvanje stvari	Čuvati stvar kao svoju vlastitu, a ako je ostava uz naknadu kao dobar domaćin odnosno dobar gospodarstvenik .
		Ne može bez pristanka ostavodavca ili bez nužde predati stvar drugome na čuvanje (inače odgovara i za slučajnu propast ili oštećenje stvari).
		Nema pravo uporabe stvari (inače duguje ostavodavcu odgovarajuću naknadu
		Mjesto i način čuvanja Ako samovoljno promijeni ugovoreni način i mjesto čuvanja stvari odgovara i za slučajnu propast ili oštećenje stvari.
3.	Vraćanje stvari	Ako rok nije određen , dužan je vratiti stvar čim ostavodavac to zatraži .
		Pri besplatnoj ostavi može vratiti stvar u svako vrijeme (mora obavijestiti ostavodavca i ostaviti mu primjeren rok za preuzimanje stvari).
		Mjesto vraćanja – gdje je stvar predana ostavoprimcu.

Prava ostavoprimca
Naknada troškova i štete, naknada (samo ako je ugovorena, ako se ostavodavac bavi primanjem stvari na čuvanje ili ako se naknada mogla očekivati s obzirom na okolnosti posla)

Posebni slučajevi ostave (depozita)		
1.	Neprava ostava (iregularni depozit)	Kada se na čuvanje daju zamjenjive stvari s pravom ostavoprimca da ih potroši i s njegovom obvezom da vrati istu količinu stvari iste vrste (primjenjuju se pravila ugovora o zajmu, osim glede mjesta i vremena vraćanja).
2.	Ostava u nuždi	Nužni ostavoprimac dužan je čuvati povjerenu mu stvar s povećanom pozornošću (<i>da se otkloni mogućnost zlorabiranja otežane situacije u koju je zapao nužni ostavodavac</i>)
3.	Ugostiteljska ostava	Ugostitelji se po samom zakonu smatraju ostavoprimcima za stvari koje su gosti donijeli (ne mogu isključiti ili ograničiti svoju odgovornost).
		Ako ugostitelj neopravdano odbije primiti stvar na čuvanje, duguje potpunu naknadu štete koju gost zbog toga pretrpi.
		Gost je dužan prijaviti nestanak, uništenje ili oštećenje stvari čim dozna za njih, inače ima pravo na naknadu samo ako dokaže da je šteta nastala krivnjom ugostitelja ili osobe za koju on odgovara.
		Ugostitelji imaju pravo zadržanja na stvarima radi naplate svih svojih tražbina.
		Odredbe o ugostiteljskoj ostavi na odgovarajući se način primjenjuju i na bolnice, kazališta, kina, kola za spavanje, garaže, organizirana kupališta, kampove, prodajne prostore i sl.

UGOVOR O USKLADIŠTENJU

Pitanja:

1. *Usporedite obilježja ugovora o ostavi i ugovora o uskladištenju. Koje su vrste skladišta?*
2. *Po kojem kriteriju odgovara skladištar i u kojem opsegu? Koje pravo ima skladištar ako ostavodavac ne podigne uskladištenu robu? Na koji način skladištar osigurava svoje tražbine? Koja je obveza primatelja pri preuzimanju robe?*
3. *Koju su funkcije skladišnice? Kojoj svrsi služe dijelovi skladišnice? Kako se skladišnica i njezini dijelovi prenose? Koja prava ima imatelj priznanice bez založnice, a koja imatelj založnice bez priznanice?*

Pojam	
	<p>obvezuje se primiti i čuvati određenu robu,</p> <p><u>poduzimati ugovorene ili potrebne mjere radi njezina očuvanja u određenom stanju,</u></p> <p><u>te je predati na zahtjev</u></p> <p>Skladištar ← —————→ Ostavodavac</p> <p>platiti naknadu</p>

Ugovor o uskladištenju i ugovor o ostavi	
Na ugovor o uskladištenju primjenjuju se pravila o ostavi ako pravilima o uskladištenju nije drukčije uređeno.	
Razlike	Ostava može biti i besplatna (u tom se slučaju ostavoprimalatelj ne mora čuvati stvar kao dobar gospodarstvenik ili dobar domaćin)
	Pri ostavi se ne mora raditi o profesionalnoj usluzi
	Skladištar ima posebne obveze (stroži su uvjeti čuvanja i odgovornosti)

Vrste skladišta		
1.	Javna skladišta	Glavna djelatnost uskladištenje tuđe robe.

2.	Carinska skladišta	Uskladištava se uvezena roba koja još nije ocarinjena, neocarinjena tranzitna roba, neocarinjena izvozna roba.
3.	Konsignacijska skladišta	Otvaraju zastupnici i komisionari inozemnih tvrtki radi privremenog smještaja uvezene, a još neocarinjene robe namijenjene prodaji na našem tržištu.
4.	Specijalizirana	Za opskrbu plovniha objekata i zrakoplova.
6.	Slobodne carinske prodavaonice (duty free shops)	Na mjestima gdje je organizirana carinska kontrola za prodaju robe putnicima koji odlaze ili dolaze iz inozemstva ili su u tranzitu.

Posebne obveze skladištara	
Odgovornost po objektivnom kriteriju	odgovara i za slučajnu štetu, osim ako dokaže da je šteta nastala višom silom, krivnjom ostavodavatelja, zbog mana ili prirodnih svojstava robe i zbog neispravne ambalaže
Opseg naknade štete (ograničena odgovornost)	Ne može prijeći stvarnu vrijednost robe, osim ako je štetu uzrokovao s nakanom ili grubom nepažnjom (tada mora nadoknaditi i izmaklu dobit).
Upozoriti ostavodavatelja na mane i neispravnu ambalažu koje je kao dobar skladištar morao opaziti.	
Prodati robu bez odgađanja	Ako postoji opasnost od propasti ili kvarenja.

Posebna prava skladištara	
Ako ostavodavatelj ne podigne robu nakon isteka ugovorenog roka ili godinu dana od uskladištenja, 1) dužan obavijestiti i ostavodavatelja i ostaviti mu rok od najmanje 8 dana za podizanje robe. 2) nakon isteka tog roka može za račun ostavitelja prodati robu na javnoj prodaji.	
Za svoje tražbine (naknadu za čuvanje i troškova koje je u vezi s tim imao) ima založno pravo.	

Posebne obveze primatelja robe pri podizanju robe
Obavijestiti skladištara o nedostacima u roku 8 dana od preuzimanja (inače se smatra da je roba uredno primljena).

Skladišnica

Pojam
Vrijednosni papir koji skladištar izdaje ostavodavatelju kao dokaz da je robu primio na čuvanje, a koji ujedno sadrži pravo imatelja da raspolaže robom predanom skladištaru na uskladištenje (skladištar je dužan izdati ostavodavcu na njegov zahtjev; u praksi se najčešće izdaju potvrde o prijemu robe na čuvanje koje nisu vrijednosni papiri).
Temeljem skladišnice roba se može preuzeti, prenijeti i/ili založiti.

Dijelovi skladišnice		
1.	Priznanica	Služi za prijenos vlasništva (prava raspolaganja) na robu.
2.	Založnica	Služi za prijenos založnog prava na uskladišteno robu (ne raspolaganja).

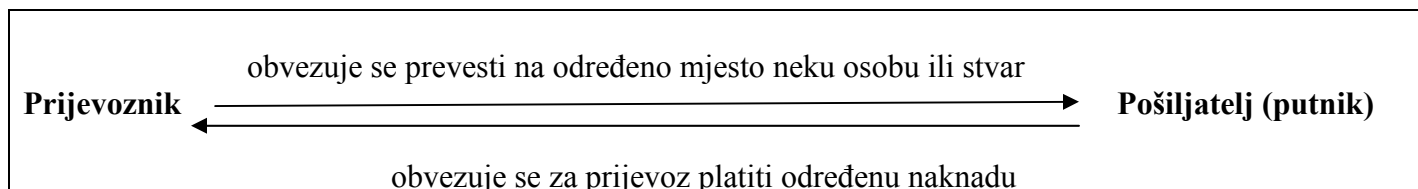
Prijenos skladišnice		
Indosamentom, pri čemu se priznanica i založnica mogu prenositi zajedno i odvojeno.		
1.	Priznanica bez založnice	Imatelj može zahtijevati predaju robe samo ako je skladištaru položio za imatelja založnice iznos osiguran zalogom. Može zahtijevati da se roba proda, ako postignutom cijenom može isplatiti iznos imatelju založnice.
2.	Založnica bez priznanice	Daje primatelju založno pravo na robu. Prvi primatelj založnice dužan je bez odgađanja prijaviti skladištaru da je na

		njega izvršen prijenos založnice.
		Ako imatelju nije isplaćeno potraživanje u roku: <ol style="list-style-type: none"> 1) dužan je podići protest kod javnog bilježnika prema ZM 2) nakon proteka 8 dana od dospelosti zahtijevati prodaju založene robe (ovo pravo gubi ako ne zahtijeva prodaju u roku mjesec dana od protesta)

UGOVOR O PRIJEVOZU

Pitanja:

1. Što je ugovor o prijevozu? Koje su temeljne obveze prijevoznika u linijskom prijevozu? U kojim slučajevima pošiljatelj odnosno putnik može odustati od ugovora?
2. Što znači dužnost obavješćivanja prijevoznika o okolnostima? U koliko se primjeraka izdaje teretni list? Je li teretni list prenosiva isprava? Tko plaća naknadu za prijevoz?
3. Ima li prijevoznik pravo na naknadu u slučaju prekida prijevoza? Na koji način prijevoznik odgovara za gubitak, oštećenje i zakašnjenje? Kad oslobođenje i ograničenje odgovornosti prijevoznika ne vrijedi?
4. Kako prijevoznik odgovara u slučaju sudjelovanja više prijevoznika u prijevozu? Na koji način prijevoznik osigurava svoje tražbine?

Obveze prijevoznika u linijskom prijevozu

Dužan je **redovito i uredno održavati objavljenu liniju**.

Dužan je **primiti na prijevoz svaku osobu i svaku stvar** koji udovoljavaju uvjetima određenim u objavljenim općim uvjetima.

Odustanak od ugovora

Pošiljatelj, odnosno putnik može odustati od ugovora prije nego što počne njegovo ispunjenje, ali je dužan naknaditi štetu koju bi prijevoznik pretrpio zbog toga.

Kad prijevoznik s počinjanjem prijevoza kasni toliko da druga strana više nema interesa za ugovoreni prijevoz, ili kad prijevoznik neće ili ne može izvršiti ugovoreni prijevoz, druga strana može odustati od ugovora i zahtijevati povrat plaćene naknade.

Ugovor o prijevozu stvari

Dužnost obavješćivanja prijevoznika o okolnostima

Pošiljatelj je dužan obavijestiti prijevoznika o vrsti pošiljke, njezinu sadržaju i količini, i priopćiti mu kamo pošiljka treba biti prevezena, ime i adresu primatelja pošiljke, svoje ime i svoju adresu te sve drugo što je potrebno da bi prijevoznik mogao ispuniti svoje obveze bez odgađanja i smetnji.

Kad se u pošiljci nalaze **dragocjenosti**, vrijednosni papiri ili druge skupocjene stvari, pošiljatelj je dužan obavijestiti o tome prijevoznika u vrijeme njihove predaje na prijevoz i priopćiti mu njihovu vrijednost.

Kad je riječ o prijevozu **opasne stvari** ili stvari za koju su potrebni posebni uvjeti prijevoza, pošiljatelj je

dužan o tome obavijestiti prijevoznika na vrijeme tako da bi on mogao poduzeti odgovarajuće posebne mjere.

Teretni list

Ugovaratelji su dužni o pošiljci predanoj na prijevoz načiniti teretni list (s zakonom propisanim sadržajem).

Teretni list se popunjava u tri primjerka, jedan za primatelja, drugi za prijevoznika koji prati pošiljku, treći za pošiljatelja.

Teretni list može sadržavati odredbu »po naredbi« ili glasiti na donositelja, u kojem slučaju se na primjerku pošiljatelja mora naznačiti da se radi o prenosivom teretnom listu, a na ostalim primjercima da je izdan prenosivi teretni list.

Odnos pošiljatelja i prijevoznika

Pakiranje	Pošiljatelj je dužan zapakirati stvari na propisani ili uobičajeni način da ne bi došlo do nastanka kakve štete ili ugrožavanja sigurnosti ljudi ili dobara.
	Prijevoznik je dužan upozoriti pošiljatelja na nedostatke pakiranja koji se mogu opaziti, inače odgovara za oštećenje pošiljke koje bi se dogodilo zbog tih nedostataka.
Naknada za prijevoz	Ako u teretnom listu nije navedeno da pošiljatelj plaća naknadu za prijevoz i ostale troškove u vezi s prijevozom, smatra se da je pošiljatelj uputio prijevoznika da ih naplati od primatelja.
Naknada u slučaju prekida prijevoza	Ako je prijevoz prekinut iz nekog uzroka za koji odgovara prijevoznik, on ima pravo na razmjernan dio naknade za izvršeni prijevoz, ali je drugoj ugovornoj strani dužan naknaditi štetu nastalu prekidom prijevoza.
	Prijevoznik nema pravo na naknadu ako u tijeku prijevoza pošiljka propadne zbog više sile.

Odnos prijevoznika i primatelja

Predaja pošiljke	Prijevoznik može odbiti predaju pošiljke ako mu se istodobno ne preda primjerak teretnog lista na kojem je primatelj potvrdio da mu je pošiljka predana.
Utvrđivanje istovjetnosti i stanja pošiljke	Ako se utvrdi da pošiljka nije ona koja je bila predana prijevozniku, ili da je oštećenje veće nego što je prijevoznik tvrdio, troškove utvrđivanja snosi prijevoznik.

Odgovornost za gubitak, oštećenje i zakašnjenje

Prijevoznik odgovara za potpun ili djelomičan gubitak i oštećenje pošiljke od trenutka preuzimanja do njezine predaje, **osim ako ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivnje (pretpostavljena krivnja)**. Prijevoznik za štetu odgovara do iznosa određenog zakonom ili međunarodnim ugovorom (**ograničena odgovornost**).

U slučaju potpunog gubitka pošiljke prijevoznik je, pored naknade štete, dužan pošiljatelju vratiti naknadu za prijevoz ako je ona plaćena.

Kad primatelj preuzme pošiljku bez prigovora i isplati prijevozniku njegove tražbine, prestaje odgovornost prijevoznika, osim ako je oštećenje zapisnički utvrđeno prije preuzimanja pošiljke. Prijevoznik ostaje odgovoran za oštećenja pošiljke koja se uobičajenim pregledom nisu mogla opaziti u času predaje primatelju, ako ga je primatelj obavijestio o tim oštećenjima odmah po njihovu otkrivanju, ali ne kasnije od osam dana od predaje.

Odgovornost prijevoznika za zakašnjenje

Prijevoznik je dužan ovlašteniku naknaditi štetu zbog zakašnjenja u visini određenoj zakonom ili međunarodnim ugovorom, **osim ako dokaže da je do zakašnjenja došlo bez njegove krivnje.**

Kad oslobođenje i ograničenje odgovornosti ne vrijedi

Oslobođenje od odgovornosti i ograničenje iznosa naknade ne vrijede **ako ovlaštena osoba dokaže da je šteta prouzročena namjerom ili krajnjom nepažnjom prijevoznika** ili njegovih pomoćnika.

Sudjelovanje više prijevoznika u prijevozu

Podijeljena odgovornost	Kad u izvršenju prijevoza iste pošiljke sudjeluje jedan za drugim nekoliko prijevoznika što ih je odredio pošiljatelj, svaki od njih odgovara samo za svoj dio prijevoza.
Solidarna odgovornost	<p>Prijevoznik koji povjeri nekom drugom prijevozniku potpuno ili djelomično izvršenje prijevoza pošiljke što ju je primio na prijevoz, odgovoran je za njezin prijevoz od njezina primitka do predaje, ali ima pravo na naknadu od prijevoznika kojem je pošiljku povjerio. Ako drugi prijevoznik preuzme od prvog prijevoznika s pošiljkom i teretni list, on postaje solidarni dužnik, razmjerni njegovu udjelu u prijevozu.</p> <p>Kad se za izvršenje prijevoza neke pošiljke obveže jednim istim ugovorom više prijevoznika koji će sudjelovati u prijevozu jedan za drugim, oni odgovaraju solidarno, razmjerno svojim udjelima u prijevozu, osim onoga koji dokaže da šteta nije nastala dok je on prevozio pošiljku.</p> <p>Svaki od više prijevoznika ima pravo zahtijevati da se utvrdi stanje pošiljke u vrijeme kad mu se predaje radi izvršenja njegova dijela prijevoza.</p>

Založno pravo

Radi osiguranja naplate naknade za prijevoz i nužnih troškova što ih je učinio u vezi s prijevozom, prijevoznik ima založno pravo na stvarima koje su mu predane radi prijevoza.

UGOVOR O OTPREMI (ŠPEDICIJA)

Pitanja:

1. Što je špedicija? Koja se pravila primjenjuju na odnose nalogodavca i otpremnika koji nisu posebno uređeni? Koje su pravne posljedice za otpremnika koji odstupi od dobivenih uputa? Kakva je odgovornost otpremnika za druge osobe? Može li otpremnik sam obaviti prijevoz? Kada nalogodavac može odustati od ugovora i koje su posljedice?

Pojam

obvezuje se da će radi prijevoza određene stvari sklopiti u svoje ime i za račun nalogodavca ugovor o prijevozu i druge ugovore potrebne za izvršenje prijevoza, te da će obaviti ostale uobičajene poslove i radnje

**Otpremnik
(špediter)**

Nalogodavac

obvezuje se isplati određenu naknadu

Primjena pravila o ugovoru o komisionu odnosno trgovinskom zastupanju

Na odnose nalogodavca i otpremnika koji nisu posebno uređeni na odgovarajući se način primjenjuju pravila o ugovoru o komisionu odnosno o trgovinskom zastupanju.

Obveze otpremnika
U svakoj prilici postupiti kako to zahtijevaju interesi nalogodavca i s pažnjom dobrog privrednika.
Držati se uputa o pravcu puta, sredstvima i načinu prijevoza te ostalih uputa dobivenih od nalogodavca, odnosno iste odrediti kako zahtijevaju interesi nalogodavca. Ako je otpremnik odstupio od dobivenih uputa , odgovara i za štetu nastalu višom silom, osim ako dokaže da bi se šteta dogodila i da se držao uputa.
Odgovara za izbor prijevoznika te za izbor drugih osoba s kojima je u izvršenju naloga sklopio ugovor (uskladištenje robe i sl.), ali ne odgovara i za njihov rad , izuzev ako je tu odgovornost preuzeo ugovorom. Otpremnik koji izvršenje naloga povjeri drugom otpremniku umjesto da ga sam izvrši, odgovara za njegov rad (osim ako nalog sadrži izričito ili prešutno ovlaštenje otpremniku da povjeri izvršenje naloga drugom otpremniku ili je tu odgovornost preuzeo).
Ako je sam obavio prijevoz ili dio prijevoza , ima prava i obveze prijevoznika i u tom slučaju pripada mu i odgovarajuća naknada za prijevoz pored naknade po osnovi otpreme i naknade troškova u vezi s otpremom.

Odustajanje od ugovora
Nalogodavac može po svojoj volji odustati od ugovora: ali je u tom slučaju dužan naknaditi otpremniku sve troškove što ih je dotle imao i isplatiti mu razmjeran dio naknade za dotadašnji rad.

UGOVOR O OSIGURANJU

Pitanja:

1. Što je ugovor o osiguranju? Koje su vrste osiguranja prema predmetu osiguranja? Što je rizik? Što je tzv. tobožnji ili putativni rizik?
2. Koje su posljedice povećanja i smanjenja rizika nakon sklapanja ugovora o osiguranju? Što je osigurljiv interes?
3. Koje su posljedice netočne prijave ili prešućivanja okolnosti koje su značajne za ocjenu rizika? U čemu se sastoji obveza obavješćivanja o nastupanju osiguranog slučaja?
4. Kako se dijeli transportno osiguranje? U čemu je razlika između obveznog i dobrovoljnog osiguranja? Po čemu se razlikuje premijsko i uzajamno osiguranje?
5. Što je nadosiguranje i koje su posljedice njegovog ugovaranja? Što je podosiguranje? Što je višestruko, a što dvostruko osiguranje?
6. Što je reosiguranje? Što je retrocesija? Koje su vrste reosiguranja i što znače?
7. Koja je svrha ugovaranja franšiza, koje su vrste franšiza i što znače?

	obvezuje se ugovaratelju osiguranja isplatiti osiguraniku osigurninu ako nastane osigurani slučaj (dogadjaj prouzročen osiguranim rizikom)	
Osiguratelj	←	Ugovaratelj osiguranja
	obvezuje se osiguratelju platiti premiju osiguranja	

Osiguravajuća društva u RH
CROATIA osiguranje d.d., Zagreb; ADRIA osiguranje d.d., Pula; EUROHERC osiguranje d.d., Makarska; HELIOS osiguranje d.d., Zagreb; JADRANSKO osiguranje d.d., Split; KVARNER osiguranje d.d., Rijeka; MEDITERAN osiguranje d.d., Zagreb; PRIMA osiguranje d.d., Zagreb; SLAVONIJA osiguranje d.d., Osijek; SUNCE osiguranje d.d., Zagreb, itd.
CROATIA LLOYD d.d. za reosiguranje

Vrste osiguranja prema predmetu osiguranja

1.	Imovinsko osiguranje
2.	Osiguranje osoba
3.	Osiguranje pravnog odnosa i osiguranje od odgovornosti

Osigurani slučaj
Osigurani slučaj je događaj prouzročen osiguranim rizikom.

Rizik	
Budući, neizvjestan i nezavisan od isključive volje ugovaratelja osiguranja ili osiguranika.	
Ugovor o osiguranju je ništetan ako je u trenutku njegova sklapanja već nastao osigurani slučaj, ili je taj bio u nastupanju, ili je bilo izvjesno da će nastupiti, ili je već tada bila prestala mogućnost da on nastane.	
Tzv. tobožnji ili putativni rizik	Ali ako je ugovoreno da će osiguranjem biti obuhvaćeno određeno razdoblje koje prethodi sklapanju ugovora, ugovor će biti ništetan samo ako je u trenutku njegova sklapanja zainteresiranoj strani bilo poznato da se osigurani slučaj već dogodio, odnosno da je već tada bila otpala mogućnost da se on dogodi.

Promjena rizika	
Povećanje rizika	Ako je povećanje rizika toliko da osiguratelj ne bi sklopio ugovor da je takvo stanje postojalo u trenutku njegova sklapanja, on može raskinuti ugovor .
	Ali ako je povećanje rizika toliko da bi osiguratelj sklopio ugovor samo uz veću premiju da je takvo stanje postojalo u trenutku sklapanja ugovora, on može ugovaratelju osiguranja predložiti novu stopu premije (ako ugovaratelj osiguranja ne pristane na novu stopu premije u roku od četrnaest dana od primitka prijedloga nove stope, ugovor prestaje po samom zakonu).
Smanjenje rizika	U slučaju kad se nakon sklapanja ugovora o osiguranju dogodilo smanjenje rizika, ugovaratelj osiguranja ima pravo zahtijevati odgovarajuće smanjenje premije , računajući od dana kad je o smanjenju obavijestio osiguratelja. Ako osiguratelj ne pristane na smanjenje premije, ugovaratelj osiguranja može raskinuti ugovor .

Interes osiguranja (osigurljiv interes)
Ugovor o osiguranju imovine može sklopiti svaka osoba ili se može sklopiti u korist svake osobe koja ima opravdani interes na predmetu osiguranja (koja ima ili očekuje da će imati opravdani interes da ne nastane osigurani slučaj, jer bi inače pretrpjela neki materijalni gubitak).

Obveze osiguranika, odnosno ugovaratelja osiguranja

Temeljne obveze osiguratelja, odnosno ugovaratelja osiguranja	
1.	Dužnost prijavljivanja svih okolnosti značajnih za ocjenu rizika
2.	Plaćanje premije
3.	Obveza obavješćivanja o nastupanju osiguranog slučaja
4.	Obveza sprječavanja osiguranog slučaja

Dužnost prijavljivanja
Ugovaratelj osiguranja dužan je prijaviti osiguratelju prilikom sklapanja ugovora sve okolnosti koje su značajne za ocjenu rizika, a koje su mu poznate ili mu nisu mogle ostati nepoznate.

Netočna prijava ili prešućivanje	Namjerno	osiguratelj ima pravo (u roku 3 mj. od dana saznanja)	- zahtijevati poništaj ugovora + - zadržati i naplatiti premije za razdoblje do dana podnošenja zahtjeva za poništaj ugovor
	Nenamjerno	osiguratelj ima pravo (u roku 1 mj. od dana saznanja)	- zahtijevati poništaj ugovora (tada treba vratiti dio premije koji otpada na vrijeme do kraja razdoblja osiguranja) ili - predložiti razmjerno povećanje premije
Osiguratelj kome su u trenutku sklapanja ugovora bile poznate ili mu nisu mogle ostati nepoznate okolnosti koje su značajne za ocjenu rizika, a koje je ugovaratelj osiguranja netočno prijavio ili prešutio, ne može se pozivati na netočnost prijave ili prešućivanje.			

Plaćanje premije
Ugovaratelj osiguranja dužan je platiti premiju osiguranja, ali je osiguratelj dužan primiti isplatu premije od svake osobe koja ima pravni interes da ona bude plaćena.

Obveza obavješćivanja o nastupanju osiguranog slučaja
Osiguranik je dužan, osim u slučaju osiguranja života, obavijestiti osiguratelja o nastupanju osiguranog slučaja najdalje u roku od tri dana otkad je to saznao.
Ako ne ispuni ovu svoju obvezu u određeno vrijeme, dužan je naknaditi osiguratelju štetu koju bi ovaj zbog toga imao.

Obveza sprječavanja osiguranog slučaja
Osiguranik je dužan poduzeti propisane, ugovorene i sve ostale razborite mjere potrebne da se spriječi nastanak osiguranog slučaja, a ako osigurani slučaj nastupi, dužan je poduzeti sve što je razborito i u njegovoj moći da se ograniče njegove štetne posljedice.
Ako osiguranik ne ispuni svoju obvezu sprječavanja osiguranog slučaja ili obvezu spašavanja, a za to nema opravdanja, obveza osiguratelja smanjuje se za onoliko za koliko je nastala šteta veća zbog toga neispunjenja.

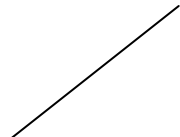
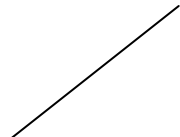
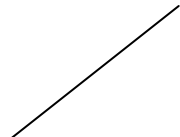
Temeljna obveza osiguratelja

Isplata osigurnine
Kad se dogodi osigurani slučaj, osiguratelj je dužan isplatiti osigurninu određenu ugovorom u ugovorenom roku koji ne može biti dulji od 14 dana (najkasnije 30), računajući otkad je osiguratelj dobio obavijest da se osigurani slučaj dogodio.
Ne ispuni li osiguratelj svoju obvezu u rokovima, duguje osiguraniku zatezne kamate od dana primitka obavijesti o osiguranom slučaju, kao i naknadu štete koja mu je uslijed toga nastala.

Ostale vrste osiguranja

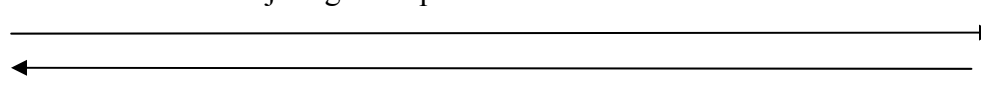
Transportno osiguranje	1.	Osiguranje motornih vozila, brodova i zrakoplova (tzv. kasko osiguranje)	
	2.	Osiguranje stvari za vrijeme prijevoza (tzv. kargo osiguranje)	
Prema načinu nastanka	1.	Obvezatno	<i>Osiguranje putnika u javnom prijevozu od posljedica nezgode, osiguranje vlasnika i korisnika motornih vozila od odgovornosti, itd.</i>
	2.	Dragovoljno	

1.	Puno osiguranje	Osigurana svota = stvarna vrijednost osigurane stvari
2.	Nadosiguranje	Osigurana svota > stvarna vrijednost osigurane stvari

		<p>Ako se pri sklapanju ugovora jedna strana posluži prijevarom, druga strana može zahtijevati poništaj ugovora te ima pravo zadržati i naplatiti premije do dana podnošenja zahtjeva za poništaj ugovora, ali je u obvezi plaćanja osigurnine do stvarne vrijednosti osigurane stvari, ako do toga dana nastupi osigurani slučaj.</p> <p>Ako nijedna strana nije postupila nesavjesno, ugovor ostaje na snazi, iznos osiguranja se snizuje do iznosa stvarne vrijednosti osigurane stvari, a premije se <u>razmjerno smanjuju</u>.</p>			
3.	Podosiguranje	<p>Osigurana svota < stvarna vrijednost osigurane stvari</p> <p>Osigurnina se smanjuje razmjerno stvarna vrijednost/osigurana svota.</p> <p><i>Npr.</i></p> <table border="0"> <tr> <td> <p>Stvarna vrijednost osigurane stvari = 2.000</p> <p>Osigurana svota = 1.000</p> <p>Šteta = 100</p> </td> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;"> </td> <td> <p>2.000/1.000=2</p> <p>100/2=50)</p> <p style="text-align: right;">(osigurnina)</p> </td> </tr> </table>	<p>Stvarna vrijednost osigurane stvari = 2.000</p> <p>Osigurana svota = 1.000</p> <p>Šteta = 100</p>		<p>2.000/1.000=2</p> <p>100/2=50)</p> <p style="text-align: right;">(osigurnina)</p>
<p>Stvarna vrijednost osigurane stvari = 2.000</p> <p>Osigurana svota = 1.000</p> <p>Šteta = 100</p>		<p>2.000/1.000=2</p> <p>100/2=50)</p> <p style="text-align: right;">(osigurnina)</p>			
4.	Višestruko osiguranje	Ista stvar osigurana kod dva ili više osiguratelja, pri čemu zbroj osiguranih svota ne prelazi stvarnu vrijednost osigurane stvari.			
5.	Dvostruko osiguranje	Ista stvar osigurana kod dva ili više osiguratelja, pri čemu zbroj osiguranih svota prelazi stvarnu vrijednost osigurane stvari.			
6.	Djelomično osiguranje	Osiguranje kod kojega se osigurava jedan fizički dio stvari.			

1.	Premijsko	Osiguranici plaćaju premije osigurateljima koji se profesionalno bave djelatnošću osiguranja.
2.	Uzajamno	<p>Organizirano bez posredovanja osiguratelja, u kojem članovi rizične zajednice putem doprinosa (pologa, kotizacija) stvaraju fond iz kojega se plaćaju štete u vezi s ostvarenim osiguranim slučajem.</p> <p>Najtipičnije je P.& I. osiguranje.</p>

Reosiguranje

Pojam		
Osiguranje osiguratelja.		
Osiguratelj	<p>obvezuje se reosiguratelju platiti premiju ili postotak premije koji odgovara preuzetom riziku</p> <p>obvezuje se osiguratelju platiti dio ili cijeli iznos osigurnine koji je ovaj platio ili mora platiti osiguraniku</p>	Reosiguratelj

Retrocesija	
Reosiguranje reosiguratelja.	

Vrste reosiguranja		
1.	Kvotno	(reosiguranje razmjernog dijela rizika) – osiguratelj dijeli s reosigurateljem svaki ugovor o osiguranju prema određenoj kvoti ili postotku.
2.	Ekscedentno	(reosiguranje viška svote osiguranja) – reosiguratelj će isplatiti osiguratelju samo višak iznad određenog iznosa (samopridržaja).
3.	Kombinirano	Kvotno – ekscedentno reosiguranje.

Franšize

Pojam
Ograničenje odgovornosti osiguratelja.

Vrste			
Kvalitativne	Ograničavaju odgovornost osiguratelja za neke vrste šteta.		
Kvantitativne	Ograničavaju odgovornost nekim odbitkom.		
	Vrste	Odbitne	Od svake štete osiguratelj odbija određeni iznos ili postotak. Pr.: Vrijednost robe = 10.000 5% od 10.000 = 500 Odbitna franšiza = 5% 1.000-500 = 500 (osigurnina) Šteta = 1.000
		Integralne	Osiguratelj ne nadoknađuje štetu dok ona ne dostigne određeni iznos ili postotak, a kada dostigne nadoknađuje je u cijelosti. Pr.: Vrijednost robe 10.000 Osiguratelj nije dužan Integralna franšiza = 3% nadoknaditi štetu Šteta = 200

AKREDITIVI

Pitanja:

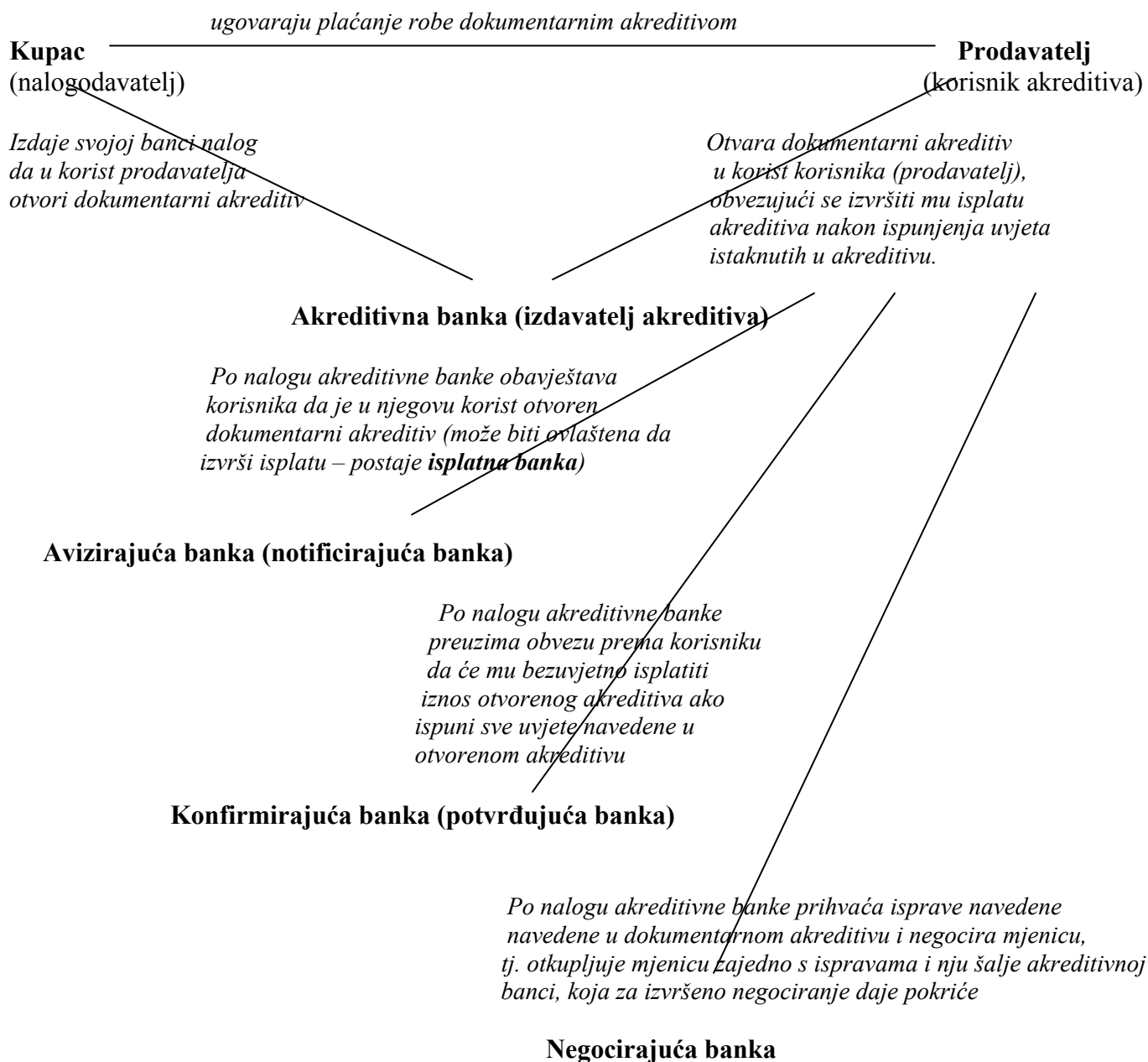
1. *Koja je obveza banke iz ugovora o akreditivu? Kakav je odnos akreditiva prema drugom pravnom poslu povodom kojega je otvoren? Koji su sudionici u poslovanju dokumentarnim akreditivom i koja je njihova uloga?*
2. *Koje su pogodnosti dokumentarnog akreditiva za prodavatelja, a koje za kupca? Koje su vrste akreditiva?*

Obveza banke
Prihvatom zahtjeva nalogodavca za otvaranjem akreditiva banka se obvezuje nalogodavcu da će korisniku akreditiva isplatiti određeni novčani iznos ako do određenog vremena bude udovoljeno uvjetima navedenim u nalogu za otvaranje akreditiva.
Banka koja je otvorila dokumentarni akreditiv dužna je izvršiti plaćanja pod uvjetima predviđenim u akreditivu.

Oblik
Akreditiv mora biti sastavljen u pisanom obliku .

Nezavisnost akreditiva od drugoga pravnog posla
Akreditiv je nezavisan od ugovora o kupoprodaji ili drugoga pravnog posla povodom kojega je otvoren.

Pogodnosti za prodavatelja	Pogodnosti za kupca
Osigurava naplatu robe odmah nakon predaje isprava banci	Može kupiti robu iako u trenutku sklapanja ugovora ne raspolaže potrebnim devizama. Banka najčešće kreditira kupca i po njegovom nalogu otvara dokumentarni akreditiv, uzimajući kao pokriće primljene robne isprave koje nakon isplate pokrića predaje kupcu.
Ako ne dobije od banke izvješće da je dokumentarni akreditiv otvoren sukladno ugovorenim uvjetima neće otpremiti robu.	Osigurava kupca od rizika da mu prodavatelj ne isporuči ugovorenu količinu robe utvrđene kvalitete

Vrste akreditiva		
1.	Loro i	Koji otvara inozemni kupac u korist domaćeg korisnika-izvoznika (prodavatelja).
	nostro	Koji domaći kupac-uvoznik otvara u korist inozemnog korisnika (prodavatelja).
2.	Opozivi i	Koji nalogodavatelj u svakom trenutku može opozvati.
	neopozivi	Ako u akreditivu nije naznačeno je li opoziv ili neopoziv, smatra se neopozivim.
3.	Potvrđeni i	Koji po ovlaštenju ili na zahtjev nalogodavatelja-uvoznika (kupca) ili na zahtjev akreditivne banke potvrđuje druga banka (potvrđujuća banka) sa sjedištem u mjestu korisnika-izvoznika (prodavatelja), i time preuzima obvezu akreditivne banke.
	nepotvrđeni	
4.	Prenosivi i	Akreditiv je prenosiv na trećega samo ako je to izričito predviđeno u samom akreditivu.
	neprenosivi	

V. VRIJEDNOSNI PAPIRI

MJENICA

Sastojci mjenice

NAZIV ONOG KOME SE TREBA PLATITI
REMITENT - PO ČIJOJ SE NAREDBI MORA PLATITI

DATUM DOSPJELOSTI

REPUBLIKA HRVATSKA 21. Opatiji, 15. srpnja 20.02. =10.000,00 kuna
 31. kolovoza 2002. platite za ovu jedinu mjenicu
 po naredbi xxxxx d.o.o. Matulji, Šmogorska 16, ž.r. 2300007-110083505 svote od
 desetstisućakuna

PRIMJACAMO: SERIJA A 04803882

vrijednost primljena i stavite u račun: MENI izjave

trasatu Quintus d.o.o. Lovran, M. Tita 104A
 Plaćanje: FINA OPATIJA RIBA

Trasant: IRI CON d.o.o. Opatija
 Direktor

POTPIS I PEČAT, izjava trasata za isplatu mjenične svote

NAZIV ONOG KOJI TREBA PLATITI

GLAVNI DUŽNIK-izdavatelj

klausula pokrića: trasat treba isplatiti mjenicu na teret transantovog pokrića

Bitni sastojci		
1.	Mjesto i datum izdanja	
2.	Bezuvjetna uputa da se plati određena svota novca	
3.	Naznaka isprave kao mjenice	
4.	Ime remitenta (onoga kome se ili po čijoj naredbi treba platiti)	
5.	Ime trasata (onoga koji treba platiti)	
6.	Potpis trasanta (onoga tko je izdao mjenicu)	
7.	Klausula o dospjeloosti	po viđenju
		Npr. "Po viđenju platite za ovu mjenicu...", "Po predloženju platite za ovu mjenicu...", "Po prezentaciji platite ..." i sl.
		na određeno vrijeme po viđenju
		Npr. "15 dana po viđenju platite za ovu mjenicu...", "Mjesec dana nakon prezentacije platite za ovu mjenicu..." i sl.
		Dospjeloost se računa prema danu akcepta (viđenje je akcept). Ako trasat ne akceptira mjenicu ili ako akcept nije datiran, imatelj mjenice mora podići protest da bi sačuvao rok dospjeloosti. Tada se dospjeloost računa prema danu protesta.
		na određeni dan od dana izdanja
		(mjenica "a dato") Npr. "Od danas za tri mjeseca platite...", "Od dana izdanja za petnaest dana platite ..." i sl.
		na određeni dan
8.	Mjesto plaćanja	

Nebitni sastojci	Naznaka broja primjeraka mjenice, sola klausula, klausula "po naredbi", klausula "bez protesta", valutna klausula, klausula pokrića, klausula o izvješću ...
-------------------------	--

Mjenične radnje

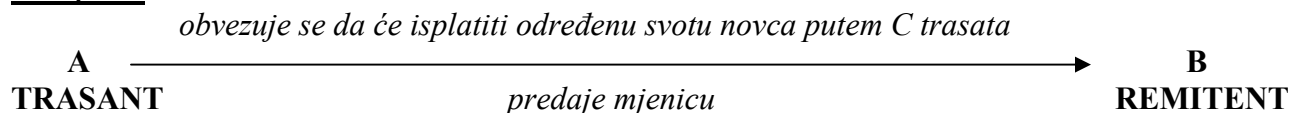
1.	Izdavanje mjenice
2.	Prijenos mjenice
3.	Akceptiranje mjenice
4.	Mjenično jamstvo (aval)
5.	Prezentacija i isplata mjenice
6.	Protestiranje mjenice
7.	Intervencija
8.	Notifikacija
9.	Regres
10.	Mjenična tužba

Izdavanje mjenice

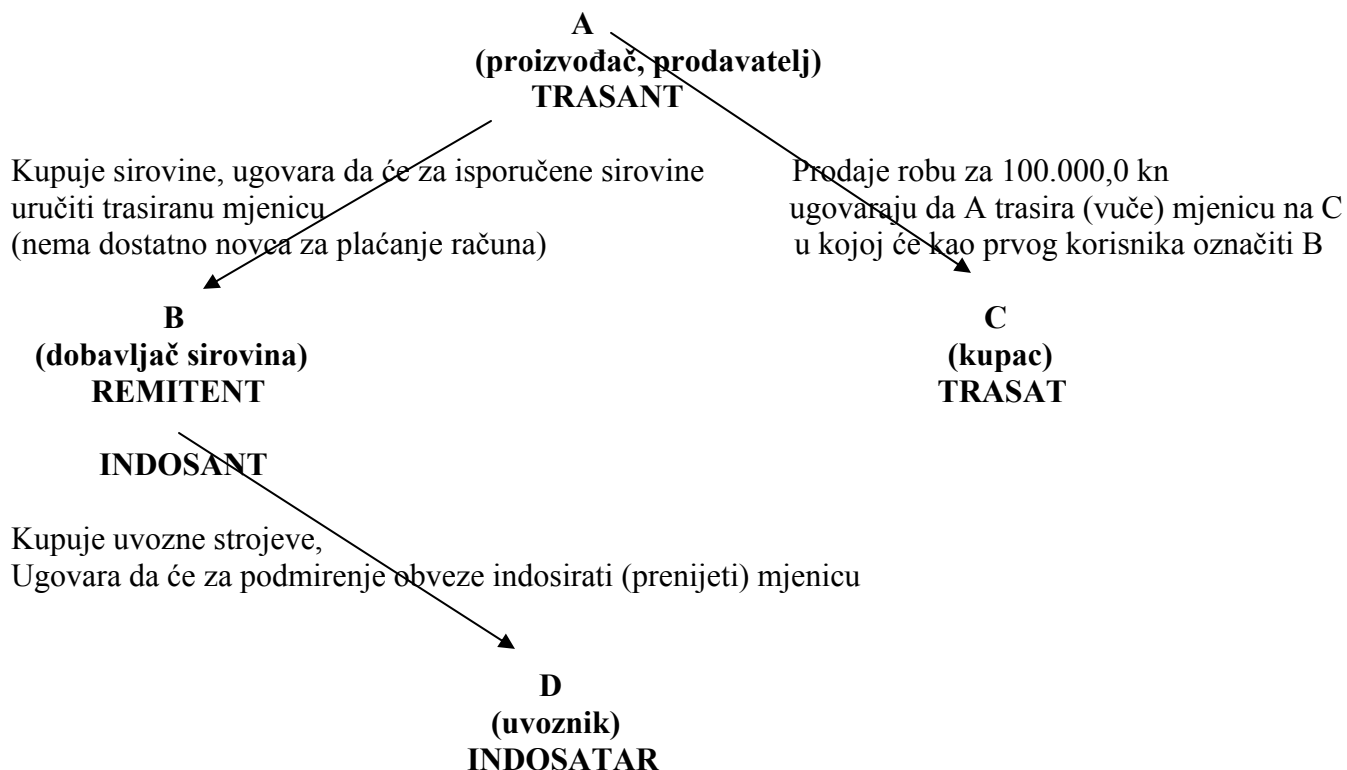
1.	Izdavanje	Trasant se obvezuje da će remitentu isplatiti putem trasata određenu svotu novca.
2.	Umnožavanje	Mjenica se može umnožiti

Osobe	
Trasant	Izdaje trasiranu mjenicu, pozivajući treću osobu (trasata) da mjenicu akceptira i o dospijeću plati. Kod vlastite mjenice nema trasata, jer se trasant sam obvezuje da će imatelju platiti mjeničnu svotu.
Trasat	Osoba koja je u trasiranoj mjenici označena kao glavni dužnik. No ona glavnim dužnikom stvarno postaje u trenutku kad mjenicu prihvati (akceptira).
Remitent	Osoba kojoj se ili po čijoj se naredbi mjenična svota ima isplatiti, te njezino ime odnosno tvrtka mora biti označena na mjenici. Remitent je i prvi indosant.

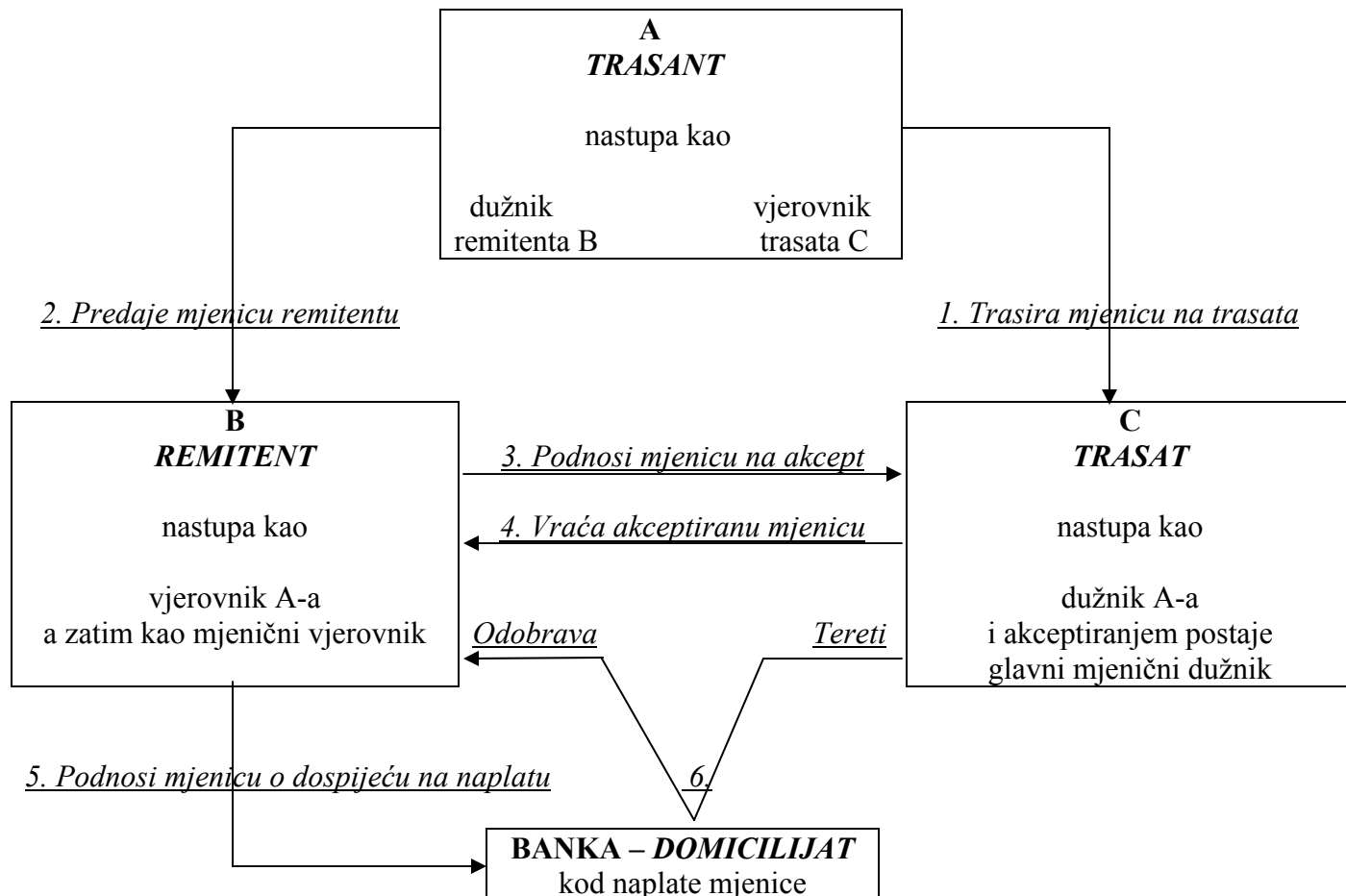
Primjer 1.

Pravni posao koji prethodi izdavanju mjenice i pravni posao koji prethodi indosiranju mjenice

Shematski prikaz izdavanja i naplate trasirane mjenice

Postupak od izdavanja do naplate mjenice

1. Trasant A ispostavlja mjenicu i u njoj poduzetnika C označuje kao trasata
2. Trasant A predaje mjenicu remitentu B
3. Remitent B podnosi mjenicu trasatu C na akcept
4. Trasat C akceptira mjenicu i vraća je remitentu B
5. Remitent B podnosi mjenicu o dospjeću banci na naplatu
6. Banka za mjeničnu svotu tereti trasata B, a odobrava račun remitenta B

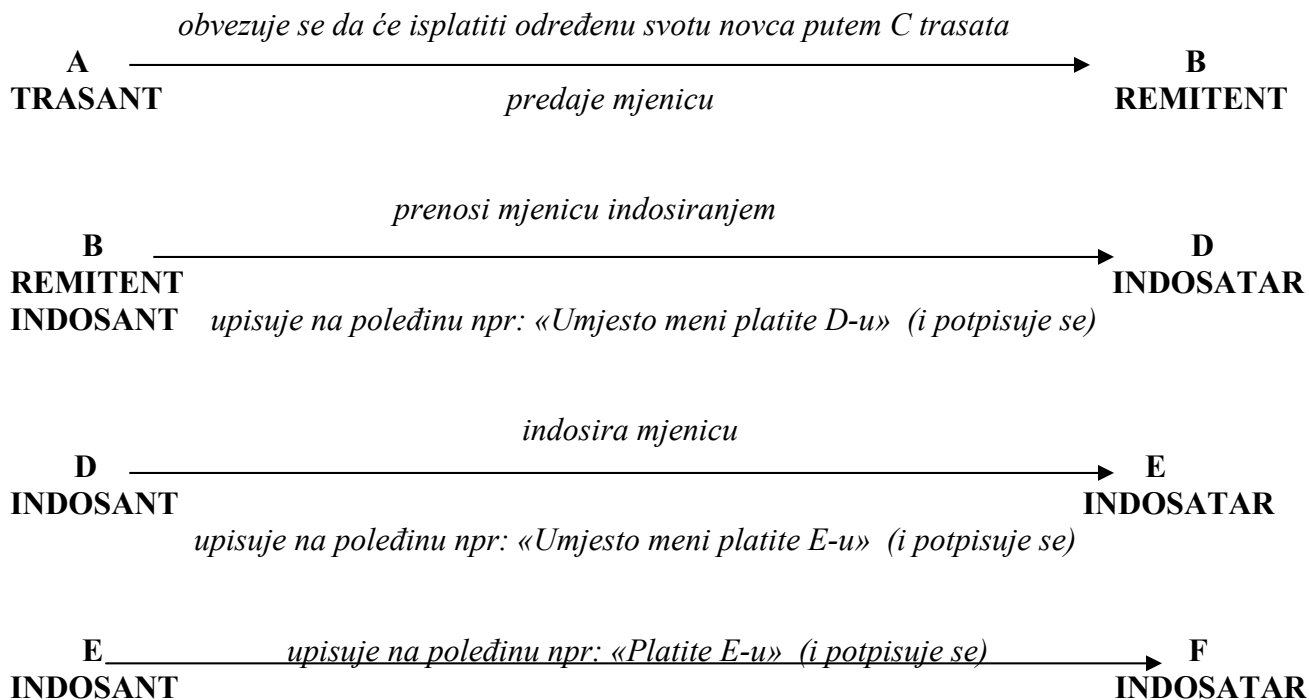
Prijenos mjenice

Indosament – pisana izjava na poledini mjenice o prijenosu potraživanja		
1.	Puni indosament	Sadrži ime indosatara
2.	Blanko indosament	Nema imena indosatara, te se pretvara u vrijednosni papir na donositelja
3.	Tzv. rekta indosament	Sadrži tzv. rekta klauzulu, te se mjenica ne može više prenositi indosamentom, nego cesijom

Osobe		
1.	Indosant	Osoba mjenični vjerovnik (remitent ili imatelj indosatar) koja potpisanom izjavom (ili samo potpisom na poledini mjenice) prenosi mjenicu na novog vjerovnika indosatara i time postaje solidarni mjenični obveznik prema svima koji iza njega dođu u zakoniti posjed mjenice.
2.	Indosatar	Osoba na koju je indosant indosirao (prenio) mjenicu i koja je time postala novi mjenični vjerovnik.

Primjer 2.

Puni indosament

Indosatar F se može iskazati neprekinutim nizom indosamenata, stoga je ovlašten zahtijevati isplatu mjenične svote.

Blanko indosament

F _____ upisuje na poledinu npr: «Platite ...» (i potpisuje se) → G
INDOSANT **INDOSATAR**
(moguć je indosament na donositelja /„platite donositelju“/, no on vrijedi kao blanko indosament)

Tzv. rekta indosament

G upisuje na poledinu npr: «Platite H-u, ali ne po njegovoj naredbi» (i potpisuje se) → G
INDOSANT **INDOSATAR**

Akceptiranje mjenice

Pojam	
Pisana izjava na prednjoj strani mjenice (izraz „prihvaćam“, „akceptiram“ i sl.) kojom neka osoba prihvaća da će isplatiti mjeničnu svotu o njezinoj dospelosti.	

Akceptant	Osoba označena u mjenici kao trasat, koja u trenutku kada na mjenici potpiše izjavu da je prihvaća (akceptira) ili kad se na licu mjenice samo potpiše – postaje glavnim mjeničnim vjerovnikom.
------------------	---

Primjer 3.

A _____ predaje već akceptiranu mjenicu → B
TRASANT **REMITENT**

Primjer 4.

_____ izdaje (neakceptiranu) mjenicu 1.12.2004.
obvezuje se putem C (trasanta kao akceptanta) isplatiti mjeničnu svotu
dospelost 8.1. 2005.
A _____ → B
TRASANT **REMITENT**

_____ podnosi mjenicu na akcept, npr. 15.12.2004.
(najkasnije 7.1.2005.)
B _____ → C
REMITENT **TRASAT**

C
TRASAT
AKCEPTANT

- može tražiti tzv. deliberacijski rok (rok za razmišljanje), tj. da mu se mjenica podnese dan nakon prezentacije (16.12.2004.)
- provjerava ima li trasant A kod njega pokriće

- na prednjoj strani stavlja izraz „prihvaćam“ ili „akceptiram“ (potpisuje se)
- time dosadašnji trasat B postaje akceptant i glavni mjenični dužnik

Napomene	
Imatelju mjenice je u interesu da mjenicu podnese na akcept, jer mu akceptirana mjenica daje veću sigurnost naplate. Ako to ne učini, neće moći prisiliti trasata da o dospelosti isplati neakceptiranu mjenicu, nego će se morati obratiti ostalim mjeničnim dužnicima (trasantu, indosantu).	
Ako je podnošenje na akcept obvezno, pa imatelj mjenice to propusti mjenica postaje prejudicirana (gubi mjenična prava prema trasatu i indosantima).	

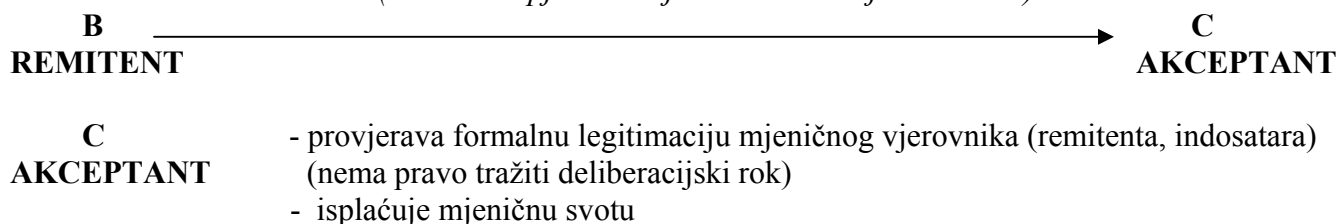
Mjenično jamstvo (aval)

Avalist (jamac)	Osoba koja svojim potpisom na mjenici ili na alonžu jamči da će platiti cijelu odnosno dio mjenične svote, ako to ne učini onaj za koga je aval na mjenici dao.		
Jedino akceptant ne može biti avalist (jer je on glavni mjenični dužnik)			
Način davanja	Na mjenici ili na alonžu, riječima „per aval“, „kao jamac“, „kao poruk“ s potpisom avalista.		
Zakonske pretpostavke	1.	Sam potpis na prednjoj strani mjenice smatra se potpisom avalista (ako nije potpis trasanta ili trasata)	
	2.	Ako iz avala nije vidljivo za koga se daje (akceptanta, trasanta, indosanta), smatra se da je dan za trasanta	
Žirant	Prikriveni mjenični jamac koji mjenicu potpisuje u svojstvu indosanta, te time pojačava sigurnost naplate mjenice. Svrha – da se u sumnju ne dovede bonitet dužnika (trasata akceptanta).		

Prezentacija i isplata mjenice

Primjer 5.

*podnosi mjenicu naisplatu, npr. 8.1.2005.
(na dan dospelosti ili jedan od dva slijedeća dana)*

Protestiranje mjenice

Razlozi podnošenja na protest		Neakceptiranje i neisplata mjenice
Osobe	Protestant	Osoba koja kod javnog bilježnika podiže protest zbog neakceptiranja odnosno neisplate mjenice
	Protestat	Osoba protiv koje je podignut protest (kod trasirane mjenice, to je trasat akceptant).
Rokovi		Protest zbog neakceptiranja mora se podići u rokovima određenim za akceptiranje, a zbog neisplate jednom od dvaju radnih dana koji dolaze odmah za danom plaćanja mjenice (ako je mjenica plativa po viđenju u roku od godinu dana od njezinog izdavanja).

Primjer 6.

*podnosi mjenicu na akcept, npr. 15.12.2004.
(najkasnije 7.1.2005.)*

B → **C**
REMITENT **TRASAT**

C - odbija akceptirati mjenicu
TRASAT

podize protest zbog neakceptiranja odnosno neisplate mjenice
C → **JAVNI BILJEŽNIK**
REMITENT
PROTESTANT

JAVNI BILJEŽNIK - podnosi mjenicu protestatu i poziva ga da isplati mjeničnu svotu

Intervencija

Pojam	Mjenična radnja kojom intervenijent akceptira ili isplaćuje mjeničnu svotu umjesto nekoga potpisnika.		
Intervencija	1.	Pozivna	Na poziv trasanta, avalista ili indosanta (npr. naznakom u mjenici „u slučaju potrebe obratite se Anti Antiću“)
	2.	Spontana	Intervencija po vlastitoj inicijativi osobe koja nije upisana u mjenicu kao intervenijent.

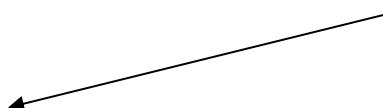
Notifikacija

Pojam	Izvršavanje mjeničnih dužnika o podizanju protesta zbog neakceptiranja odnosno neisplate mjenice (u roku 4 dana od nakon pokušaja da se mjenica akceptira ili isplati).
Svrha	Daje se mogućnost mjeničnim dužnicima da dragovoljno iskupe protestiranu mjenicu, te tako izbjegnu troškove prisilne regresne naplate.
Propust notifikacije	Onaj tko je propustio izvršiti notifikaciju u roku, snosi kamate i troškove regresnog postupka.

Primjer 7.

*izvješćuje o podizanju protesta zbog neakceptiranja
(u roku 4 dana od nakon pokušaja da se mjenica akceptira)*

B → **A**
REMITENT **TRASANTA**
(ili neki indosatar, ako je mjenica indosirana) (i posljednjeg indosanta ako ga ima)

U tom slučaju obaviješteni indosant obavješćuje svojega prednika (u roku dva dana od prijama notifikacije), i tako redom dok notifikacija dođe do trasanta.

Regres mjenice

Pojam	Zahtjev imatelja mjenice (regredijenta) upućen jednom ili više regresnih dužnika (regresatima), da isplate mjeničnu svotu ako je trasat odbio akceptirati mjenicu, odnosno ako je akceptant nju odbio isplatiti o dospelosti.
Slijed	Kad neki od regresata isplati mjeničnu svotu, stječe pravo regresa prema svojim prednicima i prema glavnom dužniku (sve dok mjenicu ne iskupi akceptant ili trasant)..

Mjenična tužba

Pojam	Mogućnost ostvarenja potraživanja mjeničnom tužbom (ako to nije ostvareno redovitom isplatom ili regresnom isplatom)
Sud	Temeljem tužbe izdaje mjenični platni nalog
Prigovor	U roku 3 dana, inače postaje pravomoćan i ovršan.

Glavne razlike između mjenice i čeka	
Mjenica	Ček
Po pravilu se izdaje kada izdavatelj nema novca za namirenje svojih obveza	Ne smije se izdati ako izdavatelj nema pokrića, izdavanje čeka bez pokrića je kazneno djelo
Mjenica je kreditni instrument	Ček je gotovinski instrument plaćanja bez odgode
Mjenica se podnosi na akceptiranje	Ček se ne podnosi na akceptiranje
Mjenična je obveza neopoziva	Ček se može opozvati
Trasat može biti svaka poslovno sposobna osoba	Trasat može biti samo banka

Glavne sličnosti
I mjenica i ček su formalno strogi vrijednosni papir
U slogu moraju sadržavati riječ mjenica odnosno ček
U zakonu su utvrđeni obvezni sastojci mjenice i čeka
I mjenica i ček moraju glasiti na određenu svotu novca
Pravo utjelovljeno u mjenici i čeku ne može se ostvariti bez prezentacije papira
Za neisplatu mjenice i za neisplatu čeka podiže se protest
Većina propisa o mjenici vrijedi za ček

ZADUŽNICA

Pitanja:

1. Što je zadužnice? Što je obična, a što bjanko zadužnica i po čemu se razlikuju? Na koji se način provodi naplata zadužnice?

Pojam
Vrijednosni papir s učincima ovršne isprave (ima učinak pravomoćnog rješenja o ovrsi)

Obična zadužnica

Pojam
Isprava na kojoj je javno ovjeren potpis dužnika i kojom on daje suglasnost da se radi naplate tražbine određenog vjerovnika zaplijene njegovi određeni računi ili svi računi koje ime kod pravnih osoba koje obavljaju poslove platnog prometa, te da se novac s tih računa izravno isplaćuje vjerovniku.

<p style="text-align: center;">(OBIČNA) ZADUŽNICA</p> <p style="text-align: center;"><i>Ja, Ante Antić iz Splita, Vukovarska 5., JMBG 21029773500431, kao dužnik,</i></p> <p style="text-align: center;">SUGLASAN SAM</p> <p><i>da se radi naplate tražbine u svoti od 41.793,25 kn (slovima: ...) sa zateznim kamatama na cit. svotu, koja počinje teći od 20. lipnja 2005., kao i troškovima naplate zadužnice koje će pri podnošenju ove zadužnice na naplatu odrediti vjerovnik,</i></p> <p style="text-align: center;"><i>zaplijene</i></p> <p><i>svi moji računi kod svih banaka koje obavljaju poslove platnog prometa, te da se zaplijene novčana sredstva s tih računa izravno isplate</i></p> <p style="text-align: center;"><i>vjerovniku</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Ivanu Iviću iz Splita, Dubrovačka 5., JMBG: 1312957453212,</i></p> <p><i>i to prijenosom na žiro-račun br. 427-8790842952, koja se vodi kod ABC banke d.d. Split.</i></p> <p><i>U svrhu utvrđivanja postojanja i svote tražbine iz ove zadužnice, mjerodavne su samo izjave u ovoj zadužnici, te u potvrdama banaka koje obavljaju poslove platnog prometa o isplatama izvršenim temeljem ove zadužnice.</i></p> <p style="text-align: right;"><i>Dužnik:</i></p> <p style="text-align: right;">.....</p> <p style="text-align: right;"><i>Ante Antić</i></p> <p><i>U Splitu, 22. lipnja 2005.</i></p>

Bjanko zadužnica

Pojam
Isprava na kojoj je javno ovjeren potpis dužnika trgovca i kojom on daje suglasnost da se radi naplate tražbine čiji će iznos biti naknadno upisan u ispravi zaplijene određeni ili svi njegovi računi kod pravnih osoba koje obavljaju poslove platnog prometa, te da se novčana sredstva s tih računa (u skladu s njegovom izjavom sadržanoj u toj ispravi) izravno s računa isplate vjerovniku koji je određen u ispravi ili koji će naknadno biti u nju upisan.

Razlike od obične zadužnice	
1.	U bjanko zadužnici ne moraju biti naznačeni osoba vjerovnika, kao ni svota dužne tražbine
2.	Bjanko zadužnicu može izdati samo trgovac
3.	Bjanko zadužnica može se izdati samo s naznakom najviše svote, odnosno jednog od propisanih apoena
4.	Bjanko zadužnicu ne sastavlja sam dužnik (što čini kod obične zadužnice), nego se može izdati samo na propisanom obrascu

Pojačanje položaja vjerovnika
Na posebnoj stranici bjanko zadužnice, obvezu prema vjerovniku mogu preuzeti i druge osobe u svojstvu jamca platca. Potpis jamca platca također mora biti javno ovjeren.

Naplata zadužnice

Redovita naplata po zadužnici	Ako dužnik dobrovoljno ne ispuní svoju obvezu po dospíjeću, vjerovnik koji posjeduje zadužnicu, ovlašten je istu dostaviti na naplatu pravnoj osobi koja obavlja poslove pravnog prometa (uputiti zahtjev za naplatu zadužnice).
Naplata zadužnice u postupku pred sudom	Ako se vjerovnik ne uspije redovito naplatiti po zadužnici, on može inicirati provedbu ovrhe na drugim raspoloživim predmetima dužnika (ovršni prijedlog nadležnom trgovačkom sudu).

XXX d.o.o.
Velebitska 5
21000 Split

FINA
Mažuranićevo šetalište 54
21000 Split

Predmet: ZAHTJEV ZA NAPLATU BJANKO ZADUŽNICE

Trgovačko društvo *YYY d.o.o., Split, Vukovarska 5* (dalje: dužnik) duguje podnositelju zahtjeva – trgovačkom društvu *XXX d.o.o. (dalje: vjerovnik)* svotu od 100.000,00 kuna.

Kao sredstvo osiguranja tražbine, dužnik je vjerovniku izdao bjanko zadužnicu br. ..., od 15. 12. 2004. (dalje: zadužnica) koja se u prilogu dostavlja.

Kako dužnik po dospíjeću nije namirio svoju obvezu, to vjerovnik predlaže gornjem naslovu – FINA kod koje se vode računi dužnika, da račune navedene u zadužnici zaplijeni, te da novčana sredstva s tih računa (u skladu s izjavom dužnika sadržanom u zadužnici) izravno s računa isplati vjerovniku, i to na račun br, koji se vodi kod banke ABC d.d., Zagreb, Vukovarska 10.

XYX d.o.o.
Ante Antić, direktor

-prilog: zadužnica
-naznaka: preporučeno s povratnicom/
ili dostava obavljena putem javnog bilježnika

TRGOVAČKI SUD SPLIT
Sukošćanska 6, 21000 Split

Ovrhovoditelj: *XXX d.o.o., Split, Vukovarska 5*
Ovršenik: *YYY d.o.o., Split, Dubrovačka b.b.*

OVRŠNI PRIJEDLOG **radi ovrhe na nekretninama i pokretninama**

Ovršenik duguje ovrhovoditelju svotu od 100.000,00 kuna zajedno sa zateznim kamatama od 21. prosinca 2004., kao dana dospíjeća pa do isplate. Kao sredstvo osiguranja ovršenik je ovrhovoditelju izdao bjanko zadužnicu, za slučaj da o dospíjelosti ne ispuní svoju obvezu.

Dokaz: bjanko zadužnica br. OV-4102/01 od 15. prosinca 2004.

Ovršenik je vlasnik poslovnog prostora u stambenoj zgradi sagrađenoj na z.k.č. br. 6165/1. i upisanoj u z.k.ul.br. 4149 Grad Split.

*Dokaz: izvadak iz zemljišne knjige Zemljišnoknjižnog odjela
Općinskog suda u Splitu, br. 2017/02 od 15.04.2002.*

Kako ovršenik do danas nije dragovoljno podmirio svoje dugovanje, a redovita naplata po zadužnici je ostala bezuspješna, to ovrhovoditelj predlaže da sud temeljem odredaba... donese slijedeće

rješenje o ovrsi

.....

Bjanko zadužnica

do¹ _____ (slovima: _____ kuna)

Dužnik trgovac:²

- tvrtka, odnosno ime i prezime _____
- sjedište, odnosno mjesto i adresa _____
- matični broj poslovnog subjekta (MB), odnosno JMBG _____

SUGLASAN SAM

da se radi isplate tražbine u iznosu od³ _____ (slovima: _____)

sa zateznom kamatom na taj iznos, koja teče od _____
do isplate.⁴

zapljenac⁵

te da se novčana sredstva s tih računa isplate
vjerovalno:⁶

- tvrtka, odnosno ime i prezime _____
 - sjedište, odnosno mjesto i adresa _____
 - matični broj poslovnog subjekta (MB), odnosno JMBG _____
- na način koji odredi vjerovnik u skladu sa zakonskim propisima.

Za utvrđivanje postojanja i visine tražbine iz ove zadužnice rjezo-
davac su samo izjave u ovoj zadužnici te a potvrđama pravnih oso-
ba koje obavljaju poslove platnoga prometa o isplata izvedenim
na temelju ove zadužnice.

Mjesto i datum izdavanja⁷

Potpis dužnika

Napomena:

1. Može se upisati: do 5.000,00 kn, do 10.000,00 kn, do 50.000,00 kn,
do 100.000,00 kn, do 500.000,00 kn ili do 1.000.000,00 kn.
4. Zatezne kamate mogu teći najzadnje od dana izdavanja ove zadužni-
ce.
5. Može se navesti: svi moji računi kod svih pravnih osoba koje obav-
ljaju poslove platnoga prometa, svi moji računi kod *svakod-
nevno osoba koje obavljaju poslove platnoga prometa*, ili upisati
pogodnost određene račune kod određenih jedinica pravnih osoba
koje obavljaju poslove platnoga prometa.

Podatke pod 1, 2, 5 i 7 popunjava dužnik; podatke pod 3 i 4 popunjava
vjerovnik, a podatke pod 6 može popuniti dužnik prigodom izdavanja
ove zadužnice, a može naknadno i vjerovnik.

Obrazac bjanko zadužnice – stranica 2.

Jamac platne:

- tvrtka, odnosno ime i prezime _____
- sjedište, odnosno mjesto i adresa _____
- matični broj poslovnog subjekta (MB), odnosno JMBG _____

SUGLASAN SAM

da se radi naplate knjižnice vjerovnika iz ove bjanko zadužnice
zaplijene¹

te da se savršena sredstva s tih računa isplate vjerovniku na način koji odredi
vjerovnik u skladu sa zakonskim propisima.

Za utvrđivanje postojanja i visine knjižnice iz ove zadužnice mjerodavne su
sve izjave u ovoj zadužnici te u potvrđama pravnih osoba koje obavljaju po-
slowe platnoga prometa o isplataima izvršenim na temelju ove zadužnice.

Mjesto i datum izdavanja²

Potpis dužnika

Napomene:

1. Može se navesti svi moji računi kod svih pravnih osoba koje obavljaju poslove
platnoga prometa, svi moji računi kod *svake* pravne osobe koja obavlja
poslove platnoga prometa; ili upisati pojedinačno određene račune kod
određenih jedinica pravnih osoba koje obavljaju poslove platnoga prometa.

Sve podatke na ovoj s stranici popunjava jamac platne.

VI. IZVANUGOVORNE OBVEZE

1. PROUZROČENJE ŠTETE

Pitanja:

1. Što se smatra štetom? Koje je opće pravilo o odgovornosti po osnovi krivnje? Kada postoji krivnja? Koje osobe ne odgovaraju za štetu?
2. Kada štetnici odgovaraju solidarno? Što je karakteristično za odgovornost za štetu od opasne stvari ili opasne djelatnosti? Što je karakteristično za odgovornost za štetu za neispravan proizvod?
3. Kako se popravljaju imovinska, a kako neimovinska šteta? Koje pravo ima oštećenik u slučaju zastare odštetnog zahtjeva?

Šteta		
1.	Obična šteta	Umanjenje nečije imovine
2.	Izmakla korist	Sprječavanje povećanja nečije imovine
3.	Neimovinska šteta	Povreda prava osobnosti

Odgovornost po osnovi krivnje		
Opće pravilo	Tko drugome prouzroči štetu, dužan je naknaditi je ako ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivnje.	
Postojanje krivnje	Krivnja postoji kad je štetnik prouzročio štetu namjerno ili nepažnjom.	
Osobe koje ne odgovaraju za štetu	1.	Osoba koja zbog duševne bolesti ili zaostalog umnog razvoja ili kojih drugih razloga nije sposobna za rasuđivanje.
	2.	Tko drugom prouzroči štetu u stanju prolazne nesposobnosti za rasuđivanje , odgovoran je za nju, osim ako dokaže da nije svojom krivnjom dospio u to stanje. Ako je u to stanje dospio tuđom krivnjom, za štetu će odgovarati onaj koji ga je u to stanje doveo.
	3.	Maloljetnik do navršene 7 godine života. Od 7-14 ne odgovara za štetu osim ako se dokaže da je pri prouzročenju štete bio sposoban za rasuđivanje
	4.	Prekoračenje nužne obrane, stanje nužde – oštećenik može zahtijevati naknadu od osobe koja je kriva za nastanak opasnosti od štete ili osoba od kojih je šteta otklonjena, tko pretrpi štetu otklanjanjući od drugog opasnost štete.
	5.	Dopuštena samopomoć (kada neposredno prijeti opasnost, ako je zaštita nužna i ako način otklanjanja povrede odgovara prilikama u kojima je nastala opasnost).
	6.	Pristanak oštećenika (dopuštanje drugome poduzimanje neke radnje na svoju štetu).

Solidarna odgovornost	
Za štetu koju je više osoba prouzročilo zajedno svi sudionici odgovaraju solidarno.	
Poticatelj i pomagatelj te onaj koji je pomagao da se odgovorne osobe ne otkriju odgovaraju solidarno s njima.	

Odgovornost za štetu od opasne stvari ili opasne djelatnosti	
Predmnjeva uzročnosti	Šteta nastala u vezi s opasnom stvari, odnosno opasnom djelatnošću smatra se da potječe od te stvari, odnosno djelatnosti, osim ako se dokaže da one nisu bile uzrok štete.
Oslobođenje od odgovornosti	Ako dokaže da šteta potječe od nekog nepredvidivog uzroka koji se nalazio izvan stvari, a koji se nije mogao spriječiti, izbjeći ili otkloniti.

Odgovornost za neispravan proizvod

Proizvođač koji stavi u promet neki proizvod, odgovara za štetu prouzročenu neispravnošću toga proizvoda bez obzira na krivnju.	
Oštećenik ima pravo na naknadu štete prouzročene uništenjem ili oštećenjem stvari samo za dio štete koji prelazi kunsku protuvrijednost iznosa od 500 eura.	
Rokovi ostvarivanja prava	Subjektivni 3 god. (od saznanja); objektivni 10 god. od stavljanja u promet.

Posebni slučajevi odgovornosti	
Odgovornost organizatora priredbi (za smrt ili tjelesnu ozljedu zbog izvanrednih prilika koje mogu nastati)	
Odgovornost zbog uskrate nužne pomoći	
Odgovornost zbog nesklapanja ugovora (za osobe koje su po zakonu dužne sklopiti ugovor)	
Odgovornost u vezi obavljanja poslova od javnog interesa	

Popravljanje štete

Popravljanje imovinske štete	
Odgovorna osoba dužna je uspostaviti stanje koje je bilo prije nego što je šteta nastala (+ za ostatak štete dati naknadu u novcu), ako to nije moguće isplatiti oštećeniku odgovarajući iznos novca na ime štete	
U slučaju smrti, tjelesne ozljede ili oštećenja zdravlja naknada se određuje, u pravilu, u obliku novčane rente, doživotno ili za određeno vrijeme.	
Obujam imovinske štete	Naknada obična štete + naknada izmakle koristi

Popravljanje neimovinske štete	
U slučaju povrede prava osobnosti sud će dosuditi pravičnu novčanu naknadu (nezavisno od naknade imovinske štete, a i kad nje nema). Sud će na zahtjev oštećenika dosuditi pravičnu novčanu naknadu i za buduću neimovinsku štetu , ako je izvjesno da će ona trajati i u budućnosti.	

Pravo oštećenika nakon zastare odštetnog zahtjeva	
Može zahtijevati od odgovorne osobe, po pravilima stjecanja bez osnove, da mu ustupi ono što je dobio radnjom kojom je prouzročena šteta.	

2. STJECANJE BEZ OSNOVE

Pitanja:
<i>1. Što je stjecanje bez osnove? Koje su pravne posljedice stjecanja bez osnove?</i>

Pojam	Kad dio imovine neke osobe na bilo koji način prijeđe u imovinu druge osobe, a taj prijelaz nema osnove u nekom pravnom poslu, odluci suda, odnosno druge nadležne vlasti ili zakonu
Pravne posljedice	Stjecatelj je dužan vratiti ga odnosno (ako to nije moguće) naknaditi vrijednost postignute koristi, vratiti plodove i platiti zatezne kamate.

3. POSLOVODSTVO BEZ NALOGA

Pitanja:

1. Kada se može pristupiti obavljanju tuđeg posla bez naloga? Koje su glavne obveze i prava poslovođe bez naloga?

Pojam	Obavljanju tuđeg posla bez naloga ili ovlaštenja može se pristupiti samo ako posao ne trpi odgađanje te predstoji šteta ili propuštanje očite koristi.
Obveze poslovođe bez naloga	Što je moguće prije obavijestiti gospodara posla i nastaviti započeti posao, ako mu je to razumno moguće, dok ovaj ne bude mogao preuzeti brigu o njemu.
	Dužan postupiti s pažnjom dobrog gospodarstvenika, odnosno dobrog domaćina. Nakon završenog posla dužan je položiti račun i ustupiti gospodaru posla sve što je pribavio obavljajući njegov posao.
Prava poslovođe bez naloga	Ima pravo zahtijevati od gospodara posla da ga oslobodi obveza što ih je zbog toga posla uzeo na sebe, da preuzme obveze iz poslova što ih je sklopio u njegovo ime, da mu naknadi sve nužne i korisne izdatke te da mu naknadi pretrpljenu štetu, čak i ako očekivani rezultat nije postignut.
	Pripada i primjerena naknada za trud ako je otklonio štetu od gospodara posla ili ako mu je pribavio korist koja odgovara u svemu njegovim namjerama i potrebama.

4. NEPRAVO POSLOVODSTVO

Pitanja:

1. Kada postoji nepravo posloводство i koje su njegove pravne posljedice? Može li gospodar posla naknadno odobriti nepravo posloводство i koja se pravila u tom slučaju primjenjuju?

Pojam	Kada netko obavlja tuđi posao u namjeri da se za sebe zadrži postignute koristi, iako zna da je posao tuđi.
Pravne posljedice	Dužan je na zahtjev gospodara posla položiti račun kao poslovođa bez naloga i predati mu sve postignute koristi. Gospodar posla može zahtijevati i vraćanje stvari u prijašnje stanje te naknadu štete.
Odobrenje	Ako gospodar posla naknadno odobri ono što je izvršeno, poslovođa bez naloga smatra se nalogoprincem od početka obavljanja posla.

5. JAVNO OBEĆANJE NAGRADE

Pitanja:

1. Tko ima pravo na javno obećanu nagradu (posebno ako je više osoba izvršilo radnju istodobno)? Kada prestaje obveza obećavatelja nagrade?

Pravo na nagradu ima onaj **tko prvi izvrši radnju za koju je nagrada obećana**. Ako je više osoba izvršilo radnju istodobno, svakoj pripada jednak dio nagrade, ako pravičnost ne zahtijeva drukčiju podjelu.

Obveza obećavatelja nagrade prestaje ako mu nitko ne priopći, u roku određenom u oglasu, da je izvršio radnju ili postigao uspjeh ili uopće ispunio uvjete postavljene u javnom oglasu, a ako rok nije određen, istekom jedne godine od oglasa.

VII. INTELEKTUALNO VLASNIŠTVO

Pitanja:

1. Što obuhvaća intelektualno vlasništvo? Što je i kako se stječe: patent (konsenzualni patent), žig, industrijski dizajn, autorsko pravo?

Intelektualno vlasništvo			
1.	Industrijsko vlasništvo	1)	Patenti
		2)	Žigovi
		3)	Industrijsko obličje
		4)	Oznake zemljopisnog podrijetla proizvoda i usluga
		5)	Planovi rasporeda integriranih sklopova
2.	Autorsko pravo i srodna prava	Književna djela, glazbena djela, dramska i dramsko-glazbena djela, koreografska i pantomimska djela, djela likovnih umjetnosti, djela primijenjenih umjetnosti, fotografska djela, kinematografska djela, i sl.	
		Izvedbe umjetnika izvođača, fonogrami, emitiranje radija i televizije	

Industrijsko vlasništvo

Patenti	
Izvori	Zakon o patentima, Pravilnik o patentima
Pojam	Patent osigurava vlasniku isključivo pravo na izradu, korištenje, stavljanje u promet ili prodaju izuma zaštićenog patentom. Patent predstavlja vlasništvo čiju uporabu vlasnik može dopustiti drugim osobama na određeno vrijeme davanjem licencije, ili ga u potpunosti prenijeti na druge osobe.
Postupak za priznanje	Započinje podnošenjem prijave, a provodi ga Državni zavod za intelektualno vlasništvo (DZIV).
Konsenzualni patent	Bez provođenja posebnog postupka, dodjeljuje se na zahtjev podnositelja, ako nakon objave tog zahtjeva u službenom glasilu RH nema prigovora javnosti.
Trajanje patenta	20 god., konsenzualni patent 10 god. Njegov nositelj mora za svaku godinu njegova važenja uplaćivati odgovarajući iznos na ime godišnjeg održavanja patenta u važnosti.

Žigovi	
Izvori	Zakon o žigu, Pravilnik o žigu
Pojam	Žig je isključivo pravo priznato za znak koji služi za razlikovanje proizvoda i/ili usluga jedne osobe od ostalih osoba u gospodarskom prometu. Ime, logotip, amblem, etiketu ili druga razlikovna obilježja vašeg proizvoda i/ili usluge moguće je zaštititi žigom . Žig osigurava vlasniku isključivo pravo na stavljanje u promet proizvoda i/ili usluga obilježenih njime.
Osnovni uvjet za registraciju	Osnovni uvjeti koje neki znak mora zadovoljiti da bi mogao postati žig jesu da je razlikovan te da nije sličan nekom ranijem žigu.

Industrijski dizajn	
Izvori	Zakon o industrijskom dizajnu, Pravilnik o industrijskom dizajnu
Dizajn je vanjski izgled (pojavnost) nekog proizvoda u cjelini ili dijela proizvoda, koji proizlazi iz njegovih obilježja.	
Zaštita industrijskoga dizajna traje 5 godina, računajući od datuma podnošenja prijave industrijskoga dizajna. Trajanje zaštite može se pravovremenim (u pravilu prije isteka važenja prethodnih 5 godina) podnošenjem zahtjeva produžavati za razdoblja od pet godina, do najduže 25 godina ukupnoga neprekidnoga trajanja zaštite.	

Oznake zemljopisnog podrijetla proizvoda i usluga	
Izvori	Zakon o oznakama zemljopisnog podrijetla, Zakon o hrani, Zakon o vinu,
Pojam	Specifičniji oblik zaštite, te obavezno podrazumijeva bitni ili isključivi utjecaj posebnih prirodnih i ljudskih čimbenika određene zemljopisne sredine i iz toga proizašlu osobitu kvalitetu i svojstva proizvoda ili usluga.

Autorsko pravo

Pojam	Pravo autora na njihovim djelima iz književnoga, znanstvenog i umjetničkog područja. Autorsko djelo je originalna intelektualna tvorevina iz književnoga, znanstvenog i umjetničkog područja koja ima individualni karakter, bez obzira na način i oblik izražavanja, vrstu, vrijednost ili namjenu
Stjecanje	Autoru pripada autorsko pravo na njegovom djelu činom ostvarenja djela bez ispunjavanja bilo kakvih formalnosti kao što su primjerice registracija ili depozit djela.
Korištenje	Autorsko djelo može se koristiti samo uz odobrenje autora (u pisanom obliku). Pojedinačno korištenje autorskog djela potrebno je odrediti pisanim odgovarajućim ugovorom između nositelja prava i korisnika predmeta zaštite.

VIII. TRGOVAČKA ARBITRAŽA I MIRENJE

1. ARBITRAŽA

Pitanja:

1. *Koji su propisi pravni izvori za arbitražu? Koji su razlozi za arbitražu umjesto sudovanja?*
2. *Koje su vrste arbitraže i po čemu se razlikuju? Koja je arbitraža najčešća u našoj praksi?*
3. *U kojem se obliku sklapa ugovor o arbitraži? Kakav može biti sastav arbitražnog suda?*
4. *Tko može biti arbitar? Tko i kada može tražiti izuzeće arbitra?*
5. *Opišite tijek arbitražnog postupka. Na koji se način može okončati?*
6. *Koje je pravno sredstvo protiv arbitražnog pravrijeka? Na koji se način provodi ovrha i priznanje stranog pravorijeka?*

1.1. Pojam i vrste arbitraže

Arbitraža	postupak u kojemu spor između stranaka pravomoćno i konačno rješava arbitražni sud.
Arbitražni sud	nedržavni sud koji čini jedan ili više arbitara koji su imenovani temeljem sporazuma stranaka.

Pravni izvori	Zakon o arbitraži (NN 88/01)
	Pravila o arbitraži pri Stalnim izbranom sudištu HGK (Zagrebačka pravila, NN 150/02).

Vrste arbitraže	
Institucionalna	Arbitražni postupak provodi se u skladu s pravilima neke arbitražne ustanove i uz njezinu pomoć (češća u praksi). Kod nas je najvažnija institucionalna arbitraža pri Stalnom izbranom sudištu pri HGK
Ad hoc	Stranke same trebaju utvrditi pravila arbitražnog postupka, odrediti tko će imenovati arbitre u slučaju da se stranke ne uspiju dogovoriti o sastavu arbitražnog suda, osigurati prostorije u kojima će se održavati ročišta, pribaviti tehničku i arbitražnu potporu i sl.

1.2. Razlozi za arbitražu

Brzina	Uobičajeno trajanje arbitražnog postupka jest od četiri do deset mjeseci. Pri ad hoc arbitraži moguće je da spor bude riješen za svega nekoliko tjedana ili dana.
Povjerljivost	Arbitražna ročišta su zatvorena za javnost. Arbitražni sud smatra sve arbitražne postupke i pripadajuću dokumentaciju povjerljivima.
Nepristranost u odlučivanju	Izborom arbitra stranke mogu na najmanju moguću mjeru svesti rizik pristranosti u suđenju.
Stručnost	Stranke mogu za arbitra imenovati specijalista za pojedina pravna pitanja pa i osobu koja nije pravnik, već je stručna u nekom drugom području koje je važno za predmet spora.
Stupnjevi odlučivanja	U arbitražnom postupku o predmetu spora odlučuje se u jednom stupnju. Nema naknadnog preispitivanja meritorne odluke arbitražnog suda.
Pozornost	Svaki arbitar uglavnom sudjeluje u manjem broju predmeta, što mu omogućava iscrpno razmatranje svakog predmeta.
Autonomija stranaka	U arbitraži se stranke mogu sporazumjeti o mjerodavnim pravilima postupka.
Dostava	U arbitraži je osigurana jednostavna i učinkovita dostava, uključujući i dostavu na posljednju poznatu adresu stranke kojoj se dopis dostavlja.
Međunarodno priznanje	Odluke arbitraže uživaju mnogo veće priznanje nego odluke nacionalnih sudova. Preko 130 zemalja je 1958. potpisalo Konvenciju o priznavanju i izvršenju stranih arbitražnih odluka (Njujorška konvencija).

1.3. Ugovor o arbitraži

Može se sklopiti	1.	u obliku arbitražne klauzule uključene u glavni ugovor
	2.	u obliku posebnog ugovora sklopljenog nakon što do spora dođe
Ako stranka podnese tužbu državnom sudu u pogledu spora za koji je ugovorena arbitraža, državni sud će se na prigovor tuženika proglasiti nenadležnim i odbaciti tužbu		

1.4. Arbitražni sud

Sastav	1.	Arbitar pojedinac	
	2.	Arbitražno vijeće	Ako sporazumom stranaka nije određen broj arbitara, imenovat će se tri arbitra. Nema li drukčijeg sporazuma, svaka stranka imenuje po jednog arbitra, a dva tako imenovana arbitra imenuju predsjednika vijeća.
Arbitar može biti	Za arbitra može biti imenovana bilo koja nezavisna i nepristrana osoba. Arbitražna ustanova ima liste arbitara na kojima su imena uglednih stručnjaka koje stranke koje su se odlučile za institucionalnu arbitražu mogu imenovati za arbitre.		
Izuzeće arbitra	Stranka može zahtijevati izuzeće arbitra ako postoje okolnosti koje daju povoda za opravdanu sumnju u njegovu nezavisnost ili nepristranost, ako arbitar nema potrebnih kvalifikacija o kojima su se stranke sporazumjele ili ako propušta i odugovlači ispunjavanje svojih dužnosti.		

1.5. Arbitražni postupak

1.	Institucionalna arbitraža	počinje podnošenjem tužbe arbitra arbitražnoj ustanovi
	Ad hoc arbitraža	počinje kada tuženik primi obavijest o tome da je protivna stranka imenovala arbitra ili predložila arbitra pojedinca i uz nju poziv da imenuje drugog arbitra ili da se izjasni o predloženom arbitru pojedincu te tužbu kojom se spor iznosi pred arbitražni sud.
2.	Nakon uplate upisne pristojbe, arbitražna ustanova dostavlja tužbu i njezine priloge tuženiku rok za podnošenje pisanog odgovora na tužbu.	
3.	Nakon što tužitelj uplati predujam predvidljivih troškova arbitražnog postupka, osniva se arbitražni sud.	
4.	Kad arbitražni sud nađe da je predmet raspravljen tako da se može donijeti odluka, zaključit će raspravu i donijeti arbitražni pravorijek , odluku o predmetu spora koja je <u>izjednačena s pravomoćnom presudom državnog suda.</u>	
Arbitražni postupak može se provesti i ako tuženik kojem je dostavljena tužba u njemu ne sudjeluje.		

Mjerodavno pravo	Prema sporazumu stranaka, ako nema sporazuma, arbitražni sud će suditi po pravu za koje smatra da je sa sporom u najužoj vezi.
-------------------------	--

Ako stranke postignu nagodbu o sporu	arbitražni sud će na njihov zahtjev obustaviti postupak
Okončanje postupka zaključkom	tužitelj povuče tužbu (osim ako se tuženik tome usprotivi), stranke sporazumno odluče o okončanju postupka

Tužba državnom sudu za poništaj arbitražnog pravorijeka	jedino pravno sredstvo protiv pravorijeka (zbog povrede procesnih prava stranaka).
	u povodu poništaja pravorijeka vratit će, na traženje jedne stranke, predmet na ponovno odlučivanje arbitražnom sudu

Ovrha pravorijeka	Stranka je dužna uz svoj pisani prijedlog podnijeti nadležnom državnom sudu pravorijek i ugovor o arbitraži.
--------------------------	--

2. MIRENJE

Pitanja:

1. *Koje su najvažnije organizacije za mirenje u nas? Koji su propisi pravni izvori za mirenje?*
2. *Kada započinje i završava postupak mirenja? Kada postignuta nagodba ima svojstvo ovršne isprave?*

Pojam	način rješavanja sporova u kojemu izmiritelj, kao jedna ili više nezavisnih i nepristranih trećih osoba, pomaže strankama da pregovorima riješe spor
--------------	--

Najvažnije organizacije u RH	1.	Centar za mirenje pri HGK
	2.	Centar za mirenje pri HOK

Pravni izvori	1.	Zakon o mirenju (NN 163/03)
	2.	Pravilnik o mirenju Centra za mirenje pri HGK (NN 81/02 i 65/04)
	3.	Pravilnik o mirenju Centra za mirenje pri HOK (NN 51/05)

Postupak mirenja (ako nema sporazuma)	Mirenje počinje prihvatom prijedloga za pokretanje postupka mirenja, koji se podnosi u pisanom obliku. Ako se druga stranka u roku od 15 dana od dana kada je primila prijedlog za provođenje mirenja, ili u drugom roku za odgovor naznačenom u prijedlogu, ne izjasni o prijedlogu, smatra se da je prijedlog za mirenje odbijen.
	Mirenje se okončava i ako se nagodba ne postigne u roku od 60 dana od dana prihvata prijedloga za pokretanje mirenja. Ovaj se rok pisanim sporazumom stranaka može produžiti još za najviše 60 dana.
	Nagodba koja se sklopi u postupku mirenja imat će svojstvo ovršne isprave ako potpise stranaka na njoj ovjeri javni bilježnik.